ЛЕГЕНДАРНИЙ ЧОЛОВІЧИЙ ЖУРНАЛ

PLAYBOY®

ТРАВЕНЬ 2024
PLAYBOY.UA

LIFESTYLE

Даша МАРКОВА

жінка-переможниця

ПОДВІЙНА ФІЛЬТРАЦІЯ, ПОДВІЙНА М'ЯКІСТЬ

GENTLEMAN JACK ТА JACK DANIEL'S Є ЗАРЕЄСТРОВАНИМИ ТОРГОВИМИ МАРКАМИ. ©2023 JACK DANIEL'S. УСІ ПРАВА ЗАХИЩЕНО.

НАДМІРНЕ СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ШКІДЛИВЕ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

РЕДАКЦІЯ

Бувають шанси один на мільйон, а бувають такі, що статистично неможливі. До останніх належить історія Ентоні Гопкінса та його чудесної знахідки – про неї ми знаємо з книжки лондонського професора математики «Принцип неймовірності».

Діло було так. 1973-го Гопкінса, який тоді знімався переважно в телевізійних постановках, запросили на одну з головних ролей у фільмі «Дівчина з Петрівки». Гопкінс охоче погодився і зробив те, що зробив би на його місці будь-який відповідальний та сповнений надій актор: пішов шукати книжку, за якою збиралися знімати фільм, щоб заздалегідь ознайомитися з персонажами.

На жаль, книжка Джорджа Файфера на той момент була видана тільки в Америці. Продавці в лондонських магазинах лише співчутливо знизували плечима. Розчарований, Гопкінс уже зібрався їхати додому. Він присів на лавку в очікуванні потяга й побачив книжку з якимись нотатками, що лежала поруч. Перегорнувши кілька сторінок, актор дістався титульного аркуша. Книжка називалася «Дівчина з Петрівки».

Про те, наскільки неймовірним був і без того дивовижний збіг, Гопкінс дізнався вже після зйомок. На вечірці, присвяченій фільму, він зустрівся з автором роману. Актор поскаржився на те, що йому було важко знайти видання в Англії. Письменник зі свого боку вибачився: він особисто привіз примірник до Лондона і навіть на прохання англійського видавця робив у книжці помітки (бо американська англійська, мабуть, не дуже зрозуміла англійцям). Але через прикру випадковість примірник до видавця так і не потрапив: Файфер залишив його в автівці друга, а машину викрали разом із книжкою. Чи варто говорити, що Гопкінс знайшов саме цей, єдиний на всю країну авторський примірник?

Найдивніше в цій історії те, що всі ці неймовірні збіги призвели до виходу доволі середнього комедійного фільму, але в цьому, мабуть, і полягає справжня космічна рівновага.

Зараз нам усім дуже потрібні такі збіги обставин, завдяки яким можна буде дійти простого висновку: Всесвіт за нас, хоч би там що. Але всі ми маємо пам'ятати: дива трапляються не так часто. Покладатися треба лише на себе. І робити все можливе, щоб наблизити перемогу над власною недосконалістю та перемогу над глобальним злом, яке понад 10 років ніяк не піде з нашої країни.

ВЛАД ІВАНЕНКО,
головний редактор

ФОТО: АЛІНА КВІТКА

ФОТО: З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

20 ФАКТІВ ІЗ ЖИТТЯ ЛІНИ КОСТЕНКО

Ліна Костенко – українська поетеса, письменниця, громадська діячка. Народилася 19 березня 1930 року в Ржищеві Київської області, Україна. Поезія Ліни Костенко вирізняється глибоким ліризмом, філософським підтекстом і яскравим емоційним забарвленням. У її віршах постають теми любові, батьківщини, людської гідності та справедливості. Костенко також відома АКТИВНОЮ ГРОМАДСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ, ОСОБЛИВО В ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ В УКРАЇНІ. *Творчість мисткині справила значний вплив на українську літературу й культуру загалом*

1. Дитинство в «київській Венеції». Ліна Костенко народилася в українському місті Ржищеві. Незабаром родина переїхала до Києва й оселилася в робітничому селищі на Трухановому острові, що значно вплинуло на світосприйняття дівчинки й надихнуло її на творчість.

2. Поетичне коріння. Її духовною матір'ю була поетеса Лариса Косач, також відома під псевдонімом Леся Українка. Творча спадщина майстрині слова визначила інтерес Ліни Костенко до поезії.

3. Навчання. Костенко навчалась у Київському педагогічному інституті, а згодом – у Московському літературному інституті, де гідно представляла українську поезію, хоча в той час мало хто наважувався писати українською.

4. Лауреатка Шевченківської премії. У 1987 році Ліна Костенко була удостоєна Національної премії України імені Тараса Шевченка, однієї з найпрестижніших нагород в українській літературі та мистецтві.

5. Політична активність. Костенко завжди проявляла активність у політичній сфері. Підтримувала дисидентів під час судових процесів і публічних заходів.

6. Відома фраза. Її фраза «Нації вмирають не від інфаркту – спочатку їм відбирає мову» стала символом опору та відродження української культури.

7. Любов до батьківщини. Тема батьківщини та рідного краю є однією з центральних у її творчості. Костенко висловила свою любов до України в багатьох віршах.

8. Багатогранна особистість. Крім поезії, Ліна Костенко писала також прозу, драматургічні й публіцистичні твори. Її доробок охоплює різні жанри та форми.

9. Громадянська позиція. У її творчості часто простежується глибока громадянська позиція, турбота про справедливість і людську гідність.

10. Світове визнання. Твори Ліни Костенко перекладені багатьма мовами та здобули визнання не лише в Україні, але й за її межами.

11. Сімейне життя. Ліна Костенко була одружена двічі: з польським письменником Єжи-Яном Пахльовським та з українським кінознавцем Василем Цвіркуновим, із яким прожила разом 25 років. Має доньку Оксану та сина Василя.

12. Вплив подій на творчість. Події, що відбувалися в Україні та світі, часто знаходили відображення у творах Костенко, як-от Чорнобильська катастрофа та Помаранчева революція.

13. Національна героїня. Багато українців вважають Ліну Костенко національною героїнею завдяки її активній громадянській позиції та внеску в українську культуру.

14. Постійне джерело натхнення. Природа й український фольклор відіграють важливу роль у творчості Ліни Костенко. Багато її віршів просякнуті любов'ю до природи й народною мудрістю.

15. Численні нагороди. Крім Національної премії, Костенко була удостоєна безлічі інших нагород і звань за свою творчість і громадську діяльність.

16. Вплив на молоде покоління. Її вірші вивчають в українських школах, і багато молодих поетів знаходять джерело натхнення в її творчості.

17. Активність у соціальних мережах. Ліна Костенко активно використовує соціальні мережі для спілкування з читачами та висловлення своїх поглядів.

18. Захист української мови. Як літературна й громадська діячка Костенко завжди захищала інтереси української мови та культури.

19. Внесок у світову літературу. Творчість Ліни Костенко справила помітний вплив на розвиток української літератури й визнана в усьому світі.

20. Легендарний статус. В Україні Ліна Костенко належить до когорти найвидатніших поетів і письменників XX століття. Її ім'я стало символом національного духу й культури.

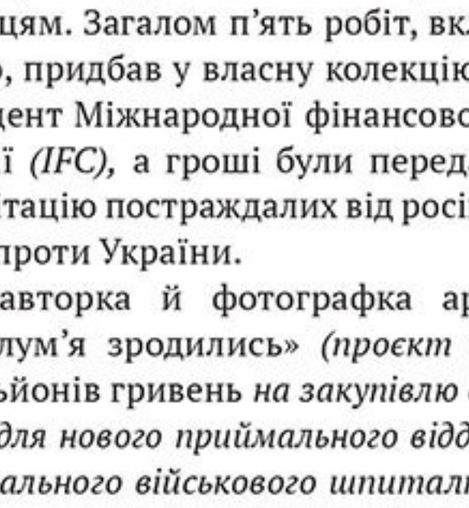

МІНА СОРВІНО

Фотографка з Києва, робить експериментальні зйомки художніх портретів та артрепортажів, а також працює у сфері моди й образотворчого мистецтва

Пристрасть до фотографії виявилась у 2009 році, після чого у 2010-му відбулася перша виставка робіт – під назвою «В гостях». Критики називали Міну королевою темної фотографії, але темряви в цих роботах немає. Світлини Міни Сорвіно про силу й водночас вразливість, про чуттєвість і багатогранність будь-якого прояву життя, простоту в складному і навпаки. Бачення жіночої краси в мисткині дуже тонке, а відчуття прекрасного – на межі, як зйомки казок у реальному житті. Ці зйомки допомагають її музам, дуже далеким від професійного моделінгу, побачити себе очима фотографки, повірити у свою привабливість та особливість, унікальність і прихований потенціал.

Фотографія «Український гранж» буде представлена найближчими місяцями на виставках у Дубаї та Осло. Компанія Semrush продала її на аукціоні в Мексиці, де зібрали 49 тисяч доларів, які пожертвували у Фонд допомоги евакуйованим українцям. Загалом п'ять робіт, включно із цією, придбав у власну колекцію віцепрезидент Міжнародної фінансової корпорації *(IFC),* а гроші були передані на реабілітацію постраждалих від російської війни проти України.

Співавторка й фотографка артбуку «Із полум'я зродились» *(проєкт зібрав* 19 мільйонів гривень *на закупівлю обладнання для нового приймального відділення Центрального військового шпиталю Києва)*. На аукціоні благодійного фонду «Дім Рональда МакДональда» фотозйомку від Міни та фантастичної команди продали за 30 тисяч євро, які передали фонду. Підписуйся на сторінку Міни в Instagram: *@minasorvino.*

ФОТО: НАДАНІ АВТОРКОЮ

APT

АЛЕКСА АГІЄНКО

Авторка СКАНДАЛЬНОГО ПРОЄКТУ «ФАЛЬШИВИЙ РОТКО» – *майстриня спорту з гімнастики, дівчина з дивовижним поглядом – нарешті потрапила у фарватер нашого журналу*

Алекса Агієнко – молода художниця, яка народилася 1989 року в українському місті Славутичі. Отримавши великий досвід у фотографії та медіамистецтві, Алекса повернулася до свого дитячого захоплення традиційним живописом. Її роботи можна охарактеризувати як переосмислення мистецтва XX століття з урахуванням сучасних культурних особливостей, культу споживання та гонитви за статусом у суспільстві.

До найвідомішого доробку мисткині належить серія під назвою «Фальшивий Ротко», що сатирично зображує ці культурні характеристики. Цією серією Алекса спонукає глядача замислитися про роль мистецтва у світі, в якому поширене споживацтво та прагнення до статусу.

Нині Алекса живе та працює між Києвом і Лондоном, надихаючись обома містами та їхніми мистецькими сценами.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРКОЮ

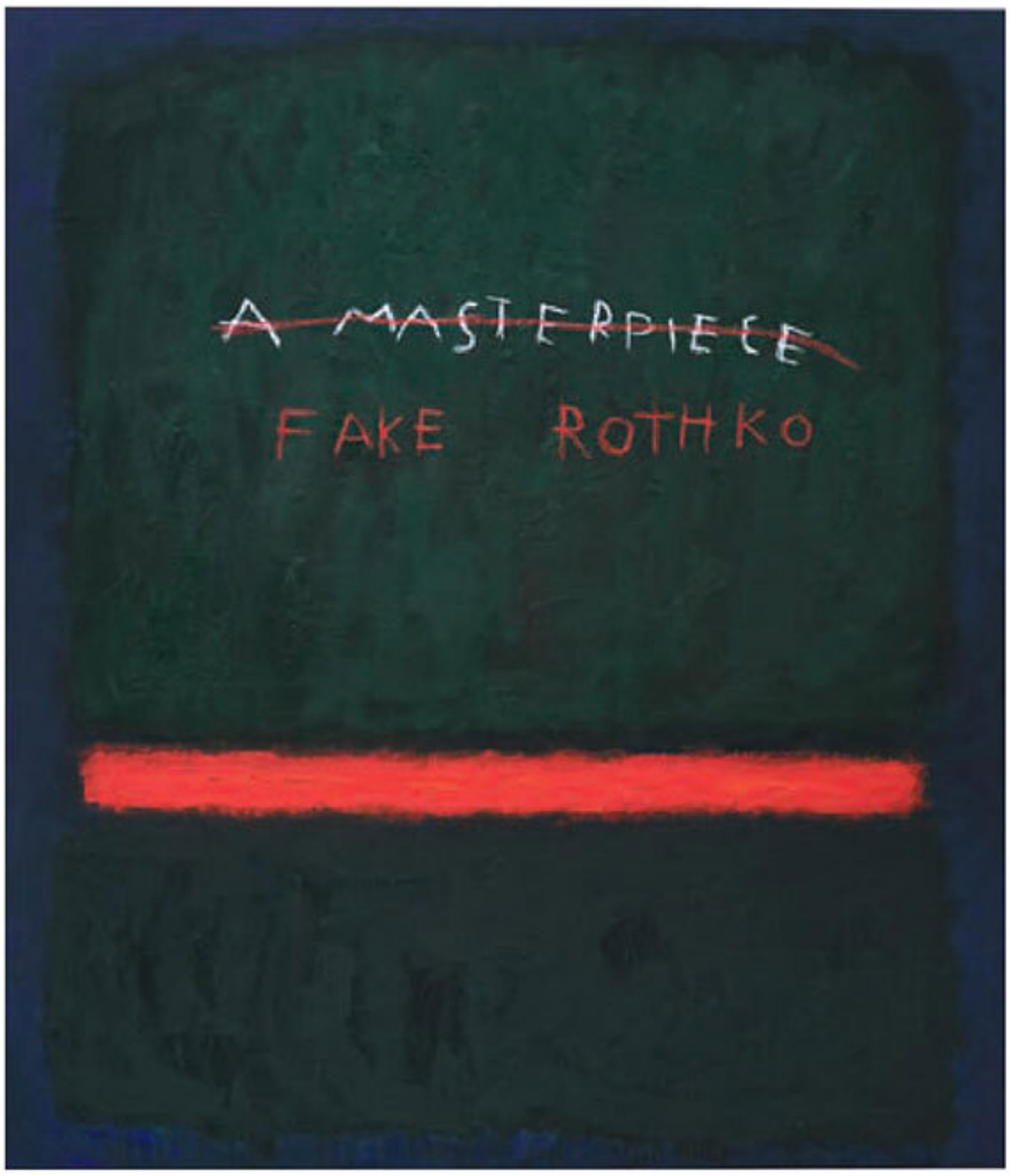
A MASTERPIECE
FAKE ROTHKO

ONLY FANS
ONLY HATERS
ONLY ROTHKO

MY FAKE ROTHKO
IS BETTER THAN
YOUR FAKE ORGASM

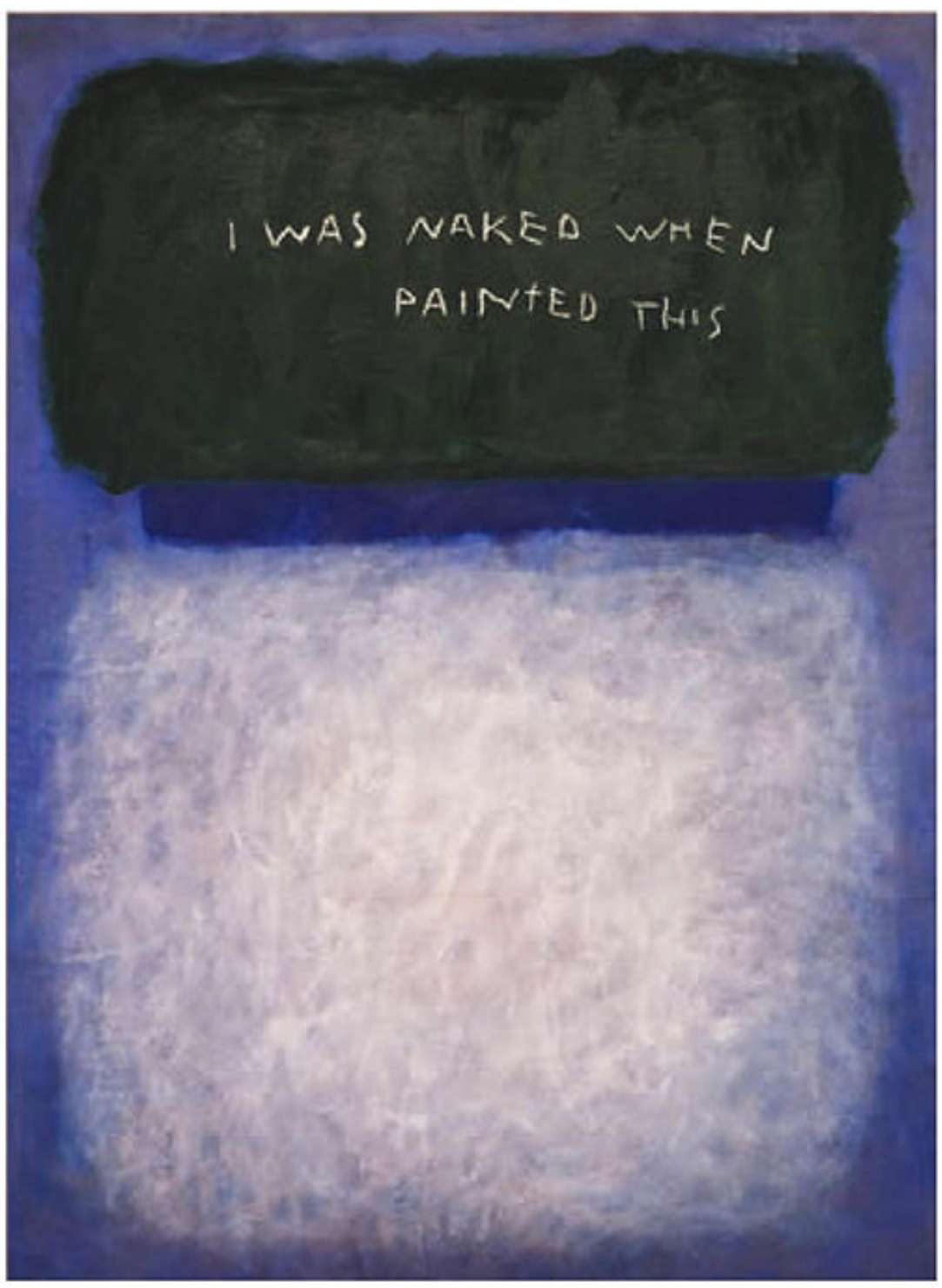
I WAS NAKED WHEN
PAINTED THIS

«МИ, НАШІ УЛЮБЛЕНЦІ ТА ВІЙНА»

Дуже щемка та світла документальна історія про людяність і надію. З початком повномасштабного вторгнення безліч українців полишили домівки, щоб врятувати свої життя. Часто люди тікали, не встигнувши взяти найнеобхідніші речі, але разом із ДОМАШНІМИ УЛЮБЛЕНЦЯМИ. *Хтось був упевнений, що їде на кілька днів, тож залишав тваринок удома. Припнуті на ланцюгах собаки, замкнені в порожніх квартирах коти та зачинені в надійних клітках звірі в зоопарках –* УСІ ВОНИ ХОТІЛИ ЖИТИ Й ПОТРЕБУВАЛИ ДОПОМОГИ. *І небайдужі люди відгукнулись. Документальний фільм «Ми, наші улюбленці та війна» створив тревел-блогер і журналіст Антон Птушкін. Як і під час своїх подорожей, він сам став сценаристом, режисером і в багатьох епізодах оператором. Робота тривала півтора року. Це перший повнометражний фільм Птушкіна та перша його робота, якої не буде на YouTube.*

«БУДИНОК «СЛОВО»: НЕСКІНЧЕННИЙ РОМАН»

На основі реальних подій. 1927-й. Радянська Україна. За наказом Сталіна в Харкові зведено кооперативний будинок «Слово». Найвидатніших УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ *заселяють у комфортні квартири. Усі новосели стають учасниками експерименту, покликаного вивести новий тип радянського літератора та встановити тотальний контроль над процесом творчості, щоб створити єдиний художній метод соцреалізму. Та не кожен письменник згоден оспівувати культ Сталіна.*

«ОБМІН»

Одного разу посеред ночі столичному хірургу Олександру з номера сина телефонує невідомий. Так батько дізнається, що його Костя пішов добровольцем в армію та під час спецоперації ПОТРАПИВ У ПОЛОН *до місцевого сепаратиста – в минулому мента – Привида. Через колишню дружину в Олександра напружені стосунки із сином, але заради нього він готовий на все. Щоб звільнити сина, батько має сам поїхати на лінію розмежування і привезти зазначену суму. Але на обмін привозять іншого хлопця...*

«ФУРІОЗА: ШАЛЕНИЙ МАКС. САГА»

Довгоочікуване продовження розвитку всесвіту «Шаленого Макса» та приквел до подій попередньої частини франшизи «Шалений Макс: Дорога люті». КОЛИ СВІТ ЗАНЕПАВ, *юну Фуріозу викрадають із Зеленого Місця Багатьох Матерів і віддають до рук великої Байкерської Орди на чолі з Дементусом. Пробираючись разом Пусткою, вони натрапляють на Цитадель Несмертела Джо. Поки два тирани воюють за панування, на Фуріозу, яка намагається віднайти шлях додому, чекає багато випробувань.*

PR

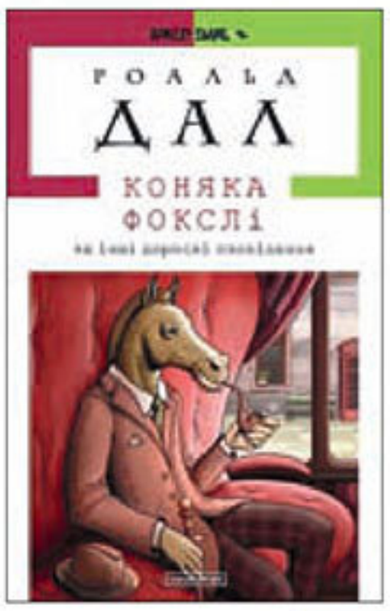

ФОТО: НАДАНІ АВТОРКОЮ

ЩО ЧИТАТИ **В ТРАВНІ**

Цього разу розповім про книжки, які дуже різняться за жанрами, але КОЖНА З НИХ ТОЧНО ВАРТА ВАШОГО ЧАСУ Й УВАГИ. *Всіх авторів, яких ви побачите нижче, об'єднує спільний досвід. Так, їхні книжки не мали б зустрітись на одній сторінці, якби не цікавий факт: кожен із цих авторів свого часу публікувався в Playboy*

КАТЯ ІВАНОВА

Співвласниця видавництва «Книжковий лев»

«КОНЯКА ФОКСЛІ»
РОАЛЬД ДАЛ
Роальд Дал, якого ми знаємо як дитячого письменника, автора книжки «Чарлі і шоколадна фабрика» й інших, у цій збірці оповідань розкривається як майстер чорного гумору, іронії та трохи мізантроп.

«ВИСОТКА»
ДЖЕЙМС Г. БАЛЛАРД
Уявіть розкішний будинок на 25 поверхів, у якому є всі вигоди та блага, які може запропонувати сучасне життя. Все настільки передбачено, що мешканці поступово втрачають інтерес до зовнішнього світу, адже весь їхній світ – це їхня висотка. Чудова книжка про жорстоку класову війну.

«ЛЮДИНА У ВИСОКОМУ ЗАМКУ»
ФІЛІП ДІК
Один із найвідоміших творів Діка занурює в альтернативний світ, що дуже схожий на наш, але має одну моторошну відмінність: це світ, у якому союзники зазнали поразки в Другій світовій війні. Нацисти захопили Нью-Йорк, японці контролюють Каліфорнію, а Африканський континент став майданчиком для експериментів – жахливих експериментів.

«ПРАВИЛА БУДИНКУ СИДРУ»
ДЖОН ІРВІНГ
Дія роману розгортається в напівзабутому притулку для дітей-сиріт на узбережжі штату Мен. А головна тема – усталені правила, писані або ні: чи варто справжній людині грати за ними. Багатопланова, інтимна, трагічна та місцями навіть смішна книжка про війну і зраду, проблему існування душі і насильство над жінкою, інцест і смерть, право на вчинок і власну долю.

«ЛОТЕРЕЯ ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ»
ШИРЛІ ДЖЕКСОН
Джексон – королева саспенсу і горору, яка відчутно вплинула на всю американську літературу. Заголовне оповідання збірки, «Лотерея», стало культовим. Після першої ж публікації в редакцію почали надходити листи: половина – з обуренням, половина – із запитанням, де можна взяти участь у цій лотереї. Розкішна збірка, щоб полоскотати собі нерви.

ГРА, ПРО ЯКУ НЕМОЖЛИВО РОЗПОВІСТИ, АЛЕ В ЯКУ ТРЕБА ЗІГРАТИ

Денис Гороховський, шеф-редактор ІА «Українські Новини», мабуть, єдиний у країні ЖУРНАЛІСТ І ПОЛІТОЛОГ, ЯКИЙ РОБИТЬ ОГЛЯДИ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР. *Ми були зацікавлені в колаборації – і ось це сталося. Насолоджуйтесь!*

Ви коли-небудь пробували описати людині іншої статі свої відчуття під час сексу? Здавалося б, дуже просте завдання, але на практиці з'ясовується, що, окрім набору прислівників на кшталт «круто», «приємно», «чудово», «захопливо» та «разюче», нічого не виходить розповісти, бо це ж практично неможливо описати словами. Із грою Like a Dragon: Infinite Wealth ситуація дуже схожа. Хоча ні, є одна принципова відмінність: розповідаючи про секс, ви навряд чи зможете заспойлерити щось, що зіпсує задоволення від процесу, а з Infinite Wealth це просто.

Звичайно, можна було б почати з історії. Розповісти, що це вже восьма *(насправді 23-тя, якщо враховувати спінофи та ремейки)* частина легендарної гри від Ryu Ga Gotoku Studio та SEGA. Але ж це звучить так, наче вам радять почати дивитися «Гру престолів» одразу з останнього сезону та ще й із третьої серії.

Насправді розробники Like a Dragon: Infinite Wealth дуже постаралися, щоб у людини, яка вперше опиняється у світі гри, не виникало відчуття, що вона тут зайва і все найцікавіше відбулося ще до її появи.

Гра обережно знайомить гравця з власним всесвітом, поетапно розповідаючи про ключові події попередніх частин, персонажів і ставлення до них головного героя. До речі, про головного героя: грати вам доведеться за Ічібана Касуґу, який раніше був низькоранговим членом сім'ї Аракава – дочірньої сім'ї одного з впливових кланів якудза. Касуґа – малоосвічена, але дуже віддана клану людина. Саме через це він провів 18 років у в'язниці за вбивство, якого не скоїв. А після звільнення був зраджений своїм патріархом і з кулею в тілі кинутий помирати на звалищі.

Але то було давно. В Infinite Wealth ви отримуєте сорокарічного головного героя, який полишив якудза та намагається жити нормальним життям. Із цього й починається ця частина гри.

Чому ж важко розповісти про гру? А тому, що вона поєднує в собі те, що неможливо поєднати. От пам'ятаєте якусь GTA V чи Red Dead Redemption 2, кількість побічних активностей у грі? Так тут їх не менше, а на додачу гра змінюватиме жанр упродовж проходження. Уявіть, що в RDR ви вирішили зав'язати з життям бандита й відкрити свій салун і гра перетворюється на повноцінний симулятор салуну. Або вас обрали міським головою якоїсь глушини і ви вже граєте в містобудівний симулятор. Звучить неймовірно? У Like a Dragon: Infinite Wealth на гравця чекатиме щось подібне.

До речі, слід віддати належне сценаристам. Якщо попередні ігри становили дуже специфічний японський треш *(у кращому значенні цього слова)*, то ця намагається бути більш подібною до американських AAA-проєктів. Хоча заради справедливості слід зазначити, що західний тренд на толерантність пройшов повз. Про це свідчать не лише дівчата з великим бюстом, які зустрічатимуться тут доволі часто. Гра зберігає японську прямоту. Тут є і збоченці в плащах на голе тіло, і гангстери, які люблять потайки наряджатися в памперси, і секс-шопи, у яких можна не лише вдягтися, але й придбати кілька девайсів, що замінятимуть зброю. А найефективніший спосіб налагодити довірливі стосунки з друзями – це спільні алкотріпи, які починаються в барі, а завершуються в найнесподіваніших місцях. Гра балансує на межі моралі й здорового глузду, але просякнута дуже якісною іронією.

Like a Dragon: Infinite Wealth дивуватиме вас від початку й до самого кінця: сюжетом, механіками, нетиповими рішеннями, появою Дені Трехо в ролі одного з антагоністів, повією, яка відмовиться з вами розмовляти через низький рівень харизми, куркою, з якою ви потоваришуєте в місцевій соціальній мережі. До речі, аналог Tinder у грі також є. І вам доведеться брехати в ньому як у справжньому житті, щоб отримати побачення з приємним фіналом.

Водночас Like a Dragon: Infinite Wealth доволі складна RPG, і гравцю доведеться заморочуватися з такими речами, як білди, сети, й обирати, хто з компаньйонів буде найбільш ефективним під час паті.

А ще це гра на всі гроші: щоб пройти її на 100 % *(сюжет + усі побічні активності)*, гравцю знадобиться приблизно 100 годин реального часу. Але воно того варте. Особливо якщо ви не грали в подібні ігри. Like a Dragon: Infinite Wealth доступна на ПК, а також на PlayStation і X-box, тож можна обрати найзручніший для себе варіант.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

УКРАЇНСЬКИЙ **БАЛЬЗАМ RUTA** ПІДКОРИВ ЖУРІ **CRAFT SPIRITS AWARDS** У ЛОНДОНІ

Ще торік були оголошені результати професійного дегустаційного конкурсу Craft Spirits Awards, який проводять у Лондоні вже 16 років поспіль. Вітаємо з яскравою перемогою український крафтовий бальзам RUTA, що ОТРИМАВ ЗОЛОТУ МЕДАЛЬ НА МІЖНАРОДНОМУ КОНКУРСІ *Craft Spirits Awards 2023*

Компанія Rutabalm була створена лише два роки тому. Це маленька сімейна справа великої української родини. RUTA – не просто крафтовий рослинний бальзам, а квінтесенція квітучої та родючої української землі. Адже напій створений з 96 найкращих рослин, зібраних у різних куточках нашої прекрасної країни, від чернігівських лісів до кримських степів, від Карпатських гір до луків Полтавщини. Рутою садівники звуть монарду, яка завітала до нас з-за океану та вподобала місцевий клімат. Саме цю руту-монарду щовесни вирощують із маленького насіння, а влітку збирають для напою RUTA. Це магічна квітка, оспівана в легендах і піснях, відома всім українцям з дитинства. Але її міфічний складник більше пов'язаний з коханням, ніж із ботанікою.

Створила цей напій Оксана Левченко – людина, в життєвому кейсі якої було багато посад, проєктів і різноманітного досвіду. Та настала мить, коли її захоплення природою, квітами й травами було втілене в унікальному бальзамі.

Про те, що напій вийшов найвищого ґатунку, свідчать золоті й платинові медалі, які бальзам RUTA отримав на конкурсах в Україні: Ukrainian Independent Tasting Competition, Ukrainian Craft Spirits Awards, Wine & Spirits Awards *(двічі звання найкращого міцного алкоголю та платинові медалі)*. А в листопаді 2023 року компанія Rutabalm взяла участь у відомому міжнародному конкурсі у Великій Британії Craft Spirits Awards і теж потрапила до списку переможців, отримавши золоту медаль. Також компанія Rutabalm стала частиною ком'юніті WTA 2023–2024 в номінації The Visiting Card of the Country/Brand – the Visiting Card of the Country, а її засновниця Оксана Левченко – у номінації Ambassador.

Крім цього, за неповний рік існування продукту власники здійснили колосальну роботу та зайшли у відомі мережі: Goodwine, «Сільпо», OKwine, BadBoy

і сервіс MauDau. Також продукт представлений у топових ресторанах країни. Питайте в барменів! Тому що RUTA з командою професійних міксологів розробила коктейльне меню на основі бальзаму і зараз активно працює над впровадженням цієї пропозиції у відомі заклади. Проводить презентації та дегустації. Редакція Playboy вже мала змогу скуштувати диво-напій і була у захваті.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

ТОП-6 НЕБЕСНИЙ ТРАФІК

Людина з давніх давен дивилася на небо не лише щоб порахувати зірки чи хмари, передбачити погоду чи поринути у мрії. Небо як безбар'єрна транспортна магістраль – ось що цікавило та продовжує цікавити людство. Але ЧИ МОЖНА У XXI СТОЛІТТІ НАРЕШТІ МАНДРУВАТИ ПОВІТРЯМ КОЛИ Й КУДИ НАМ ЗАМАНЕТЬСЯ*? Таку можливість дають повітряні мобілі, джетпаки та навіть дрони, що здатні витримати вагу людини*

1. MTOSPORT 2017

Майже 20 років у німецькому містечку Гільдесгайм працює компанія, що виробляє гіроплани – апарати, які поєднують властивості літаків, гелікоптерів і мають право пересуватися дорогами. Взагалі на потужностях AutoGyro вже зібрано понад 2300 апаратів. Найпопулярніша модель – MTOSport 2017 – майже одразу після презентування отримала престижну Red Dot Design Award. Є навіть версія MTOnautic для пересування також по воді та над водою.

Окрім двох пасажирів, які комфортно почуватимуться в кріслах салону, гіроплан здатен піднімати до 650 кілограмів. Вартість залежить від комплектації та становить від 60 до 80 тис. євро. Виробники також підкреслюють, що через великий парк наявних одиниць проблем із сервісним супроводом не буде.

2. PAL-V THE LIBERTY

Вже наступного року нідерландська розробка має шанс з'явитися в повітрі та на дорогах, бо має дозвіл і на дорожні номери, і на злітно-посадкові смуги.

Дизайн кузова, розроблений італійським дизайн-бюро, дає змогу трансформувати доволі компактне міське авто в гіроплан майже за секунди. Багажник розкладається у хвіст, а дах перетворюється на пелюстки головного пропелера. Вся процедура нагадує дії жука, який розправляє крильця, встає на лапки й злітає.

Розробники обіцяють, що керування буде дуже простим і безпечним. І запрошують освоюватися, вступаючи до Fly-Drive Academy. Чи хоча б відвідати шоу-рум у Нідерландах або в Мюнхені чи Лондоні. Фінансова впевненість теж не завадить, адже запланована вартість летючого спорткара, який здатен долати відстань до 500 кілометрів, сягне 399 тис. євро.

3. KLEIN VISION AIRCAR

Словацький дизайнер і конструктор Штефан Кляйн почав працювати над летючими автомобілями ще наприкінці 1980-х років. Klein Vision AirCar він створив разом із колегою Антоном Зайцем, а перший виліт був здійснений у жовтні 2020-го.

Стилізований на дорозі під спортивне купе з прозорим дахом, для польоту AirCar оснащений розкладними крилами та подовженими хвостовими балками з високим хвостом. Між фюзеляжем і хвостовим оперенням стаціонарно встановлений штовхальний гвинт, там розташований і страхувальний парашут. Конструкція становить напівмонокок із вуглеволокна на сталевому підрамнику. Понад 20 програмованих серводвигунів використовуються для здійснення переходу між дорожньою та повітряною конфігураціями.

Важкі льотні випробування, з якими блискуче впорався AirCar, передбачали повний спектр польотних та робочих маневрів і продемонстрували дивовижну статичну й динамічну стабільність у режимі літака – майже спортивні властивості. Станом на

текст **ВЛАД ФІСУН**
оригінал був опублікований **23.04.2024 В THE GAZE.**

AUTO-GYRO.COM; PAL-V.COM; KLEIN-VISION.COM; RENAULT.CO.UK; JETSON.COM; GRAVITY.C

2023 рік AirCar набрав понад 70 годин тестових польотів і здійснив 200 злетів і посадок. Дивлячись відео в інстаграмі проєкту, важко повірити в реальність і можливості розробки.

Що доводить талант інженера? Загальна потужність забезпечується серійним 1,6-літровим двигуном BMW в 139 к.с. Може, пан Кляйн викладе креслення, щоб усі охочі затюнили свої автівки так само?

4. RENAULT AIR4

Цього року гігант Renault представив свою версію летючого автомобіля, точніше, звернув увагу на легендарну модель Le Quatrel, якій у 2023-му виповнилося 60 років. Її буквально поставило на гвинти бюро промислового дизайну TheArsenal. Air4 не просто рекламний трюк, а інженерне диво з разючими характеристиками, здатне злітати на 700 метрів і розганятися до 94 км/год. На авіасалоні в Ле-Бурже та під час попередніх демонстрацій автівкою вагою лише 200 кілограмів керували дистанційно. Щоб посадити за кермо чи штурвал пілота, поки що не вистачає відповідних сертифікацій.

5. JETSON ONE

Невеличка компанія зі Швеції використала ідею дрона для людини більш раціонально. Ця розробка вже пройшла сертифікації. Ба більше, через свої дистанційні та швидкісні можливості вона не потребує від пілота особливих сертифікатів і знань льотної науки. Фактично це іграшка або спортивне знаряддя, бо вартість у 90 тис. доларів робить цей пристрій доволі доступним для розвитку нового видовищного моторного спорту. А система безпеки та навіть балістичний парашут забезпечать пілотам гострі відчуття без фатальних травм.

Вісім електромоторів, спортивна рама кокпіту, інтуїтивне керування та швидкість під 90 км/год – непогані характеристики для іграшки, яка може, до речі, підійматися на пару десятків метрів. Але розробники вважають, що зазвичай транспорт пересуватиметься на відстані 4–5 метрів від землі. І ще один дуже суттєвий аспект для тих, хто вже замислився про майбутню покупку: через вагу 115 кілограмів апарат не зможе підняти пілота, що важить понад 90 кілограмів, – не вистачить тяги та збалансованості.

Початок продажів запланований на 2024 рік.

6. JETPACK GRAVITY

Опанувати повітря – не таке вже й просте завдання. І сісти одного дня за кермо, яке підніме транспортний засіб над землею, – поки що, здається, мрія з розряду «щось із далекого майбутнього».

У школі Gravity пропонують інший, не такий важкий шлях. Завдяки напрацьованій технології навчання студенти самостійно долають гравітацію на першому зайнятті за допомогою джетпека, тобто системи двигунів, які закріплені на спині та руках пілота. Для безпеки перший виліт відбувається із закріпленням на балках стартового майданчика. Але в інстаграм-акаунті доволі багато відео, у яких пілоти-початківці спокійно переміщуються в повітрі над бетонним покриттям, впевнено керуючи собою за допомогою навігаційних турбін.

Першу школу було відкрито поблизу Лондона. Через великий попит в Америці другий навчальний стенд запрацював у Лос-Анджелесі. Початковий курс коштує 1500 фунтів чи 1950 доларів відповідно. На екзамен бажано вдягнути таксідо, щоб мати вигляд як у Шона Коннері в ролі Джеймса Бонда у фільмі «Кульова блискавка».

НОВИЙ OPEL GRANDLAND

Стильний та динамічний, просторий та універсальний, з ПОВНІСТЮ ЕЛЕКТРИФІКОВАНОЮ ГАМОЮ СИЛОВИХ АГРЕГАТІВ *– це новий Opel Grandland.*

Новий кросовер утілює в серійній моделі багато конструктивних особливостей, які вперше були використані на концепт-карі Opel Experimental. Варто відзначити нову передню частину 3D Vizor, підсвічений логотип-блискавку та інноваційні фари Intelli-Lux Pixel HD.

Opel Grandland побудований на сучасній платформі BEV STLA Medium й отримав нову акумуляторну батарею з максимальною ємністю 98 кВт·год. Це має забезпечити кросоверу запас автономного пробігу до 700 кілометрів.

ПЕРЕМОГА PEUGEOT E-3008

PEUGEOT E-3008 знову здобув престижну нагороду Red Dot Award за видатний дизайн. Він вразив експертів завдяки СВОЄМУ ДИНАМІЧНОМУ СИЛУЕТУ ФАСТБЕКА, НАДСУЧАСНОМУ ІНТЕРФЕЙСУ ТА ШИРОКОМУ ПЕРЕЛІКУ ФУНКЦІЙ.

Модель-бестселер від бренду «Лева» виділяється дизайном крос-фастбека: традиційні форми та пропорції кросоверів було модернізовано завдяки «летючому» спойлеру, який підкреслює динамічний силует новинки та допомагає оптимізувати аеродинаміку. Задня частина нового PEUGEOT E-3008 має привабливий і динамічний дизайн, що додатково підкреслено трьома лініями-кігтями «світлового підпису» ліхтарів.

BMW У СМАРТФОНІ

Застосунок My BMW разом із СИСТЕМОЮ CONNECTEDDRIVE *відтепер доступний для українських клієнтів бренду BMW. Завдяки застосунку My BMW відбувається безперебійна комунікація між водієм та автомобілем.*

Відмикання автомобіля за допомогою смартфона, контроль від несанкціонованого проникнення в салон, розширені функції заряджання електромобіля, цифрова діагностика шин за допомогою штучного інтелекту, контроль замкненості – ці й багато інших можливостей відкриваються перед власниками автомобілів BMW завдяки інноваційній системі ConnectedDrive.

Цей застосунок можна використовувати, щоб планувати маршрути подорожей і передавати їх у навігаційну систему автомобіля. Також у застосунку My BMW клієнт має змогу швидко записатися на сервісне обслуговування, дізнатись інформацію про стан автомобіля в режимі реального часу та, звичайно, отримувати останні новини про світ BMW.

Поспішаєте? У водія є можливість дистанційно розблокувати та заблокувати двері. Або, виходячи з офісу, заздалегідь подбати про охолодження чи прогрів салону залежно від погоди та побажань. Важливо й те, що функції та можливості застосунку My BMW постійно оновлюватимуть, щоб клієнти мали доступ до всіх сервісів ConnectedDrive.

PR

ПОКОЛІННЯ МУЗИКИ ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ:
ФОРМУВАННЯ НОВОГО ЗВУКОВОГО ЛАНДШАФТУ

У музичній індустрії, що стрімко розвивається, З'ЯВИВСЯ НОВИЙ ПРЕТЕНДЕНТ, ЯКИЙ МОЖЕ ЗМІНИТИ ЗВУКОВИЙ СВІТ: *штучний інтелект (ШІ). Це технологічне диво не лише революціонізує процес створення музики, але й викликає палкі дискусії серед творців, споживачів і критиків. Оскільки ми на порозі того, що може стати сейсмічним зрушенням у музичній творчості, діалог щодо музичних рішень зі штучним інтелектом посилюється, проводячи лінію на піску між інноваціями і традиціями*

РОЗКВІТ ШІ В МУЗИЦІ: ГОНКА ОЗБРОЄНЬ

Концепція музичних генераторів зі штучним інтелектом, як-от Udio та Suno, становить більше ніж просто технологічний прорив – вона перетворилася на гонку озброєнь. Ці платформи дають користувачам змогу продукувати музику – від бітів до текстів і вокалу, – повністю створену за допомогою алгоритмів. Ця можливість особливо приваблює покоління Z, яке вже занурене в цифрові технології та більш відкрите до нових форм творчого самовираження. Однак швидке впровадження й розвиток цих інструментів не обійшлися без суперечок.

ХАРТЕДЖ СОНІ

Авангардист у сфері Web3. Гармонізує сфери технологій та мистецтва з витонченістю, яка відображає його багатогранний досвід.

СУПЕРЕЧКИ ТА ЗАКЛИК ДО ЗАХИСТУ ПРАВ

Нещодавні кампанії таких організацій, як Альянс за права митців, свідчать про занепокоєння традиційних музикантів і авторів пісень. Видатні артисти, як-от Кеті Перрі та Біллі Айліш, висловили побоювання, що інструменти штучного інтелекту можуть порушувати творчі права та знецінювати унікальні людські елементи створення музики. Ці побоювання небезпідставні: з розвитком технологій штучного інтелекту стає дедалі важче відрізнити музику, створену ШІ, від тієї, яку написала людина, а отже, межі авторства й оригінальності розмиваються.

РОЗРИВ МІЖ ПОКОЛІННЯМИ: ПОЄДНАННЯ СТАРОГО І НОВОГО ЗВУЧАННЯ

Привабливість композицій, згенерованих штучним інтелектом, для молодого покоління очевидна: вони бачать у ШІ інструмент для кастомізації та експериментів з музикою в безпрецедентних масштабах і з безпрецедентною швидкістю. Однак старші покоління часто ставляться до цих досягнень скептично, занепокоєні наслідками для художньої цілісності й можливістю втрати традиційної музичної майстерності. Цей розрив між поколіннями не лише відображає різне ставлення до технологій, але й підкреслює необхідність збалансованого підходу до інтегрування штучного інтелекту у творчий процес.

ПРАВОВИЙ ДИСОНАНС

Мірою того як музика, створена за допомогою штучного інтелекту, набирає популярності, етичні питання щодо походження даних, які використовують такі платформи, як Udio та Suno, набувають особливого значення. Чи поважають ці платформи авторські права або ж експлуатують творчість артистів без належної компенсації? Використовуючи несанкціоновані семпли та композиції, Udio та Suno ризикують отримати великі позови від артистів і лейблів. Судові баталії можуть не лише дорого коштувати, але й завдати непоправної шкоди репутації платформ.

СТАВКА НА СПРИЙНЯТТЯ

Якщо артисти та лейбли почнуть судитися, це стане проблемою не лише для відповідних платформ, але й для музичної індустрії штучного інтелекту загалом. Довіра споживачів і без того крихка, а гучні судові процеси можуть спричинити значні проблеми з нею. Якщо громадськість сприйматиме музичні інструменти зі штучним інтелектом як неетичні або незаконні, ми можемо стати свідками серйозної негативної реакції на контент, створений штучним інтелектом, що вплине на всіх гравців у цій галузі, від стартапів до визнаних технологічних гігантів.

ЗАКЛИК ДО ПРОЗОРОЇ ГАРМОНІЇ

У відповідь на ці виклики такі платформи, як Udio та Suno, мають організовувати свою роботу максимально чесно, розкриваючи свої джерела даних і методи їх використання. Споживачі та зацікавлені сторони галузі також мають вирішальний вплив на цю симфонію. Вимагаючи вищих стандартів і підтримуючи платформи, які надають пріоритет етичним практикам, вони можуть допомогти забезпечити розвиток музичного ландшафту зі штучним інтелектом у спосіб, що поважає художню цілісність.

УЯВЛЕННЯ ПРО ГАРМОНІЙНЕ МАЙБУТНЄ

Майбутнє штучного інтелекту в музиці обіцяє неймовірні перспективи, сповнені можливостей для розвитку, безпрецедентного рівня творчості та інновацій. Однак це світле майбутнє матеріалізується лише тоді, коли спиратиметься на фундамент етичних практик, що поважають і підтримують права як митців, так і споживачів. У цю нову еру завдання полягає в тому, щоб знайти баланс між використанням величезного потенціалу штучного інтелекту та збереженням незамінної цінності людського дотику в музиці.

МАЛЮНОК: НАДАНИЙ АВТОРОМ

МАКС ЛАВРИНЕНКО
Що наше життя? – «Труха»!

«Війна в Україні стала каталізатором масштабних трансформацій у вітчизняному медіаландшафті, зумовивши низку як позитивних, так і тривожних змін», – вважає УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕСМЕН І ЗАСНОВНИК НАЙБІЛЬШОГО В УКРАЇНІ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛУ *«Труха Україна» та холдингу телеграм-каналів «Труха», що налічує 28 новинних каналів із різних міст країни. На цю та низку інших тем ми й поспілкувалися з Максимом*

Чим, на вашу думку, є «Труха»: повноцінним медіа чи незалежним і вільним від цензури майданчиком для публікації будь-якого актуального контенту?

«Труха» – це складна й багатогранна медіаплатформа, яка не вписується чітко в межі медіа чи незалежного майданчика. З одного боку, «Труха» публікує актуальний контент на різні теми, не піддаючи його цензурі, як це роблять класичні ЗМІ. Це створює можливість для вільного висловлення думок і широкого спектру поглядів. А ще такий підхід більш зрозумілий нашій аудиторії: їй потрібна інформація, факти – максимально короткі та лаконічні. Також ми маємо емоційний зв'язок з аудиторією, бо не лише інформуємо, але й передаємо емоції, щоб люди могли глибше зануритися в те, що відбувається, і краще розуміли ситуацію. Наприклад, коли просто чути звук вибуху – це одне, а коли бабахає так, що серце колотиться, – це зовсім інше, і цю різницю треба вміти транслювати аудиторії.

З іншого боку, «Труха» не є повноцінним медіа, оскільки не виробляє власного інформаційного контенту. Вона агрегатор новин. Ми лише беремо інформацію з офіційних джерел, ЗМІ, у лідерів думок й інших та обробляємо її, дістаючи найголовніше. До речі, це не так просто, як здається на перший погляд, – з новини на три сторінки зробити стислий допис для Telegram на тисячу символів, не загубивши важливих деталей. Але водночас ми також перевіряємо інформацію, шукаємо джерела, аналізуємо контент, перш ніж його оприлюднити. Тобто деякі функції повноцінних медіа ми все ж таки виконуємо, і для цього є ціла команда фахівців.

Нині дедалі активніше обговорюють закриття Telegram в Україні, оскільки цей месенджер належить росіянину Павлу Дурову. Ви згодні з тим, що цей застосунок становить небезпеку для національних інтересів України і його треба закрити? Чи, може, плануєте якісь заходи для захисту свого продукту?

Питання про долю Telegram в Україні стає дедалі гострішим. Однозначної відповіді немає, адже думки щодо закриття цього месенджера розділилися. Він став незамінним інструментом для мільйонів українців: вони спілкуються, отримують інформацію та ведуть бізнес у Telegram.

Є побоювання щодо можливого використання Telegram для координування негативних дій, як-от тероризм, злочини та дезінформація. Важливо зазначити, що Telegram не єдиний месенджер, який використовують для подібних цілей. WhatsApp, Facebook, Tik-Tok, Viber та інші платформи також придатні для поширення дезінформації та пропаганди і є менш надійними й контрольованими. Але ми живемо в часи інформаційних технологій, коли швидкість інформації чи не на першому місці. Тому заборона не розв'яже проблеми повністю. Якщо закрити Telegram, люди підуть в інші месенджери. А що робити тоді: усі месенджери закрити? Ба більше, така заборона матиме негативні наслідки: мільйони людей можуть втратити доступ до важливої інформації. Також заборона Telegram може розцінюватись як порушення свободи слова й інших громадянських прав. І найгірше – що заборона популярного месенджера може спричинити зростання недовіри до влади з боку населення.

Мені здається, про закриття кажуть від безсилля або через небажання налагоджувати комунікацію з представниками телеграм-пабліків. Чому я зміг налагодити цю комунікацію, маю контакти більшості адміністраторів телеграм-пабліків і можу їх про щось попросити, а ті активісти, які кажуть про закриття, не змогли? Чому? Бо з людьми треба домовлятись, спілкуватись, а не обмежувати, забороняти й залякувати.

Наприклад, ми об'єдналися з кількома іншими телеграм-пабліками й створили Українську асоціацію телеграм-медіа України (УАТМУ), яка почне роботу вже в травні цього року. Головна мета асоціації – захист телеграм-спільноти. Також серед її функцій буде комунікація з владою, державними й недержавними органами, ЗМІ та інші функції, що допоможуть проукраїнським телеграм-каналам спокійно працювати, навіть залишаючись анонімними. Це наша відповідь на намагання закрити Telegram. Є питання до телеграм-пабліків? Тепер можна буде звернутися до асоціації, і ми їх розв'яжемо. Окремі представники й інституції не змогли налагодити комунікацію, а нам це вдалося. Але більше подробиць розповімо згодом.

Як власник головного телеграм-каналу країни знімає стрес?

Бути власником головного телеграм-каналу країни не лише престижно, але й дуже відповідально. Це постійна напруга, адже треба завжди бути в курсі актуальних подій. Важливо не лише публікувати інформацію, але й аналізувати її, давати оцінку. Необхідно постійно працювати, щоб канал розвивався й залишався цікавим для читачів, контролювати команду (а це вже понад сто осіб), стежити за бізнес-процесами й робити багато іншого. В таких умовах стрес – неминучий супутник, з яким я часто зустрічався на початку своєї діяльності. Бо інформаційне перенавантаження більш шкідливе, ніж фізичне. Тепер я не доводжу свій стан до стресу, бо навчився відволікатись.

Для мене справжнім відпочинком стає не просто бездіяльність, а зміна виду діяльності, занурення в нові світи. Шахи – моя давня пристрасть, яка дає мені змогу тренувати логічне мислення, стратегічне планування та вчитися на власних помилках. На жаль, знайти гідного суперника серед мого оточення буває важко, адже шахи не такі популярні, як хотілося б. Проте це не заважає мені вивчати нові тактики та вдосконалювати навички.

Я також обожнюю досліджувати міста України. Нині я більше часу проводжу в Києві, а це справжня скарбничка цікавих місць: старовинні архітектурні пам'ятки, затишні кав'ярні, мальовничі парки – все це ніколи не набридає. Кожна прогулянка – це можливість відкрити для себе щось нове, відчути атмосферу міста й отримати заряд натхнення. А коли я хочу розслабитися й відволіктися від щоденних проблем, то занурююсь у світ книжок, кіно та серіалів. Це чудовий спосіб подорожувати в часі та просторі, переживати різні емоції, знайомитися з новими персонажами та вчитися на їхніх помилках. Ну і, звісно, щоб тримати тіло в тонусі, відвідую тренажерний зал і басейн.

Через вас проходить дуже багато інформації, але ви знаходите час на книжки й кіно? Що слухає та читає Макс Лавриненко?

Коли інформаційний потік постійно ллється через тебе, справді важливо знаходити час для розслаблення й перезавантаження. Щодо музики, то я люблю слухати її залежно від настрою. Іноді хочеться релаксу, і тоді я вмикаю YouTube Music із добіркою спокійних мелодій. А іноді хочеться драйву, і тоді я вмикаю радіо, наприклад Kiss FM, Radio Miami,

ФОТО: ДІАНА СТРІЖЕНКОВА

Radio ROKS або Хіт FM. Музика допомагає мені підтримувати гарний настрій і заряджатись енергією.

Щодо книжок, то я читаю твори різних жанрів, але найбільше люблю детективи. Мені подобається розгадувати таємниці, шукати вбивць і хвилюватися за долю героїв. Детективи справді допомагають мені відволіктися від повсякденних проблем і зануритися в інший світ. Це, звичайно, не такі детективні історії, які можна спостерігати у стрічці «Трухи» (бо там якщо не корупціонер, то якийсь хабарник), але все одно цікаво.

Чи подобається вам публічність? До вас дедалі частіше підходять люди зробити селфі. Як ви реагуєте?

Життя в публічному полі має і плюси, і мінуси. З одного боку, воно дарує мені платформу, з якої я можу ділитися важливою інформацією та ініціювати позитивні зміни. Це неймовірне відчуття – знати, що мої слова та дії здатні впливати на життя людей. З іншого боку, публічність неминуче веде до втрати приватності. Я постійно перебуваю під пильною увагою, що часом може виснажувати.

Однак я щиро ціную підтримку своїх шанувальників. Якщо мене впізнають на вулиці чи під час якогось заходу і просять зробити селфі, я майже завжди погоджуюсь. Мені важливо бути доступним і відкритим для людей, адже саме завдяки їм я досяг успіху. Звичайно, іноді хочеться просто побути на самоті, але я розумію, що публічність – це частина мого життя, і я її приймаю.

Я навчився знаходити баланс між публічним і приватним життям. Вдячний за можливості, які дарує мені публічність, і намагаюся використовувати її платформу з розумом. Звичайно, іноді трапляються важкі моменти, але я вірю, що плюси переважають мінуси.

Назвіть рекордну добову кількість публікацій «Трухи». Із чим вона була пов'язана?

У перші жахливі дні повномасштабного вторгнення росії наш телеграм-канал «Труха» перетворився на справжній інформаційний штаб. Ми працювали цілодобово, безперервно генеруючи контент, щоб інформувати людей про події, що розгортаються, давати поради щодо безпеки й підтримувати бойовий дух.

Кількість публікацій сягала неймовірних 750 дописів на добу, а рекорд зафіксували на позначці 1000. Це був не просто шквал інформації, а справжній вир емоцій, у якому переплітался страх, гнів, надія та віра в нашу перемогу.

Наша команда працювала не покладаючи рук, адже ми розуміли, що від нашої роботи залежить життя людей. Ми збирали інформацію з різних джерел, перевіряли її достовірність, робили дописи, монтували відео, публікували. Це був марафон, який виснажував фізично та емоційно, але ми знали, що не маємо права зупинятись.

«Труха» стала не просто інформаційним ресурсом, а справжньою спільнотою. Наші підписники не лише отримували важливу інформацію, але й могли поділитися своїми переживаннями, знайти підтримку та відчути єднання з іншими людьми.

Яка трансформація, на вашу думку, відбулася зі ЗМІ? Що під час війни змінилося на краще, а що погіршилось?

Війна в Україні стала каталізатором масштабних трансформацій у вітчизняному медіаландшафті, зумовивши низку як позитивних, так і тривожних змін.

Війна згуртувала українські ЗМІ. Вони об'єднали зусилля, щоб протистояти ворожій пропаганді й оперативно інформувати суспільство про події, що відбуваються. Не можна оминути й проблему дезінформації. Російська пропаганда веде масштабну інформаційну війну, поширюючи фейки та маніпулюючи свідомістю людей. Це ускладнює доступ до правдивої інформації та може мати негативні наслідки для суспільства.

Ще одним викликом для традиційних ЗМІ стала конкуренція з боку телеграм-каналів. Ці канали завдяки мобільності й оперативності здобули значну популярність, особливо під час війни. На жаль, деякі представники класичних ЗМІ, замість того щоб об'єднати зусилля й налагодити співпрацю з телеграм-пабліками, вдалися до необґрунтованої критики і навіть закликають до їхнього закриття.

Такий підхід лише шкодить українському інформаційному простору та не сприяє якісному інформуванню населення. Не змогли домовитись – треба «мочити». Це, до речі, принцип, за яким деякі олігархи намагалися боротися з «Трухою». Спочатку хотіли купити, а коли дістали відмову, почали через підконтрольні ЗМІ робити замовні матеріали проти нас.

Головне, що війна в Україні продемонструвала стійкість та адаптивність українських ЗМІ. Вони змушені працювати в умовах безпрецедентного тиску та небезпеки, але продовжують виконувати свою важливу місію – інформувати суспільство та захищати правду.

Майбутнє за штучним інтелектом чи ні?

Однозначної відповіді на це питання немає. Штучний інтелект має як значний потенціал, так і ризики, і його вплив на майбутнє залежатиме від того, як ми його використовуватимемо.

З одного боку, штучний інтелект здатен принести багато користі людству. Він може допомогти нам розв'язати деякі з найактуальніших проблем світу. Також він може робити наше життя більш комфортним і продуктивним, автоматизуючи рутинні завдання та даючи нам нові можливості для творчості й самореалізації.

З іншого боку, штучний інтелект приховує й певні ризики. Він може стати настільки потужним, що перетвориться на справжню загрозу для людства. Я непокоюся через те, що штучний інтелект може спричинити масове безробіття, адже машини спроможні взяти на себе багато функцій, які сьогодні виконують люди.

Важливо пам'ятати, що штучний інтелект – це інструмент і, як і будь-який інструмент, його можна використати як на благо, так і на зло. Майбутнє залежатиме від того, яке застосування ми знайдемо для штучного інтелекту. Якщо ми поставимося до ШІ відповідально, він допоможе нам створити краще майбутнє для всіх.

Як ви думаєте, скільки репостів і лайків збере на вашому каналі допис про реальну смерть диктатора путіна?

Статистика свідчить, що від початку війни найпопулярніший допис зібрав майже 2 мільйони переглядів і 100 тисяч репостів. Ці показники вражають, але я вважаю, що публікація з резонансною інформацією про смерть диктатора путіна має потенціал набрати в три-п'ять разів більше переглядів та реакцій.

Чому я в цьому впевнений? Бо ця тема хвилює весь світ: війна в Україні стала трагедією, що не оминула жодного куточка планети. Люди з усіх країн прагнуть бути в курсі подій, дізнаватися більше про злочини окупантів і героїзм українського народу. Тому публікація з такою інформацією має всі шанси набути вірусного поширення.

Важливо, що це буде емоційний резонанс: історія війни сповнена болю, страждань, але й неймовірної стійкості та єднання. Ці емоції знаходять відгук у серцях мільйонів людей, роблячи контент на цю тему максимально запотребованим. Тож очікуємо неймовірного результату: публікація про смерть путіна здобуде шалену кількість переглядів, репостів і коментарів, адже інформація облетить увесь світ, об'єднавши людей у підтримці України.

Що робитиме «Труха» після війни?

Навіть у найважчі часи війни «Труха» не лише вижила, але й продовжила свою місію – якісно інформувати українців про найактуальніші події в країні та світі.

Після закінчення війни «Труха» не збирається зупинятися. Ми будемо і далі – навіть із подвоєною силою – виконувати своє завдання. Адже інформація – це зброя, що допомогла Україні вистояти й подолати ворога на інформаційному фронті.

Наші пріоритети залишаються незмінними. Ми за об'єктивне й неупереджене висвітлення подій. Тож і надалі дотримуватимемося цих принципів, щоб давати нашим читачам змогу формувати власну думку на основі достовірної інформації.

Ми будемо і далі активно висвітлювати інформацію про злочини й хабарників. Не дамо нікому замовчувати важливі теми та надаватимемо розголосу справам, що з якихось причин не привернули достатньої уваги, і тим, які хтось намагається пригальмувати.

«Труха» не просто телеграм-медіа. Це також спільнота однодумців, об'єднаних прагненням до правди та справедливості. І дуже важливо зауважити, що «Труха» – це незалежне медіа, яке не піддається впливу жодних політичних сил чи олігархів.

Ми віримо, що разом зможемо побудувати краще майбутнє для України.

ЖІНКИ В АРХІТЕКТУРІ УКРАЇНИ

В мереживі архітектурної спадщини України є історія, яку майже не помічають, недостатньо шанують і про яку мало говорять: внесок жінок-архітекторів. Тим часом у XX столітті ЖІНКИ ФОРМУВАЛИ АРХІТЕКТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ КИЄВА. *Ба більше, жінки створювали* ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ АРХІТЕКТУРНІ ПРОЄКТИ, *впроваджували* ІННОВАЦІЙНІ ІНЖЕНЕРНІ РІШЕННЯ *та* НОВАТОРСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ *монументального мистецтва. Це історія про те, чого можуть досягти жінки, коли мають рівний доступ до прав і можливостей*

ДМИТРО СОЛОВЙОВ,
архітектурний фотограф, автор просвітницького проєкту Ukrainian Modernism

В умовах патріархального суспільства з його інституціоналізованим сексизмом та гендерною нерівністю жінки історично мали обмежений доступ до освіти і професійної діяльності *(і до багато чого іншого)*.

Відомостей про існування архітекторок в Україні до XX століття немає. Вірогідно, що жінки були повністю виключені зі сфери архітектури *(як і з більшості професійних та соціальних сфер, як-от політика, військова справа, виборче право тощо)*.

Ситуація почала змінюватися лише після світових соціополітичних революцій початку XX століття. Однією з перших країн у світі, які законодавчо закріпили жіночі права, став СРСР.

Перша радянська конституція 1918 року запровадила реформи, покликані забезпечити рівність статей, і надала широкий спектр прав та привілеїв усім громадянам, включно із жінками, що було значним проривом порівняно із ситуацією в інших країнах того часу.

Рівні права на освіту. Запровадження рівних можливостей для чоловіків і жінок в освіті. Жінки отримали право вступати до будь-яких навчальних закладів. Також в наступні роки було засновано значну кількість нових закладів освіти. Навчання стало безплатним, і це ще більше підвищило його доступність.

Рівні трудові права. Жінки отримали право на рівну оплату праці. Також були ухвалені закони, що захищали жінок від дискримінації на робочому місці.

Реформи в сімейному законодавстві. Було запроваджено нові закони, які визнавали шлюби і розлучення як цивільні контракти та надавали жінкам ширших прав у виборі партнера, під час шлюбу та розлучення.

Політична участь. Жінки отримали право голосу і право виборчої активності на рівних умовах з чоловіками. Почали брати участь у політичному житті країни, обіймаючи високі посади в уряді та партії *(навіть деякі з героїнь цього матеріалу були депутатками)*.

Запроваджено програми соціальної підтримки материнства та дітей, як-от оплачувана декретна відпустка. Це допомогло жінкам краще поєднувати роботу та сімейне життя.

Крім того, радянський уряд підтримував новий образ жінки як активної учасниці суспільного й економічного життя, а не лише домогосподарки. Жінок заохочували брати участь у різних сферах суспільної діяльності, включно з політикою, освітою та виробництвом.

Спільна постанова Народного комісаріату охорони здоров'я та Наркомюсту про штучне переривання вагітності від листопаду 1920 року ста-

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

ла першим у світі офіційним дозволом абортів. Це був радикальний крок порівняно із традиційними нормами та законами інших країн, які на той час забороняли або обмежували аборти. Надання безплатного доступу до цієї процедури теж було революційним кроком у галузі охорони здоров'я.

Також радянський уряд узяв на себе частину «жіночої роботи», як-от денний догляд за дітьми *(відкрилися дитячі садки та ясла)*, приготування їжі *(фабрики-кухні, їдальні, молочні кухні)* та прання *(громадські пральні)*.

Таким чином, з 1920-х років жінки в Україні мали рівний доступ до навчання та можливостей професійного розвитку. Архітектурні школи по всій країні приймали студенток-жінок разом із чоловіками, що давало жінкам змогу здобути формальну освіту в галузі архітектури та в суміжних дисциплінах.

Завдяки доступу до освіти у жінок з'явилася можливість працювати у сфері архітектури, яка раніше була виключно чоловічою. Ба більше, від 40 % до 50 % загальної кількості українських студентів становили жінки – показник, значно вищий, ніж у більшості інших країн, наприклад у Великій Британії, де в 1950–1960-х роках кількість жінок, які навчалися в університетах, була меншою і жінки ще стикалися з різними соціальними й інституційними бар'єрами на шляху до вищої освіти, як-от обмежений доступ до певних галузей знань і дискримінаційна політика вступу.

Як наслідок, в Україні стала помітна присутність жінок в архітектурних школах і професійній практиці. Жінки-архітекторки часто відігравали основну роль у проєктуванні громадських і житлових споруд та в розробці інфраструктурних проєктів для міст і сіл. Їхній внесок допоміг сформувати архітектурне середовище багатьох українських міст.

Однак у суспільстві гендерні стереотипи зберігалися: законодавчим актом їх не викоріниш. І хоча доступ до освіти та професійної діяльності був вільний для всіх, порівняно мало жінок обирали архітектуру. Але траплялись і винятки. Франківська архітекторка Лукія Крип'якевич-Лукомська згадувала: коли вона в 1945–1950 роках навчалася у Львівській політехніці на архітектурному факультеті, дівчат і хлопців було порівну. А в галузі архітектури в Івано-Франківську працювало навіть більше жінок, ніж чоловіків:

«Так, багато жінок працювало. Було більше жінок. На будівництві більше чоловіків, а на проєктуванні, на паперах – більше жінок».

Але в книзі Зеновія Соколовського «Архітектори радянського Франківська» серед дев'яти згаданих видатних архітекторів Прикарпаття радянської доби жінка лише одна: та сама Лукія Крип'якевич-Лукомська.

Так чи інакше, повністю рівний доступ до освіти та професійної діяльності вже був надзвичайним досягненням для прав жінок. І поки що період 1950–1980-х років є єдиним в історії України, коли жінки мали відчутний вплив на архітектуру.

Хоча відтоді феміністичний рух набирав обертів, після розпаду СРСР у 1991 році жінки в архітектурі України знову відійшли на другий план. Але це сталося не з гендерно зумовлених причин, а через важкий перехід до ринкової економіки, олігархізацію влади та відповідну зміну політичних пріоритетів, унаслідок чого архітектура зникла загалом як мистецтво. На її місці вкорінилося комерційне будівництво, а архітектори – і жінки, і чоловіки – перетворилися з творців-деміургів на виконавців забаганок забудовників.

А ми згадаємо найвидатніших українських архітекторок, яким зобов'язані знаковими об'єктами градобудівництва, що свого часу змінювали вигляд міст і робили життя українців комфортнішим.

НАТАЛІЯ ЧМУТІНА

Однією з перших українок-архітекторок була Наталія Борисівна Чмутіна.

Наталія Чмутіна відома своїм внеском у розвиток архітектурної науки та практики. Вона є почесним академіком Української академії архітектури та отримала звання народної архітекторки України *(1987)*. Провідна наукова дослідниця в галузі архітектури, вона також викладала і ростила молоде покоління архітекторів.

У 1930 році Наталія Чмутіна вступила на перший набір архітектурного факультету щойно заснованого Київського інженерно-будівельного інституту (*сучасний Київський національний університет будівництва і архітектури)*, в якому навчалась у майстерні відомого архітектора Володимира Заболотного.

Успішно закінчивши навчання в 1936 році, Чмутіна приєдналася до команди Заболотного та отримала першу премію на всеукраїнському конкурсі за проєкт сесійної зали Верховної Ради в Києві, який був реалізований у 1939 році.

У 24 роки Чмутіна реалізувала свій перший проєкт як головний архітектор – ресторан «Рив'єра» на київських схилах Дніпра.

Навіть під час Другої світової війни, з 1941 по 1942 рік, Наталія Чмутіна не полишила архітектури і працювала в евакуйованому Інституті народної творчості та мистецтв АН УРСР.

Повернувшись до Києва в 1944 році, продовжила свою освіту в Інституті аспірантури Академії архітектури УРСР, де 1952 року захистила кандидатську дисертацію під керівництвом Володимира Заболотного, ставши п'ятою особою в Радянському Союзі, яка отримала цей ступінь у галузі архітектури, і першою серед жінок.

1

2

3

4

5

Наталія Чмутіна:
1. Готель «Дніпро» в Києві.
2. Готель «Либідь» у Києві.
3. Меблевий магазин «Будинок меблів».
4. Будинок Укоопспілки на Хрещатику.
5. Готель літнього типу «Тарасова гора» в Каневі

1

2

3

АЛЛА АНИЩЕНКО:
1. Залізничний ринок у Києві.
2. Печерський універсам у Києві.
3. Салтівський ринок

За проєкт Палацу культури «Україна» в Києві Євгенія Маринченко в 1971 році була нагороджена Національною премією України імені Тараса Шевченка

Впродовж своєї кар'єри Наталія Чмутіна обіймала важливі посади в галузі архітектури та мистецтва. Вона працювала викладачем, науковим співробітником і керівником проєктів у різних наукових установах та інститутах. Її творчий доробок містить низку визначних споруд Києва та України:

- будинок Укоопспілки на Хрещатику *(1957–1964)*, зведений в експериментальний спосіб, із використанням великих цегляних блоків;
- готель «Дніпро» *(1959–1964)*;
- експериментальний готель літнього типу «Тарасова гора» в Каневі *(1962)*, зведений за 77 днів зі збірних залізобетонних конструкцій;
- готель «Либідь» у Києві *(1970)*;
- готель «Перевал» на Верецькому перевалі в Карпатах *(1970)*;
- експериментальний готель «Турист» на 420 місць у Черкасах *(1970)*;
- універсальний меблевий магазин і виставковий центр «Будинок меблів» *(1971)*.

З 1971 до 1999 року Чмутіна обіймала посаду професора кафедри архітектурного проєктування в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури *(НАОМА)* – майже 30 років ділилася досвідом зі студентами.

АЛЛА АНИЩЕНКО

Учениця Наталії Чмутіної архітекторка Алла Анищенко мала не менш блискучу кар'єру. В 1960 році вона закінчила Київський художній інститут. Після завершення навчання працювала головним архітектором проєктів у Київському зональному науково-дослідному і проєктному інституті експериментального проєктування *(КиївЗНДІЕП)*.

Самостійно та у співпраці з Наталією Чмутіною створила численні проєкти в Києві, інших українських містах і містах СРСР.

Серед визначних проєктів Алли Анищенко – експериментальні круглі ринки з вантовими конструкціями:

- Залізничний ринок у Києві *(1973)*;
- Центральний ринок у Черкасах *(1972)*;
- Салтівський ринок у Харкові *(1979)*;
- Круглий ринок у Рівному *(1979)*;
- Анжі-базар у Махачкалі *(1982)*;
- Універсам на Печерській площі в Києві *(1984)*.

Анищенко не лише практикувала, але й писала наукові праці з питань теорії архітектури: Архітектура споруд із висячими покриттями, 1970; Громадські будівлі із застосуванням легких металевих конструкцій, 1976.

За свої звитяги в 1982 році Алла Анищенко отримала Державну премію УРСР в галузі науки і техніки (за дослідження, розробку та впровадження висячих покриттів громадських будівель і споруд в Українській РСР), а в 1985 році – почесне звання заслуженої архітекторки УРСР.

ЄВГЕНІЯ МАРИНЧЕНКО

Титулована українська архітекторка Євгенія Маринченко – заслужена архітекторка УРСР *(1970)*, народна архітекторка України *(1997)* – відома своїм magnum opus, проєктом Палацу культури «Україна» в Києві, за який у 1971 році була нагороджена Національною премією України імені Тараса Шевченка.

ІРМА КАРАКІС

Українська архітекторка, дизайнерка інтер'єрів та меблів, кандидатка архітектури, лауреатка золотої медалі ВДНГ УРСР.

В 1954 році закінчила Київський інженерно-будівельний інститут *(сучасний КНУБА)*, в 1968-му захистила дисертацію на тему «Архітектурно-планувальні рішення та нові види обладнання гардеробів у різних типах шкільних будівель».

З 1957 по 1994 рік працювала архітекторкою та завідувачкою сектору інтер'єру й обладнання в КиївЗНДІЕП.

Ірма Каракіс розробила інтер'єри й індивідуальні набори меблів для цілої низки готелів по всій Україні:

- інтер'єр і меблі готелю «Градецький» у Чернігові *(1979)*;
- інтер'єр готелю «Театральний» у Києві *(1979–1987)*;
- інтер'єр готелю «Житомир» у Житомирі *(1983)*;
- інтер'єр готелю «Дніпропетровськ» у Дніпрі *(1985)*;
- інтер'єр і меблі готелю «Чорне море» в Одесі;
- інтер'єр готелю «Русь» у Києві;
- інтер'єр готелю «Київ» у Києві.

Також Ірма Каракіс розробляла меблі для шкіл, дитсадків і безлічі інших громадських споруд. На жаль, майже весь творчий доробок видатної архітекторки й дизайнерки був втрачений у 1990–2000-х роках, коли Україною прокотилася хвиля реконструкцій, через ставлення до автентичних меблів не як до вінтажних і цінних, а як до «совкового мотлоху» *(що має місце й досі)*.

Ірма Каракіс є авторкою численних книг з архітектури та дизайну меблів.

ТАМАРА ЦЕЛІКОВСЬКА

Українська архітекторка, членкиня Спілки архітекторів України з 1969 року, заслужена архітекторка України *(1995)* Тамара Целіковська з 1963 до 2014 року працювала у Проєктному інституті «Київметропроєкт» на посадах начальника архітектурно-планувальної майстерні та головного архітектора проєкту. У складі авторських колективів вона доклала рук до створення 33 із 52 станцій Київського метрополітену, від «Чернігівської» в 1968-му до «Теремків» у 2013-му.

МУЗА КОНСУЛОВА

Уродженка Донецької області Муза Консулова з відзнакою закінчила Московський архітектурний інститут *(1941–1946)*. Там вона вчилась у видат-

ного архітектора-конструктивіста Михайла Барща та не менш видатного модерніста Бориса Бархіна. Творче життя Консулова присвятила Галичині та Інституту «Львівпроєкт».

У 1950–1960-х роках Муза Консулова проєктувала львівські громадські й житлові споруди, зокрема ресторан у Парку культури ім. Б. Хмельницького та кав'ярні у Стрийському парку *(1953–1956)*.

Водночас у 1951-му Консулова розпочала наукову кар'єру. Шість років провчилася в аспірантурі Науково-дослідного інституту архітектурних споруд Академії будівництва в Києві.

У 1960 році на Сільськогосподарській виставці в Києві спорудила перший в Україні експериментальний житловий будинок із квартирами у двох рівнях. 1963 року захистила кандидатську дисертацію на тему «Малоповерхові житлові будинки з квартирами у двох рівнях».

1964 року за конкурсом обрана, а в 1966 році затверджена у званні доцента кафедри архітектури Львівського політехнічного інституту. Спільно зі своїми учнями в 1970-х роках розробила проєкти реставрації замків, відомих як «Золота підкова Львівщини», – в Олеську, Підгірцях, Золочеві, Свіржі, Старому Селі.

Вінцем архітектурної практики Музи Консулової стало спорудження в 1966–1972 роках нових навчальних корпусів Львівської політехніки, у якій вона викладала: корпусу № 4 *(вулиця Митрополита Андрія, 5)* і корпусу № 5 *(вулиця Степана Бандери, 28А)*. За проєкт корпусу № 5 у 1978 році Муза Консулова була відзначена Премією Ради Міністрів УРСР.

МУЗА НОВАКОВА

Муза Новакова – вінницька архітекторка, авторка численних громадських, адміністративних і житлових споруд, які сформували сучасну Вінницю.

Випускниця Львівського політехнічного інституту Новакова з 1954 до 1960 року працювала у Вінницькому облпроєкті архітектором, після чого отримала важливу посаду головного архітектора Вінниці *(1960–1965)*. Водночас Муза провадила суспільно-політичну діяльність на посаді депутата Вінницької міської ради в 1961–1964 роках. Пізніше працювала у Вінницькій філії Діпроцивільпромбуду головним архітектором архітектурно-планувальної майстерні № 2.

До творчого доробку Музи Новакової увійшли важливі архітектурні домінанти Вінниці:

- будівля Вінницького міського комітету Компартії *(нині Вінницькій апеляційній суд, 1956–1957)*;
- критий ринок «Урожай» *(1959–1960)*;
- Автовокзал *(1965)*;
- будівлі навчальних корпусів Вінницького політехнічного інституту *(1965–1969)*;
- готель «Південний Буг» *(1970)*;
- широкоформатний кінотеатр «Росія» *(1970–1971)*.

А також містобудівні проєкти: планування і забудова II, III і V мікрорайонів житлового масиву Вишенька.

ЛЮДМИЛА НІВІНА

Архітекторка з Харкова, яка присвятила своє творче життя Львову. Випускниця архітектурного факультету Харківського інженерно-будівельного інституту Людмила Нівіна у складі творчих колективів брала участь у розробці низки знакових для Львова споруд і містобудівних проєктів, як-от:

- готель «Львів» *(1965)*;
- готель «Дністер» *(1982)*;
- мікрорайон Сріблястий *(1979–1980)*. За цей проєкт у 1980 році Людмила Нівіна у складі творчого колективу була нагороджена Державною премією УРСР імені Тараса Шевченка.

ЛУКІЯ КРИП'ЯКЕВИЧ-ЛУКОМСЬКА

Видатна архітекторка Франківщини закінчила Львівську політехніку в 1950 році, працювала у франківському Облсільпроєкті та Діпромісті.

За 40-річну кар'єру Крип'якевич-Лукомська спроєктувала понад 30 об'єктів у Франківську та області:

- 1970 – Будинок художника на розі вулиць Незалежності та Івана Франка;
- 1974 – Будинок побуту на вулиці Галицькій;
- 1975 – готель «Надія» з використанням повторного проєкту;
- 1980 – комплекс житлових будинків з магазином на розі вулиць Коновальця та Бандери;
- 1986 – комплекс обласної дитячої лікарні на вулиці Чорновола;
- 1986 – санаторій-профілакторій «Джерело Прикарпаття» у Новому Мізуні;
- 1987 – Поштамт у Яремчому.

Лукія Крип'якевич-Лукомська – почесний член Української академії архітектури та єдина людина на Прикарпатті, яка отримала Премію Ради Міністрів СРСР у галузі архітектури – за архітектуру санаторію «Джерело Прикарпаття».

В інтерв'ю 2016 року пані Лукія дала ємну характеристику сучасній українській архітектурі та містобудуванню:

– Як ви оцінюєте те, як зараз архітектурно розвивається місто?

– Не позитивно. Занадто необдумано розвивається. Все роблять фінанси. Дають гроші – отримують дозволи. Страшних помилок є багато.

МОНУМЕНТАЛІСТКИ

Окрім просторового й формотворчого аспекту, жінки зробили неабиякий внесок в образотворчий складник української архітектури.

Сотні художниць-монументалісток, від Алли Горської до Галини Севрук, з 1950 до 1990 року створили тисячі мозаїк, барельєфів, розписів, вітражів й інших об'єктів монументального мистецтва. Але це вже тема для окремої розмови.

ТАМАРА ЦЕЛІКОВСЬКА у складі авторських колективів доклала рук до створення 33 із 52 станцій Київського метрополітену

20 ДУМОК КАНЕМАНА

ПАМ'ЯТЬ

Нещодавно пішов із життя американо-єврейський психолог, автор книжок ІЗ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ, *який 2002 року отримав за участь у її розробці Нобелівську премію з економіки, – Деніел Канеман. Науковець вивчав механізми ухвалення рішень у ситуаціях невизначеності. Придбати книжки Канемана треба тим, хто хоче краще* ЗРОЗУМІТИ, ЯК ЛЮДИНА МИСЛИТЬ І РОБИТЬ ВИБІР, ЩО ЗМУШУЄ ЇЇ ПОМИЛЯТИСЬ І ВЧИНЯТИ НЕПРАВИЛЬНО. *Доробок автора містить системний опис* ПСИХОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ. *Наведені в книжках ситуації демонструють, наскільки погано ми прогнозуємо майбутнє. Це* СТАВИТЬ ПІД СУМНІВ БАЗОВІ ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ, *яка стверджує, що людина завжди поводиться раціонально, роблячи те, що їй вигідно*

А тепер наш головний заключний висновок: доти, доки не зустрінеш
докази протилежного, вважай, що статистика не бреше.

•••

Ми не оцінюємо події самі по собі, а їхнє сприйняття формується нашими спогадами про них.

•••

Інтуїція виявляється чудовим механізмом, коли йдеться про вибір чоловіка,
і набагато гіршим – коли про диверсифікацію портфеля на інвестиційному ринку.

•••

Люди відчувають більший страх втрати, ніж радість від отримання виграшу.

•••

Одне з основних правил ухвалення рішень: не ухвалювати рішень на основі ситуативних емоцій.

•••

Ми завжди помиляємося щодо того, що знаємо.

•••

Ілюзія ясності – це великий ворог будь-якого прогнозу.

•••

Ми часто уникаємо великих помилок, замінивши їх меншими помилками.

•••

Інтуїтивні думки, які спливають першими, часто є найбільш неправильними.

•••

Люди схильні до розуміння рішень у термінах результатів, а не процесів.

•••

Дешевше уникнути помилки, ніж виправляти її.

•••

Ніщо не викликає так багато здивування, як звичайне.

•••

Основна ідея в тому, що ми не знаємо наших власних меж і не можемо судити про свої здібності.

•••

Що більше ми знаємо про речі, то більше наше пізнання віддаляє нас від істини.

•••

Іноді рішення, яке ми обираємо, – це самообман.

•••

Наші відчуття не зовсім правильні, і ми маємо бути готові визнати: багато чого,
що здається нам істиною, насправді є ілюзією.

•••

Ми повинні оцінювати результати, а не процеси.

•••

Когнітивна лінь – це друга основна властивість нашої свідомості.

•••

Простота ідеї оманлива. Ми повинні розуміти складність світу.

•••

Деякі люди вважають за краще бути паразитами, ніж ухвалювати рішення.

NRKBETA

ЖІНКА-ГЕРОЇНЯ

ДАША МАРКОВА – *це передусім особистий бренд. Народилася в Одесі, має справжній південний темперамент. Колекціонує мистецтво й гуртує навколо себе хороших людей. Від самого початку військової агресії проти України* МАЄ АКТИВНУ ПОЗИЦІЮ ВОЛОНТЕРА: ЩОДНЯ ДОПОМАГАЄ ПОНАД 50 ВІЙСЬКОВИМ ЧАСТИНАМ. *У Даші є свій фонд «Легіон Одеса», що має на меті зібрати конкретну суму: 77 мільйонів гривень. Це перша фотосесія Даші для чоловічого журналу. І ми всі сподіваємося, що вона зуміє зібрати необхідні кошти, а отже, врятувати сотні людей.*

модель **ДАША МАРКОВА**
фото **ДІМА БАРАНОВ**

ГО «ЛЕГІОН ОДЕСА»

Надихайтеся сміливістю й
великодушністю разом з нами.
За допомогою QR-коду ви
можете підтримати справу,
що змінює життя.

QR-код для поповнення

ГО «Легіон Одеса» • Мета: 77 999 000.00

«ВІРА В БОГА І ТЕОРІЯ ДАРВІНА – ЦЕ ОДНЕ Й ТЕ САМЕ»

Американський письменник Рей Бредбері, відомий за антиутопією «451 градус за Фаренгейтом», циклом оповідань «Марсіанські хроніки» й частково автобіографічною повістю «Кульбабове вино», дав це інтерв'ю американському Playboy у травні 1996-го. А в серпні цього року літератору виповнилося б 104 роки

текст
КЕН КЕЛЛІ
переклад
КОСТЯ КОНЬ

Крім дітей, наукову фантастику читають здебільшого чоловіки. Чому жінки цікавляться нею набагато менше?

Хоч би що там собі думали борці за права жінок, а на землі дві раси: жіноча і чоловіча. Чоловіків спонукають здебільшого іграшки та наука, тому що єдине призначення чоловіків – дати потомство, а в перервах між цим бавити час. Тому їм треба постійно шукати, чим себе зайняти. У чоловіках, крім відтворення потомства, не закладено жодних центрів світобудови, а жінки, навпаки, з ними народжуються: вони здатні створювати всесвіт, ростити, вигодовувати й пестувати його. Чоловіки здебільшого читають наукову фантастику, щоб в уяві створювати майбутнє, а жінкам цього не треба, тому що вони самі і є майбутнє.

Багатьом не подобаються ваші розмежування за статевою ознакою. Ви якось зауважили, що CD-ROM – штука більше чоловіча, ніж жіноча, і вас одразу ж назвали сексистом.

О так! Більше жодного сексу з ними! *(Сміється.)* Послухайте, всі чоловіки – диваки, а молоді – ті й зовсім психи. Ми любимо іграшки. У мене їх сотні, наприклад. Так от, комп'ютери – це не що інше, як гарненькі дрібнички, з якими ми носимося, щоб відчути себе творцями.

Але ці дрібнички – ключ до майбутнього, хіба ні?

Про інтернет кажуть, що це нібито творчий інструмент для письменника. Нісенітниця. Я кажу: тримайтеся від нього подалі й не теревеньте з людьми по всьому світу, замість того щоб робити свою справу. Нас усіх дурить Білл Гейтс із партнерами. Подивіться на Windows 95, наприклад. Справжнісіньке ошуканство.

Чому ошуканство?

Тому що не дає людям нічого нового. А крім того, купивши цю штуку, ти одразу купуєш іще з десяток супутніх речей. Це сотні доларів від людей, які не можуть собі дозволити такі витрати. Молоді та старі психи, які обожнюють іграшки.

Для людини, яка зробила ім'я на майбутньому, ви маєте занадто скептичний погляд на хай-тек.

Він не має жодного сенсу, якщо ти не вмієш читати й писати. Тож зрештою ти не отримаєш від нього нічого.

Однак хай-тек пропонує й процеси, за яких ти читаєш і пишеш, хіба ні? Наприклад, тепер можна писати інтерактивні романи: читачі самі обирають повороти сюжету й кажуть, що хотіли б бачити в книжці.

Ніколи не розповідайте мені, як писати книжки. Не намагайтеся придумати «найкращий фінал» тощо. Я не маю на це часу.

Що змушує вас писати?

До того як вирішити стати письменником, я вирішив стати чарівником. Я був маленьким хлопчиком, який показував зі сцени трюк із фальшивими вусами, що зникали під час фокуса *(досі іноді його показую)*. Ну а потім чарівництвом стало написання книжок. А ще письменники пишуть, бо хочуть, щоб їх любили. Меркантильно, напевно... Але мені письменство допомогло ще й в іншому. Коли я почав писати по-дорослому, то зробив для себе головне відкриття в житті: я завжди правий, а всі незгодні зі мною – помиляються. Ніколи нікого не слухайте – завжди йдіть своїм шляхом.

Деякі критики вважають, що у вашій науковій фантастиці замало науки й забагато фантастики,

ALAN LIGHT, WILL HART FROM FULLERTON, U.S.A., LOS ANGELES TIMES, WHITE HOUSE PHOTO OFFICE

щоб можна було назвати її серйозною літературою.

Мені байдуже, що кажуть технічні службовці книжково-фантастичного бізнесу. Вони скаженіють так, ніби я скоїв убивство і не сів.

Я використав наукову ідею, щоб пробитись із нею раз і на все життя. Ось цього вони й не можуть мені пробачити. Досі бурчать, що 40 років тому в «Марсіанських хроніках» я неправильно описав атмосферу Марса.

Ви знали Олдоса Гакслі. Яким він був?

Дуже ввічливим. Справжнім англійським інтелігентом. З усіма поводився як із геніями, що завжди лестило. Одного разу ми брали участь у публічних дебатах про майбутнє американської літератури. Утім я був розчарований, коли Гакслі відмовився визнати фантастику єдиним шляхом розвитку цієї самої літератури.

На час вашого знайомства Гакслі вже активно практикував психоделічні тріпи з препаратами. Не пропонував вам?

Я дав йому правильну відповідь: «Дякую, ні». Я нікому не дозволяю відчиняти двері сприйняття в моїй голові, бо потім не зачиняться.

Ваш «451 градус за Фаренгейтом» передбачив непередбачуване на роки вперед.

Так і є. Коли О. Джей Сімпсон тікав трасою від поліції та вертольотів, у «Нью-Йорк Таймс» написали: «Це ж просто фінал «Фаренгейта»!» Я подивився повторний випуск новин – боже мій, вони ж мають рацію! У фіналі мого роману Гай Монтег тікає від книгоспалювачів і бачить самого себе на телеекранах кожного будинку, кожної квартири. Коли він остаточно вириває ться з лап Механічного Пса, спрагле до видовищ суспільство незадоволене настільки, що задля його втихомирення вбивають двійника Монтега... Але найжахливіше те, що ще 43 роки тому я передбачав політкоректність.

Невже у «Фаренгейті»?

Так. Бос-пожежник в одній сцені там описує, як усілякі меншини одна за одною затикають рота мислячому суспільству, наводячи приклад: «Євреї не люблять літературних героїв Фейгіна і Шейлока – треба спалити всі книжки з ними, заборонити навіть будь-яку згадку. Чорним не подобається негр Джим *(в оригіналі у Марка Твена – Nigger Jim. – Прим. пер.)*, що сплавляється на поромі з Гекльберрі Фінном, – спаліть або принаймні сховайте всі книжки про Тома Соєра. Борці за права жінок ненавидять Джейн Остін як надто незручну й старомодну – зняти з неї голову! Апологетам сімейних цінностей не вгодив Оскар Вайльд – твоє місце на смітнику, Оскаре! Комуністи ненавидять буржуїв – убити всіх буржуїв!..»

Так все й відбувається. Але якщо за часів «Фаренгейта» я писав про тиранію більшості, то тепер кажу про тиранію меншин. У наші дні остерігайся і тих і тих! Перші намагаються змусити тебе робити щодня одні й ті самі речі, другі пишуть мені, наприклад, що варто було б приділити більше уваги правам жінок у «Марсіанських хроніках» або вигадати більше чорношкірих героїв у «Кульбабовому вині».

Ви що-небудь відповідаєте на такі листи?

Моя відповідь обом збіговиськам однакова: більшість ви чи меншість – ідіть під три чорти, просто в пекло, разом з усіма, хто спробує сказати мені, що робити і як писати. Зараз усе суспільство розділилося на різнокаліберні меншини, які на ділі є тими самими книжковими паліями: вони палять книжки через їхню заборону. Уся ця політкоректність, що розрослася одіозними нетрями в студентських кампусах, – лайно собаче.

Ви не прихильник моралі, яку пропагують ЗМІ.

ЗМІ? Та там тільки й новин, що про вбивства і зґвалтування, яких ми не скоювали, похорони, на яких нас немає, і СНІД, який ми намагаємося не підче-

пити. І на кожну новину – по 15 секунд. Але врешті-решт у нас досі є рука і пульт від телевізора, за допомогою яких можна перемикати канали або взагалі вимкнути все одразу. Усім своїм студентам я раджу ніколи не дивитися теленовин.

А як щодо журналів? Ви з дитинства були їхнім завзятим читачем. Як сьогодні із цим?

Сьогоднішні журнали занадто дурні й дурнуваті, щоб їх читати. Однак найбільше мене бісить те, що в них практично немає статей. Їхній зміст не розгледіти за рекламою.

А що сталося на з'їзді ЗМІ?

З іскри спалахнуло полум'я, щойно я зрозумів, який чудовий шанс мені дали, запросивши на цей з'їзд. Я взяв із собою наочні матеріали – випуски Forbes, Fortune, Good Housekeeping, McCall's, Vogue і People. Зійшов з ними на трибуну, потряс сторінками Good Housekeeping і сказав: «Дозвольте мені показати, у чому ваша справжня проблема. Пошукайте тут статті – ви їх не знайдете». Потім так само потряс перед ними журналами McCall's і Vogue: «І тут те саме». Потім узяв Forbes і Fortune. «Ось дивіться, – кажу, – тут на лівій шпальті початок статті. Ви починаєте її читати і раптом бачите праворуч рекламу на цілу шпальту». І кидаю журнали вниз із трибуни.

Слідом за тим хапаю People і запитую: «Ви що, і справді станете читати ось це пекло від Time Incorporated?» І знову кидаю журнал униз. Роблю паузу, щоб вони відійшли від шоку, і пояснюю: «Журналам цієї країни треба більше думати про освіту. Вам же потрібні читачі в майбутньому? І що, ви збираєтеся, замість виховувати читачів, продовжувати їхню дебілізацію за допомогою того лайна, яке друкуєте? Та ви ж уже за кілька років опинитеся з голою дупою. Невже вас це не лякає? Навіть мене лякає. Змініть свій продукт і запросіть мене знову на свій безглуздий з'їзд». Саме так і сказав – ну а раптом, думаю, вони хоч якось почухаються, раптом я їх хоч якось пройняв.

Почухалися?

Довго мені плескали. Потім до мене підійшла Крісті Гефнер *(одна з доньок Г'ю. – Прим. ред.)* із привітаннями. А я навіть не знав, що Playboy був представлений на тому з'їзді.

Насправді Playboy – один із найкращих журналів в історії. Просто тому, що зробив стільки, скільки не зробило жодне інше видання. Свого часу він друкував найкращих майстрів короткого оповідання *(у 50-х Playboy активно публікував Бредбері. – Прим. ред.)*, не кажучи вже про новелістів та есеїстів, найкращих діячів мистецтва Америки. Проінтерв'ював чи не кожного, кому було що сказати світу. Де ще знайдеш таку палітру змісту – від пишномовності до майданної вульгарності. *(Сміється.)* Я від самого початку полюбив Playboy, тому що лише в його редакторів вистачало сміливості заявити: «Начхати, що скаже сенатор Маккарті», друкуючи уривки з «Фаренгейта». Більше нікому я їх не продав би – інші просто боялися. І ще одну річ я скажу – і багато хлопців, які виросли зі мною в доплейбойську епоху, із цим погодяться: дуже шкода, що в нас у підлітковому віці не було Playboy. Якби він з'явився в нас у 14 років, у кожного було б набагато менше проблем.

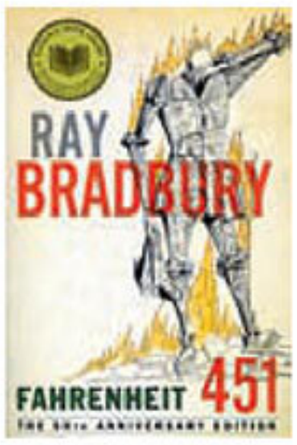

Науково-фантастичний роман-антиутопія Рея Бредбері, виданий 1953 року. Роман описує американське суспільство близького майбутнього, в якому книжки заборонено. «Пожежники», до яких належить і головний герой Гай Монтег, спалюють будь-які знайдені видання. Багато хто порівнює те, що відбувається сьогодні у світі, із сюжетом цього твору.

Ви відточували б за ним письменницький стиль?

Я вас благаю! Там просто картинки чудові. У наш час нічого подібного не було. І більше мені тут сказати нічого, окрім того, що Г'ю Гефнер – найвеличніший із секс-революціонерів.

Чому ви соромитесь описувати сцени сексу у своїх книжках?

Не бачу сенсу писати порнушку, якщо у твоєму особистому сексуальному житті все добре. Навіщо витрачати на це час?

Взагалі доволі дивно, що майже вся наукова фантастика практично асексуальна.

Наукову фантастику робить певний тип людей. Більшість із нас одружується пізно, багато хто є маминими синками. Я жив із батьками до 27 років! Переважна більшість наукових фантастів, яких я знаю, дорослішала дуже довго. Вони настільки глибоко занурені у свою тему, що до решти їм мало діла.

Ви ніколи не водили машину?

Жодного разу в житті. Коли мені було шістнадцять, я став свідком жахливої ДТП із летальним наслідком: загинуло кілька людей. Додому йшов буквально по стінці. Від гнітючого відчуття позбувся лише через кілька місяців і за кермо сідати зарікся. Але незалежно від того, воджу я машину чи ні, автомобіль – найнебезпечніша зброя людства. Машини вбили більше людей, ніж війни. Цього року в ДТП по всьому світу загинуло понад 50 тисяч осіб, і ніхто навіть не помітив.

Донедавна ви мали славу ще й єдиного описувача майбутнього, який боїться подорожувати літаками, не кажучи вже про космічні кораблі. Як вам вдалося нарешті позбутися цієї фобії?

Якось я їхав із шофером через Флориду, і це тривало цілих три дні, бо чортова машина ламалася в кожному селі на нашому шляху. Десь на другій тріснутій покришці мені було одкровення. Виразний голос із небес прокричав: «Лети, дурненький, лети!» (*Сміється.*) Сорок років я боявся, що почну бігати по салону літака і просити висадити мене просто тут і зараз. А тепер ось літаю постійно. Сідаю у хвості, розслабляюся, усміхаюся в ілюмінатор, почитую журнали. Словом, поводжусь як людина, яка зовсім не боїться літати.

Ви вірите в Бога?

Я одночасно вірю і в Бога, і в теорію Дарвіна, що насправді одне й те саме. Усе це велика таємниця. Візьміть Усесвіт: він був і буде завжди, що в принципі неможливо. Немає йому ні краю, ні кінця. Факт – що Сонце дало життя планетам, потім планети охололи, пішов дощ і ми рибами виповзли на сушу зі Світового океану. Знайшли руки, ноги, стали ходити, а не повзати. Як неживе раптом вирішило стати живим?

Вдумайтеся в усе це. Немає тому пояснення. Немає жодної теорії.

ЇЖА

СВІТОВІ ЗІРКИ ГОТУЮТЬ БОРЩ

Відомий голлівудський актор Стенлі Туччі – зірка фільмів «Диявол носить Prada», «Милі кістки» та «Голодні ігри» – поділився в інстаграмі спробою приготувати борщ. І це далеко не єдина світова знаменитість, яка З ПОЧАТКОМ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПОЧАЛА АКТИВНО ЦІКАВИТИСЬ УКРАЇНСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ, *зокрема її різноманітною та смачною кухнею*

текст **РОМАН ЩЕРБАКОВ**

Оригінал був опублікований **06.12.2023 В THE GAZE.**

Українці відстояли в боротьбі з путінським режимом не лише Київ, Харків, Херсон і Миколаїв, але й свій національний суп, який користується популярністю в багатьох країнах Східної Європи. Влітку 2022-го ЮНЕСКО навіть внесла український борщ до списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує охорони. Охорони від кого? Ну, наприклад, від росіян, які давно хочуть вкрасти хітову страву своїх сусідів і приписати собі її винахід. Тепер ця афера їм уже ніколи не вдасться. Адже люди по всьому світу охоче готують борщ, підкреслюючи, що цей смачний та поживний червоний суп на основі буряка – український.

БОРЩ ПО-ГОЛЛІВУДСЬКИ

Стенлі Туччі не лише талановитий актор, але й затятий кухар-аматор, який час від часу видає збірки рецептів, що стають бестселерами. Крім того, він веде кулінарний інстаграм *@stanleytucci* з дивовижними чотирма мільйонами підписників. Звісно, коли Туччі поїхав підтримати українських біженців до Молдови *(держава, що межує з Україною на її півдні),* то напросився, щоб його навчили готувати цей легендарний борщ, про який говорять усі кругом. Актору пощастило, адже серед біженців була жінка Світлана, яка до війни працювала в Україні шеф-кухарем.

Туччі дуже сподобався її борщ. Тому, повернувшись додому, він вирішив спробувати приготувати його самостійно. Актор зробив яловичий бульйон, додав моркву, селеру, цибулю, часник, буряк, картоплю та консервовані помідори. Лишивши суп настоюватися протягом доби, Туччі скуштував його наступного ранку, але розчарувався. За словами актора, наблизитися до смаку оригінальної страви, на жаль, не вдалося. Дописувачі з України подякували Туччі за популяризацію борщу й порадили додати більше картоплі та м'яса. Тож він пообіцяв невдовзі зробити ще одну спробу.

РОЗПУСНИЙ БОРЩ

Неважливо, зіркою якого кіно ти є: голлівудського мейнстриму чи так званого кіно для дорослих, – борщ подобається геть усім. Наприклад, ще навесні 2021-го ветеранка американської порноіндустрії Саша Грей, яка «на пенсії» веде кулінарний блог Secret Sauce, зробила окремий випуск про борщ. І відео одразу викликало палкі дискусії. З одного боку, Грей чітко заявила про українське походження борщу. З іншого боку, свій ролик кулінарка-любителька почала тирадою з розповсюджених російських слів: Privet, vodka, borshch, khorosho, pozhaluysta, do svidaniya, kak dela.

Що ж, імовірно, Грей на той час хибно вважала, що в Україні через її радянське минуле всі без винятку балакають російською. Але це дивно, адже кулінарка особисто відвідала Київ та Одесу. Хай там як, а сьогодні дедалі більше українців вживають у побуті саме українську мову, яка, до речі, суттєво відрізняється від російської. Ось як тирада з тих самих російських слів від Саші Грей звучала б українською:

PRYVIT – hello

HORILKA – vodka

BORSCH – російською так само, бо вони й назву хотіли вкрасти – не лише рецепт

HARAZD – OK

BUD-LASKA – please

DO POBACHENNYA – goodbye

YAK SPRAVY – what s up

Дезорієнтація Саші Грей у культурному просторі пострадянських країн стала очевидною ще під час ознайомлення з обкладинкою до відео. Для неї креаторка зробила колаж із зображення борщу та свого портрета в образі Альонки *(популярна радянська шоколадка),* а позаду навіщось приліпила пейзаж із московським кремлем.

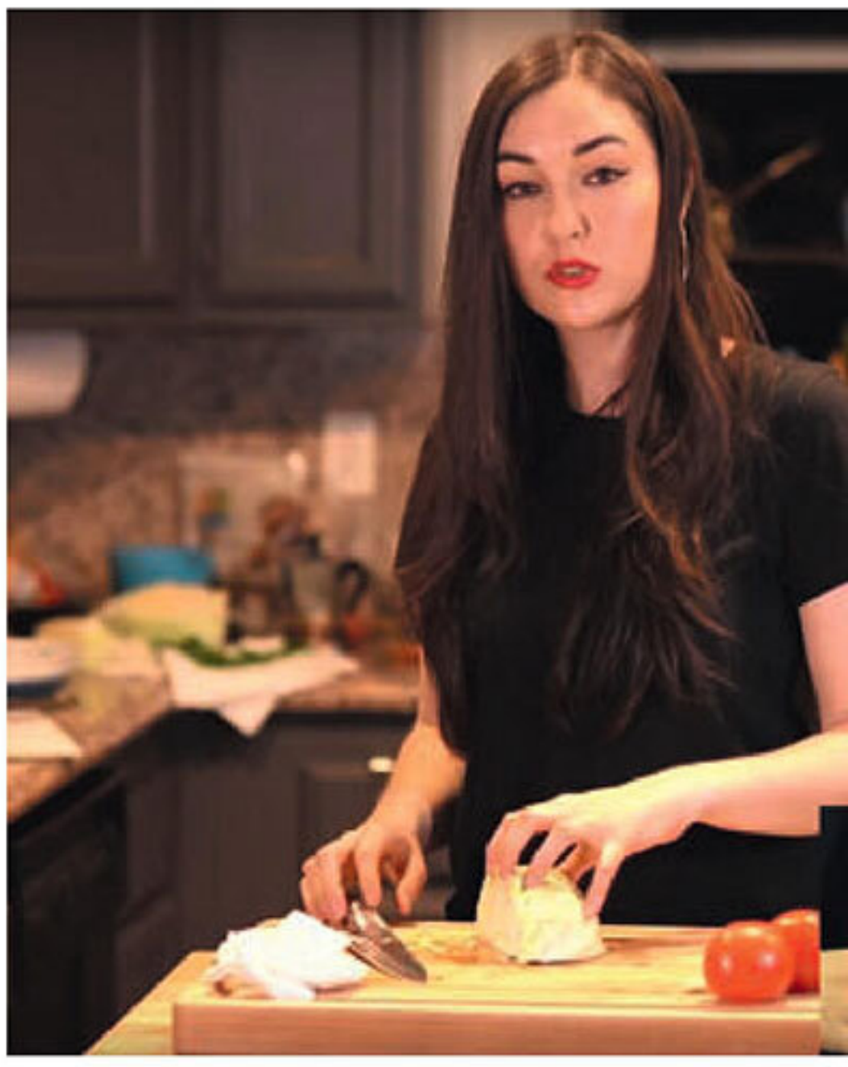

Згори донизу: актор Стенлі Туччі, експорнозірка Саша Грей

DINA ANTIPINA WITH MIDJOURNEY, З СОЦМЕРЕЖ ЗІРОК

Згори донизу: українська модель Даша Астаф'єва, актор Лієв Шрайбер, шеф-кухар Ектор Хіменес-Браво

Поціновувачів та знавців борщу збентежив *(м'яко кажучи)* і сам рецепт від Грей. Вона почала зі смаження на авокадовій олії яловичого стейка, а далі... Втім яка різниця, що було далі, якщо вона почала зі смаження на авокадовій олії яловичого стейка? Хто хоче дізнатися рецепт справжнього українського борщу, краще зверніться по рецепт до знавців української національної кухні, хоча б завітайте на канал Євгена Клопотенка. А хто наприкінці нульових фанатів від того, що Грей уміє робити професіонально, тому, мабуть, узагалі байдуже, який вона там зварганила борщ: правильний чи неправильний. Старалася жіночка – от і добре.

БОРЩ ДЛЯ ПЛЕЙБОЇВ ЗСУ

Буде помилкою вважати, що приготувати смачний борщ здатна лише досвідчена українська домогосподарка. Мовляв, жінок зі сфери розваг для чоловіків до важкої роботи з каструлею біля плити краще взагалі не підпускати. Яскравий доказ того, що це не так, – відома українська модель Даша Астаф'єва, яка 15 років тому підкорила своєю красою Г'ю Гефнера та у 2009-му здобула світову славу як 55th Anniversary Playmate американської версії журналу Playboy.

З початком великої війни Даша Астаф'єва не втекла за кордон, а розпочала волонтерську діяльність і допомагає армії боронити країну. Зокрема, Даша запустила кулінарний проєкт «Такі страви» та взялася разом із подругами варити для бійців ЗСУ борщ із пампушками.

БОРЩ СОЛІДАРНОСТІ

Ще один голлівудський актор, який опанував мистецтво приготування борщу, – Лієв Шрайбер, зірка перших трьох фільмів франшизи «Крик». Шрайбер давно й активно вболіває за українців і навіть став амбасадором United24 – глобальної ініціативи на підтримку України. А навесні 2022 року він разом із благодійною організацією World Central Kitchen приїхав до Польщі, щоб... так, варити борщ для українських біженців.

І не треба думати, буцімто актор сфотографувався біля «цистерни» борщу, щоб просто покрасуватися. Ні, він безпосередньо працював над стравою. Ще й як завзято та самовіддано: нарубав стільки зелені та овочів, що заробив собі chopping blister. Але Шрайбер цим тільки пишається.

БОРЩ-СУХПАЙОК

Колумбійсько-канадський зірковий шеф-кухар Ектор Хіменес-Браво особисто готував для Єлизавети II, Джорджа Буша, Тоні Блера, Мадонни та Дженніфер Лопес. А з 2011-го тісно пов'язав своє життя з Україною, ставши незмінним суддею української версії шоу «МастерШеф». Тож, коли Росія напала на його другу батьківщину, Хіменес-Браво не міг лишатись осторонь.

Шеф-кухар зізнається, що бійці ЗСУ – його кумири, герої та суперзірки, тому вважає за щастя мати змогу годувати їх власним борщем. Хіменес-Браво розробив рецепт «домашнього борщу за 10 хвилин», який, по суті, є набором із дегідратованих овочів, тушкованки й заправки. Військовим треба просто все це перемішати, залити кип'ятком – і борщ готовий.

Щоб нагодувати якомога більше українських бійців, Ектор Хіменес-Браво поставив собі за мету виготовити 100 тисяч літрів борщу й особисто розвезти смачну допомогу по фронтах Миколаївської, Харківської та Донецької областей.

РЕЦЕПТ УКРАЇНСЬКОГО БОРЩУ

Що ж, якщо ви теж надумали приготувати борщ, але ніколи цього не робили та навіть не знаєте, з чого почати, спробуйте класичний рецепт від Євгена Клопотенка. Адже цей український кухар не лише добре знається на нюансах національної кухні. Він також один із тих, хто брав активну участь у «борщовій війні» з Росією.

Крім того, у пандемічні часи Клопотенко був ведучим тревел-проєкту «Борщ. Секретний інгредієнт» і мандрував регіонами України, щоб віднайти унікальні рецепти. Наприклад, рецепт борщу по-одеськи ви можете дізнатися на його ютуб-каналі. Також дивіться плейліст з усіма випусками проєкту «Борщ. Секретний інгредієнт». У них Євген Клопотенко розповідає про півтора десятка варіантів цієї української страви, що здивують не лише далеких від гастрономії людей, але й досвідчених кулінарів.

НАРИС

GJÖLL/ГЙОЛЛЬ

Продовжуємо серію ГІПНОТИЧНИХ І ЗАСПОКІЙЛИВИХ ТЕКСТІВ *від справжньої відьми (за словами самої авторки) Мар'яни С. Читати треба повільно та зі світлими думками*

Велика тінь, як долоня Бога, накрила мене і сховала. Небезпечно гучний бджолиний рій думок, що тиснув ізсередини голови, вибухнув численними зірками, а потім настала дзвінка тиша, яка поглинула мене і все навколо. З тиші зародилась Пустка, вийшла назовні, зайняла мій простір і розширюється до безкраю щохвилини, непомітно стираючи часові межі. Всі звуки долинають тепер так здалеку, наче крізь водну товщу, м'яко заколисують, поки Пустота лине далі, ущільнюється й огортає мене. По дзеркалах реальності йдуть брижі, і, коли поверхня глянцевіє, я не бачу свого відображення, сутність моя губиться у вічній стихії безкрайньої ріки.

Праматір світів несе у своїх темних «водах» галактики, народжує нові щомиті, поки старі згасають і зникають в обіймах небуття. Саме тут, серед небесних тіл, що мерехтять коштовними іскрами, я віднайду спокій у забутті творення. Та імовірніше, то буде місце вічного хаосу, закарбованого в темній матерії Всесвіту. Бо все в цьому просторі починає рухатись із шаленою швидкістю: епохи змінюються за секунди, і я поринаю в ту, у якій промайнуло моє останнє існування. Велика Пустка пам'ятає все. Я бачу, як утворився світ людей, а в ньому – небо і земля, пісок і трава, прохолодні хвилі, що винесли на берег Ясен і Вербу. Творці видимого світу знайшли знедолену деревину й вдихнули в неї життя, надали змісту і тепла. Тепер я теж пам'ятаю, як це було.

«Брате мій, сила твоя тримає цей світ як міцна вісь… Здолаєш Бога Грому у великій битві наприкінці часів».

Звивається кільцями Прадавній Змій, хапає свій хвіст пащею та, виблискуючи лускою, пересувається могутнім тілом під темними водами. Траєкторія руху його великого задуму сягає нескінченності, через чорноту зіниці всевидячого ока виринає він в усій красі до тих місць, де ще жевріє полум'я зірок, які вмирають. Плеяди небесних тіл, як і мої життя, рухаються без упину, і я бачу сон у сні, сон у сні, де початок одразу переходить у кінець. Цей світ мені наснився? Уривки минулого й майбутнього захоплюють у вир і несуть людські життя шляхом Вірду, який не обійти.

«Народжена Пусткою від Прадавнього Змія, що вийшов з моря «крові Іміра» багато століть тому, не маю місця я серед вас. Промайну в людській подобі, як мить, і знову повернуся в утробу великої Безодні».

Я згадую, як сходила до підніжжя Світового Древа. Під його корінням володіння спокою і тиші, де мертва ріка несе свідомість незліченних душ. У похмурій долині смутку та безкрайньої печалі знайдуть прихисток усі, доки Сколь і Ґаті наздоженуть та поглинуть Сонце й Місяць.

«Тут закон єдиний для Богів і людей: усі рівні, немає жодних винятків ані для кого».

Безплідна сіра пустеля тягнеться нескінченністю, сягає холодом своїм аж до обрію. Деінде поодинокі сухі, незворушні дерева стовбичать ніби велетенські потвори. Немає фарб, щоб розмалювати ці суворі примарні землі, в яких усі звуки гинуть, застигаючи в густій імлі. Навіть світло вмирає, сягнувши межі, за якою простягається ця безрадісна долина, над якою ніколи не зійде сонце. Лише непроглядні, безкровні сутінки жевріють холодом вогким за небокраєм.

Під гнітючими склепіннями мертвого виміру немає осуду чи покарання – приймає всіх, покриває саваном мороку. Пустеля, народжена з мене, стала останнім прихистком збуреним духам, чиї життя встигли на мить виблиснути як дрібні піщинки під сонячними променями. Непомітні для ока людського, промайнули забуті, видимі лише Всесвітньому задуму. За спокоєм сумирним ідуть вони під темний покров тьмяної Пустоші, наближаючи провіщений час. Тиша глуха стане їм домівкою до миті, коли Могутній Вовк скине пута, вирвавшись на волю, щоб пожрати Творця світів.

«Пробуджуються вулкани, наповнюють повітря смородом трунким з країв, де Мати моя, що віщує лихо».

За порогами темної безбарвної ріки, повільні води якої висушують коріння Іґґдрасіль, відчутно подих первинного Хаосу. Порожнеча сама по собі безбарвна, всмоктує в себе всі кольори, які тієї ж миті гинуть і блякнуть на такій глибині.

Безмежний простір застиг льодяною брилою та оповив мертвих щільним коконом, у якому вони застигли як комахи в бурштині, настільки сповільнився плин часу.

Та минуть століття – і Багряний Півень пробудить моє майбутнє військо, і воно перетне міст Гьялларбру. Піднімуться бурхливі води, що зрушать найбільший у дев'яти світах, величний корабель і доставлять усіх воїнів на доленосне поле битви в час загибелі Богів.

«Мачуха тримає чашу над чолом батька мого і збирає отруту. Потужно здригаються землі, тремтить від страху рід людський, коли хоч крапля сягає його прекрасних очей, бо чаша та давно переповнилась».

Мереживом прядеться дивний сон, який я точно не згадаю, коли знову прокинусь у людському тілі. Уривки його про всі невідворотні події ще кружляють павутинням довкола, а я марно намагаюся вхопити їх, поєднати і сплести в логічні, міцні мотузки. Ще хвилина протяглася вічністю, і всі згадки перетворилися на тінь, яка проросла корінням з Великої Пустки. Стрічкою Мьобіуса закручується реальність, і сама себе вивертає назовні та чорна діра, поглинаючи час і простір.

ФОТО: НАДАНЕ АВТОРКОЮ

14
KODAK PORTRA 160
14

ЗА БУЙКАМИ

Павло купив спеціальну плівкову підводну камеру для подорожі на Шрі-Ланку і взяв із собою понад 20 різних котушок плівки. Знімальна група відпливала на відстань БІЛЬШ ЯК КІЛОМЕТР ВІД БЕРЕГА, ЩОБ ЗРОБИТИ ЦІ РОЗКІШНІ СВІТЛИНИ. *Після повернення на берег у Паші зводило судомою обидві ноги, але, безумовно, результат перевершив сподівання*

Фото: **ПАВЛО ДЕМИДОВИЧ**

Website: demidovich.xyz
IG: @dzemidovich.film
X: @demidovich_film
Patreon: demidovichfilm

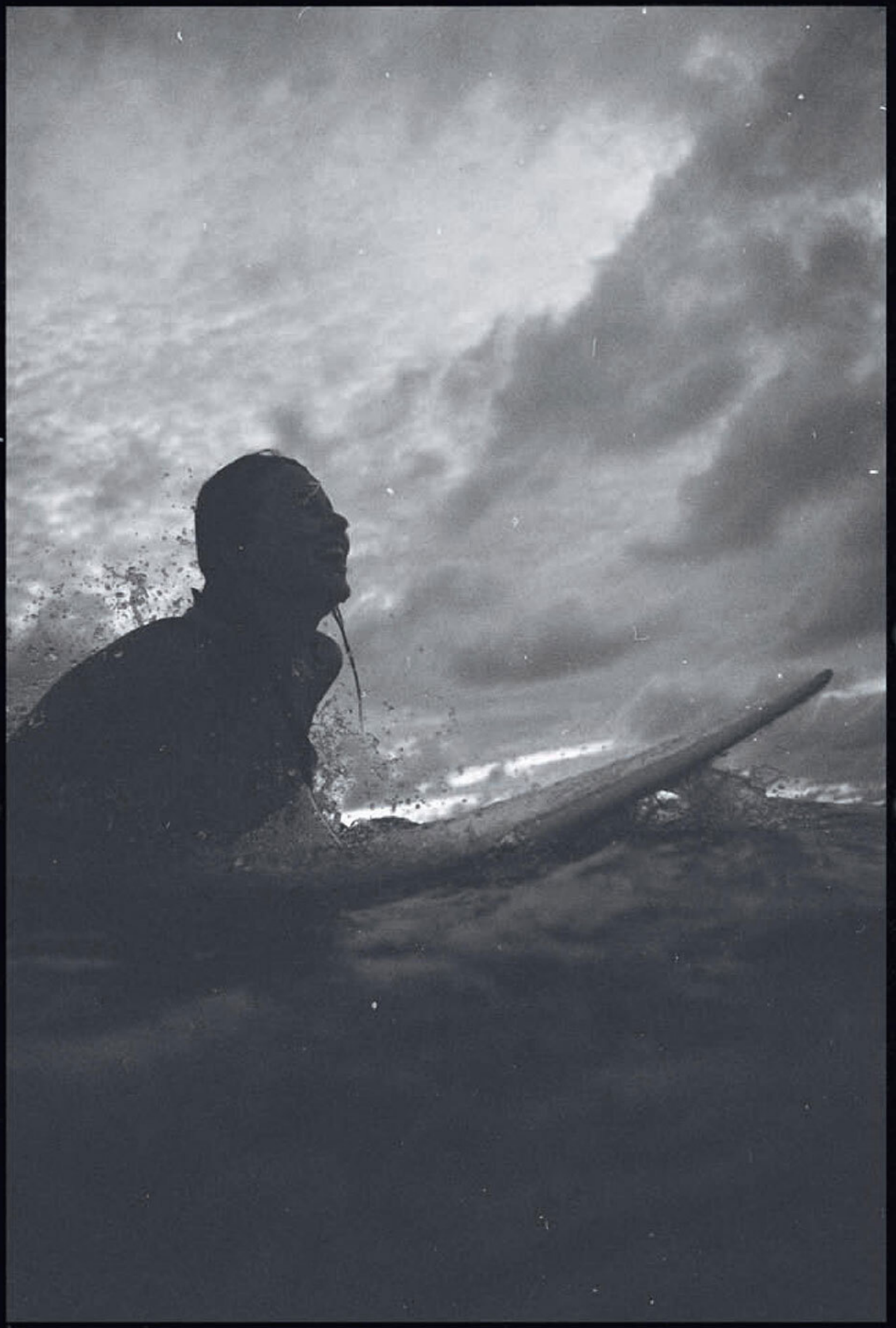

35 200-8 KODAK

33 33A

SNAPSIGN
SnapSign – мобільний застосунок, спеціально розроблений для фотографів і фільммейкерів. Швидке й зручне створення та підписання модельних релізів, пов'язаних з авторськими правами на зображення і відео. Зі SnapSign ви можете легко використовувати готові шаблони договорів або скласти свій. Заповнюйте і підписуйте контракти просто в застосунку.
SnapSign – юридична безпека вашої творчості завжди під рукою!
Website: snapsign-app.com
IG: instagram.com/snapsign_app

З УКРАЇНИ З ЛЮБОВ'Ю:

СІМ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ З УКРАЇНСЬКИМ КОРІННЯМ

«Український слід» можна знайти у світовому кінематографі та музиці, IT-індустрії та спорті, живописі та літературі. Хтось із знаменитостей народився в Україні та пам'ятає мову і традиції, у когось лишилися тільки невиразні спогади про батьківщину предків. Спільним є одне: УКРАЇНА ДЛЯ НИХ НЕ ПРОСТО КРАЇНА НА МАПІ

текст **КАТЕРИНА ЧАБРЕЦЬ**

Оригінал був опублікований **19.12.2023 В THE GAZE.**

RHODODENDRITES, GAGE SKIDMORE, MARTIN KRAFT, MONTCLAIR FILM, BERNARD GOTFRYD - LIBRARY OF CONGRESS, KRIS KRUG

1. ДЖЕК ПЕЛАНС

Український ковбой із Голлівуду (Walter Jack Palance)

Хоробрий ковбой, герой вестернів, володар «Оскара» та персональної зірки на Алеї зірок у Голлівуді – українець? Знайомтесь: Джек Пеланс. Точніше, Володимир Палагнюк.

Володимир Палагнюк народився 1919 року в місті Латімер-Майнз, штат Пенсильванія, США, у родині українських емігрантів. Його батько, Іван Палагнюк, був родом із Тернопільської області, а мати, Ганна Грам'як, народилась у Львові.

Батько працював шахтарем, і Володя пішов його стопами. Проте перемога на внутрішньому футбольному чемпіонаті Університету Північної Кароліни відкрила юнакові шлях до професійного спорту. В житті майбутнього актора був бокс, участь у боях WWII, навчання у Стенфордському університеті на факультеті акторської майстерності, гра на Бродвеї та, нарешті, зйомки в Голлівуді.

Популярність і любов глядачів Джек Пеланс завоював як герой вестернів, що полюбилися публіці. Актор номінувався на «Оскар» ще в 1950-х роках, проте отримав премію лише в 1992 році – за комедійну роль у фільмі «Міські піжони». Так хлопчик із родини шахтаря-емігранта здійснив велику американську мрію.

Пеланс завжди чітко визначав своє походження. У 2004 році в Лос-Анджелесі відбувався фестиваль «Російські ночі». Кульмінацією стала церемонія нагородження американських художників та акторів російського походження званням народного артиста Росії за їхній внесок у розвиток російської культури. Коли лауреатом назвали Джека Пеланса, він одразу зауважив: «Я українець, а не росіянин. Мої батьки приїхали з України, і мені тут нічого робити. Буде краще, якщо я піду».

За спогадами його брата Івана, Джек добре розмовляв українською, знав українські традиції, любив співати народні пісні та навіть виступав на відкритті пам'ятника Тарасу Шевченку у Вашингтоні. Україну актор уперше відвідав лише 1996 року. Мріяв про роль гетьмана Івана Мазепи й Тараса Бульби. На жаль, Пелансу так і не вдалося зіграти жодної української ролі.

3. СТІВЕН ВОЗНЯК

Возняк, але не поляк (Stephen Gary Wozniak)

У квітні 1976 року на світ з'явилася компанія, якій судилося здійснити переворот у комп'ютерній індустрії: Стівен Джобс і Стівен Возняк заснували Apple Computer. І якщо ім'я Джобса відоме у всьому світі, то Возняк не такий популярний. А тим часом саме він обійняв тоді керівну посаду і став відповідальним за наукові розробки й розширення функціональних можливостей їхнього винаходу. Випущений трохи пізніше Apple II повністю виправдав покладені на нього сподівання й на кілька років став основним продуктом, що приніс компанії багатомільйонний прибуток.

Ще меншій кількості людей відомо, що Стів Возняк – українець. А от сам він про це чудово знає. У 2017 році під час виступу на Olerom Forum 1 у Києві Стів заявив: «Багато хто питає в мене: «Стів, ти поляк?» Бо моє прізвище – Возняк. Я відповідаю: «Ні, я українець».

Стівен Возняк народився 1950 року в Сан-Хосе, штат Каліфорнія, США, і в його сімейному дереві можна знайти українське, польське та німецьке коріння. Батько Стіва, Джейкоб Френсіс Возняк, також народився на території США, в Лос-Анджелесі, а от його батьки мали українське походження. Тривалий період свого життя вони провели на Буковині, а вже потім емігрували до США, невдовзі після WWII. Мати Стіва, Маргарет Елейн Керн, мала німецьке коріння.

Вперше про українське походження Возняка згадав Віталій Абліцов у книжці «Галактика Україна. Українська діаспора: визначні постаті». Там написано, що рідні Стіва по батькові є вихідцями із села Червона Діброва на Буковині.

2. ЧАК ПОЛАНІК

Загадка «Пола + Нік» (Charles Michael «Chuck» Palahniuk)

Світ знає автора «Бійцівського клубу», «Уцілілого», «Примар» та інших бестселерів як Чака Поланіка. У всіх офіційних документах його прізвище англійською пишеться як Palahniuk *(Палагнюк)*. А сам письменник називає себе Поланіком і розповідає, що придумав цю вимову ще в дитинстві.

Поланік народився 1962 року в Паско, штат Вашингтон, США, у сім'ї Керол і Фреда Поланіків і виріс у вагончику в місті Бербанк, штат Вашингтон, де жив разом зі своєю родиною. Дитинство майбутнього письменника було не райдужним. Але одна подія мала неочікувані наслідки.

Одного разу батьки повели його із сестрою на цвинтар – показати могили бабусі й дідуся по батьківській лінії. Вони обоє були вихідцями з України. Дід був українцем, який емігрував на Захід через Канаду, південні штати до Північної Дакоти і 1907 року оселився в Нью-Йорку. Щодо бабусі точних відомостей немає, але вона теж була українською емігранткою.

Звали їх Павлина *(Пола)* і Микола *(Нік)*. Щоб запам'ятати імена, діти почали скандувати: «Пола – Нік, Пола – Нік». Через роки цей спогад спричинив трансформацію прізвища письменника.

Як каже сам митець, його життєвий досвід завжди знаходить відображення у творах. Чак в Україні ще не бував, хоча тут досі живе його троюрідний брат. Тож, можливо, колись письменник його відвідає, а світ отримає книжку зі згадкою про Україну.

4. ЄВГЕН ГУДЗЬ

Українець за самовизначенням (Eugene Hütz)

Євген Гудзь відомий на Заході як вокаліст і засновник американського гурту Gogol Bordello, актор і діджей, який активно гастролює світом, знімається в кіно, співає разом із Мадонною та приятелює зі знаменитостями.

Євген народився 1972 року в Боярці, але невдовзі його родина переїхала до Києва, на Оболонь, у район, який сам музикант називає київським Бронксом. Мати Євгена належить до сервів *(етнічна група циган)*, батько – українець. За фахом батько Євгена був м'ясником, а за покликанням – рок-музикантом. За те, що батько ночами слухав «ворожі радіостанції» та захоплювався західною музикою, його часто викликали на «бесіди» в КДБ.

У 1989 році родина емігрувала. Із собою змогли взяти лише кілька грамплатівок, мінімум одягу, сімейні світлини та 400 доларів. Перш ніж опинитися в США, сім'я проїхала всю Європу: жила в Польщі, Угорщині, Австрії, Італії. І лише в Америці Євгену вдалося серйозно зайнятися музикою.

Створений ним Gogol Bordello – багатонаціональний гурт, до якого увійшли музиканти, що приїхали в Сполучені Штати з України, Чехії та Ізраїлю.

На російську агресію проти України Гудзь, який називає себе українцем за самовизначенням, відреагував одразу ж. «Під час війни, – вважає він, – не може бути позитивних емоцій. Зараз наше завдання – їздити в гастрольні тури і за допомогою музичних композицій розповідати як про історію України, так і про ситуацію, в якій країна опинилася». 3 лютого 2022 року Євген Гудзь прагне привернути до України увагу всього світу, а заразом і зібрати гроші на гуманітарну допомогу українцям, які постраждали від воєнних дій.

5. ЕНДІ ВОРГОЛ

Попарт-художник у вишиванці (Andrew Warhola)

Енді Воргол – король попарту, який здійснив революцію у світі сучасного живопису. Картини Воргола дорожчі за полотна Ван Гога й Пікассо, а серед його покупців була сама Єлизавета II. Він художник, продюсер, дизайнер, письменник, видавець журналів і кінорежисер, помітна постать в історії сучасного мистецтва. А справжнє ім'я цього багатогранного митця – Андрій Варгола.

Андрій Варгола народився 1928 року в Піттсбурзі, штат Пенсильванія, США, і був четвертою дитиною в сім'ї емігрантів з австро-угорського Закарпаття – русинів-уніатів Андрія Варголи та Юлії Юстини Завацької. Їхньою малою батьківщиною було село Миково біля Стропкова, на північному сході сучасної Словаччини, за 100 км від Ужгорода. Словаки вважають митця своїм, хоча лемки-русини із Закарпаття є українською етногрупою.

Батько в пошуках роботи емігрував до США 1914 року, згодом до нього приєдналася мати. Члени глибоко релігійної сім'ї були парафіянами Русинської греко-католицької церкви.

Неабиякий вплив на зацікавленість малого Енді мистецтвом мала його мати. Коли хлопчик народився, Юлії Варголі виповнилося 36 років. Вона не знала англійської, завжди вдягала просте селянське вбрання, але тяжіла до прекрасного. Мати Енді продавала квіти, які майструвала з консервних бляшанок і гофрованого паперу, вишивала картини, до Великодня робила писанки. Мати любила молодшого сина і дбала про нього все своє життя. Вважається, що саме вона була найвпливовішою людиною в житті Енді Воргола й сприяла розвитку його талантів.

Енді Воргол до кінця життя підтримував зв'язок із рідними та спілкувався з ними лемківською говіркою. Він знав і любив народні традиції. До речі, вишиванку, в якій Джим Моррісон знявся у відомій фотосесії, подарував фронтмену Doors саме Воргол: вони приятелювали.

6. СТІВЕН СПІЛБЕРГ

Згадати борщ (Steven Allan Spielberg)

Світову популярність цей режисер здобув у 1970-х роках, після виходу трилера «Щелепи». Сьогодні Стівен Спілберг – всесвітньо відомий кінорежисер, продюсер і сценарист, на рахунку якого десятки касових фільмів. Народився він 1946 року в Цинциннаті, штат Огайо, США, у сім'ї ортодоксальних євреїв. Здавалося б, що може пов'язувати цього славнозвісного кінодіяча з Україною? А ось що каже про це сам режисер.

«Я дуже люблю Україну. Мої бабусі й дідусі по материнській лінії родом з Одеси. В нас удома часто готували борщ. Ба більше, у 2006 році мені пощастило побувати в Києві: я показував там картину про Голокост. Пам'ятаю, як зійшов із трапа літака і сказав: «Я вдома», – розповідає в інтерв'ю Стівен Спілберг.

Режисер завжди знав, що один його дідусь – з Одеси, інший – з маленького українського села. Спілберг неодноразово згадував, що в його сім'ї постійно звучала колискова «Баюшки-баю», яку наспівувала йому бабуся. Офіційну версію про одеське коріння режисера підтвердила організація «Дім Дерибаса», що по всьому світу шукає факти про вихідців з Одеси.

Режисер також розповів, що в Києві відвідав Бабин Яр, історія якого і підштовхнула Спілберга до створення фільму «Список Шиндлера».

7. ВЕЙН ГРЕЦКІ

Легенда хокею з українським корінням (Wayne Douglas Gretzky)

Щотижневий популярний американський журнал про хокей The Hockey News визнав Вейна Грецкі найкращим хокеїстом і бомбардиром усіх часів. І хоча видатний спортсмен народився 1961 року в Брантфорді, провінція Онтаріо, Канада, у його жилах тече українська кров.

Рід Грецкі походить із Берестейщини. Із цього краю його дід, Терентій Грецький, емігрував. А от бабуся Вейна, Марія, родом із Тернопільщини – із селища Підгайці, розташованого за 58 км від обласного центру. Терентій і Марія познайомилися й одружилися вже в Канаді, куди обоє емігрували. Між собою в сім'ї вони спілкувались українською, їхній син Волтер теж вважав українську рідною мовою.

До речі, Волтер, батько Вейна, чудово грав у хокей. Мріяв пробитися до Національної хокейної ліги, проте цьому не судилося збутись. Його син, Вейн, утілив мрію батька в життя й досяг значних висот у цьому спорті.

Стосунки з дідусем і бабусею в маленького Вейна завжди були теплими й довірчими, свідченням чого є те, що спортсмен володіє українською та білоруською мовами. За сімейною легендою, саме бабуся Марія була першим воротарем, якому малюк Вейн *(він почав грати в хокей у 5 років)* намагався закинути шайбу. Як згадував Вейн, він був дуже близький із дідом, у дитинстві щороку приїжджав улітку до нього на ферму, а Терентій Грецький приходив із дружиною на тренування онука.

З початком повномасштабного вторгнення російських військ в Україну Вейн Грецкі одразу ж висловив свою позицію. «Ми всі згодні, що це безглузда війна. Цього ранку я розмовляв із парою хлопців, які живуть у Києві», – заявив він наприкінці лютого 2022-го й запропонував ізолювати Росію від світового хокею.

ЧУДОВА СІМКА:

ЯК УКРАЇНСЬКА КРАСА І ТАЛАНТ ПІДКОРИЛИ ГОЛЛІВУД

«Нашого цвіту по всьому світу» – стверджує відома українська приказка. І це правда: УКРАЇНСЬКЕ КОРІННЯ ЗНАЙДЕТЬСЯ В БАГАТЬОХ СВІТОВИХ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ. *Голлівуд не виняток: деякі американські зірки досконало володіють українською мовою, співають українські пісні, варять незрівнянний борщ і навіть можуть станцювати гопак, решта лише нещодавно зацікавилася батьківщиною предків і нині активно підтримує Україну в часи її випробувань*

текст **КАТЕРИНА ЧАБРЕЦЬ**
оригінал був опублікований **06.12.2023 В THE GAZE.**

GAGE SKIDMORE, MORITZ BARCELONA, SEAN REYNOLDS, MYKOLA SWARNYK

1. АННА СТЕН

Першою українкою в Голлівуді можна вважати Анну Стен – зірку 20–30-х років. Її краса й талант запам'яталися глядачам у таких фільмах, як «Дівчина з коробкою», «Вбивця Дмитро Карамазов», «Нана», «Шлюбна ніч» тощо.

Ганна Фесакова народилася 1908 року в Києві у родині власника приватної школи танців і прима-балерини Київської опери. Бурхливі часи – Перша світова війна, революція, смерть батька – змусили дівчину рано шукати опори в житті. У 16 років вона вже грала в Київському Малому театрі на Хрещатику, де познайомилася з відомим актором Борисом Стеном, за якого вийшла заміж.

У ті ж роки Анна Стен починає зніматися в кіно. Успіх прийшов після фільму «Дівчина з коробкою». Стрічки за участі Анни відправляли на міжнародні фестивалі. Під час одного з таких показів у Берліні вона отримала кілька вигідних пропозицій і вирішила не повертатися до СРСР, у якому вже почалися репресії.

Акторка багато знімалася в Німеччині й 1932 року отримала запрошення до Голлівуду від Семюеля Голдвіна, який мав намір зробити з неї другу Грету Гарбо. Однак, попри успіх її першого фільму «Нана», гонорари, більші, ніж у Мері Пікфорд, красу й талант, Анна не вписувалася в голлівудський стандарт. Її підводив акцент, вона була «занадто проста» у спілкуванні й обожнювала власноруч приготований борщ із пампушками *(це позначалося на фігурі)*.

Коли її кар'єра пішла на спад, Анна, здавалося, не пошкодувала про це. Вона вела телепередачі, захопилася живописом, приділяла увагу благодійності.

Якось журналісти спитали, чи відчуває вона зв'язок із далекою батьківщиною. Анна Стен відповіла просто: «Я українка і ніколи не забуваю про те, що до 12 років розмовляла лише українською».

2. ВІРА ФАРМІҐА

«Я – українка!» – каже про себе акторка, кінорежисерка та продюсерка Віра Фарміґа. Зірка серіалу «Мотель Бейтс» народилася в місті Кліфтон, штат Нью-Джерсі, у родині нащадків українських емігрантів. Її бабуся й дідусь зустрілися в таборі для переміщених осіб у Німеччині під час Другої світової війни, звідки 1950 року з маленькою дочкою *(майбутньою мамою Віри)* емігрували до США. Батько Фарміґи народився в Україні.

Віра – друга дитина в сім'ї. Має братів і сестер, чиї імена – Віктор, Стефан, Надія, Олександра, Лариса й Таїса – підкреслюють відданість родини українським корінням. Віра зростала в закритій українській комуні й до шести років розмовляла лише «юки» – так у сім'ї називали українську мову. Дівчинка навчалася в Українській католицькій школі, була активною членкою «Пласту» *(український аналог скаутської організації)*, танцювала у фольклорному ансамблі «Сизокрилі» та побувала з колективом на гастролях в Україні. Зірка пишається тим, що навіть зараз може станцювати гопак – народний український танець.

На Різдво в будинку Віри збирається вся її велика родина, і щоразу господиня готує традиційні 12 пісних страв на різдвяну вечерю. А кулінарна «фішка» Віри – борщ, який акторка варить за бабусиним рецептом.

У важку для вітчизни її батьків годину Віра Фарміґа рішуче засудила російську агресію та закликала весь світ допомагати Україні. Вона часто публікує в соцмережах дописи на підтримку України, читає вірші українських поетів і бере участь в акціях підтримки.

3. ОЛЬГА КУРИЛЕНКО

«Дівчину Бонда» Ольгу Куриленко можна сміливо назвати українською Попелюшкою у світі кіно. Акторка народилася 1979 року в Бердянську. Коли дівчинці виповнилося три роки, батьки розлучилися. Тато зник із життя дочки, і їй з мамою довелося ділити невелику квартиру з дідусем, бабусею, дядьком із тіткою та двоюрідним братом. Маминої зарплати шкільної вчительки малювання ледь вистачало на їжу. Ольга досі згадує, як мама пошила їй куртку зі свого зимового пальта і постійно латала колготки й светри.

Дівчинка займалася в музичній школі за класом фортепіано, ходила до балетної студії, вчила мови. І як показало життя, це допомогло їй надалі. Перелом у долі Ольги Куриленко стався, коли її, тринадцятирічну, побачив скаут модельного агентства Red Star, який запропонував спробувати свої сили на подіумі.

Кар'єра моделі успішно розвивалась, проте Ольгу зацікавив кінематограф. Сьогодні на рахунку актриси понад 50 кіноробіт, найвідомішою з яких є, звичайно ж, «Квант милосердя». Ольга Куриленко живе в Лондоні, активно знімається в кіно, виховує сина та багато уваги приділяє питанням захисту дітей.

У соцмережах Ольга називає себе слов'янкою та чесно зізнається, що в її сім'ї розмовляли російською мовою. Але в лютому 2022 року зірка виступила проти повномасштабного вторгнення Росії в Україну: «Я розумію страждання мільйонів сімей, яких застала війна в Україні, зокрема й моєї сім'ї. А тепер уявіть собі страждання дітей, зовсім самотніх. Вони не мають батьків, які могли б про них подбати. Вони безголосі, забуті жертви війни, і їм потрібна наша допомога».

4. ІВАННА САХНО

Акторка Іванна Сахно ні на мить не сумнівається в тому, що вона українка: її рідна мова – українська, Іванна народилася в Києві та до 13 років жила в Україні, любить український кінематограф і радить друзям дивитися такі фільми, як «Пропала грамота», «Тіні забутих предків», «Земля», «Білий птах із чорною міткою».

У дитинстві Іванка збиралася стати фігуристкою або таксисткою. Але в сім'ї кінематографістів важко звільнитися від чар цієї індустрії. І коли в 13 років дівчина поїхала вчитись у Ванкувер, до шкільного навчання додалось опанування акторської майстерності.

Цілеспрямованість і талант молодої українки допомогли їй пробитися в кіно. У жовтні 2016 року акторка отримала одну з головних ролей у фільмі «Тихоокеанський рубіж – 2», у жовтні 2017-го знялася ще в одному голлівудському блокбастері, що мав назву «Шпигун, який мене кинув». І нарешті, у вересні 2020 року вийшов фільм жахів «Пік страху» *(англ. Let It Snow)* з Іванною Сахно в головній ролі.

А світову популярність Іванні Сахно принесли зйомки в серіалі «Асока» від Disney+, що є частиною франшизи «Зоряні війни». Там вона зіграла хитру та небезпечну учениці старого джедая-відступника, що став на темний бік Сили.

Хоча з 2013 року Іванна живе й працює у США, її, як і раніше, хвилює все, що відбувається в Україні. Разом з українською діаспорою Лос-Анджелеса акторка брала участь у мітингах на підтримку Революції гідності у 2014 році, а у 2022-му публічно засудила російське військове вторгнення в Україну.

Іванна не боїться приїжджати до України і тепер. У травні 2023 року під час масованого обстрілу Києва вона разом з усіма сиділа в бомбосховищі у метро та разом з усіма послала Путіна туди, куди його посилають усі українці.

Нещодавно стало відомо, що Іванна офіційно розірвала контракт зі стримінговою платформою Netflix, щоб не грати в серіалі дівчину родом з СРСР. Її відібрали в цей проєкт ще перед початком пандемії, але відтоді для Іванни багато чого змінилося. Через те що вона розірвала контракт, їй доведеться грати в наступному проєкті Netflix за 50 % свого гонорару, але акторка тверда у своїх переконаннях: «Зрозуміла, що я просто не можу грати людину навіть із Радянського Союзу».

5. МІЛЛА ЙОВОВИЧ

Ще одна знаменита «американська українка» – Мілла Йовович. Незмінна зірка всіх «Обителів зла» народилася 1975 року в Києві у сім'ї акторки-українки Галини Логінової та лікаря-серба Богдана Йововича. У 1980 році дівчинка разом із батьками переїхала до Великої Британії, а потім до США.

Мілла рано дебютувала в кіно, зігравши в романтичній драмі «Блакитна лагуна», але світове визнання акторці принесла роль інопланетянки у фільмі «П'ятий елемент».

Мілла Йовович завжди цікавилася всім, що відбувається в Україні. 2014 року під час Євромайдану вона переказала гроші для постраждалих активістів, до чого закликала і своїх шанувальників. Акторка часто використовує національні мотиви в колекціях одягу. А якось опублікувала відео, як 19-річною виконує народну пісню «Ой у гаю при Дунаї» майже без американського акценту.

Зірка приймає близько до серця все, що відбувається на її батьківщині нині: в Україні залишилися родичі акторки. Нещодавно Йовович розповідала про свого дядька, якого війна застала в Україні: «Мій дядько безпорадний. Він дуже хворий, живе з дочкою та щодня слухає, як ракети пролітають над його фермою».

7. КЕТРІН ВИННИК

Кетрін Винник – Катерина Ганна Вінницька – відома канадська акторка, яка стала широко відомою завдяки ролі скандинавської войовниці Лагерти в серіалі «Вікінги». І хоча сама Кетрін народилася в Торонто, вона вважає себе українкою, адже її батьки родом із Галичини *(Львівська й Тернопільська області)*.

Дід акторки в 16 років вступив до лав Січових Стрільців. Прадід був поручником 1-ї Запорізької дивізії Армії УНР. Вони були змушені емігрувати в 40-х роках, ховаючись від радянської влади, і батьки Каті народилися вже в Німеччині, звідки потім переїхали до Канади. Мати акторки – Леся Вінницька – працює в Конгресі українців Канади. Також у Кетрін є сестра Дарія та брати Адам і Маркіян. Кетрін до 8 років розмовляла виключно українською, навчалася в українській школі в Торонто, відвідувала греко-католицьку церкву, була активною членкою «Пласту», у якому почала серйозно займатися карате й тхеквондо, а тому бойові сцени у «Вікінгах» були їй не в новинку.

Від початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну Кетрін активно організовує допомогу постраждалим українцям: у березні 2022 року вона разом із мамою створила благодійний фонд Winnick Fondation для збору коштів на потреби України.

Кетрін відвідала зруйнований Ірпінь і була вражена побаченим. «Побачивши це на власні очі, я зрозуміла, скільки сімей страждає. Усі життя мають значення», – написала акторка в соцмережах.

6. МІЛА КУНІС

В юні роки відома акторка Міла Куніс мало цікавилася своїм корінням. У сім'ї розмовляли російською, і сама Міла потім в Америці часто називала себе росіянкою, тому що, за словами акторки, їй набридло пояснювати, де розташована Україна. Проте тепер усе, що відбувається в Україні, глибоко хвилює зірку.

Міла народилася 1983 року в Чернівцях. Сім'я заводського інженера та шкільної вчительки жила незаможно, а в школі Міла стикалася з випадками антисемітизму. Коли дівчинці виповнилося сім років, сім'я емігрувала до США. Щоб полегшити доньці асиміляцію в новому культурному середовищі, мама записала її до театральної студії. Ось так просто і розпочався шлях до слави майбутньої зірки «Чорного лебедя», «Дуже поганих матусь» та інших фільмів.

Своєю батьківщиною Міла зацікавилася, вже ставши мамою: у 2017 році вона з дочкою та чоловіком, актором і продюсером Ештоном Кутчером, уперше відвідала Україну, а у 2019 році повторила візит, під час якого зустрілася з подружжям Зеленських.

Міла та Ештон Кутчери рішуче засудили вторгнення російських військ в Україну у 2022 році й одразу почали збирати кошти для допомоги Україні. Подружжя зібрало понад 30 мільйонів доларів.

«Ми з батьками спілкуємось одне з одним російською, тож наші діти виросли на цьому. Вони, звичайно, пишаються тим, що наполовину українці. Я типова американка: виросла в Лос-Анджелесі. Проте я ніколи так сильно не пишалася тим, що я з України. Я так пишаюся тим, що мої діти можуть продовжити цю спадщину», – каже Міла Куніс.

ТЕХНОЛОГІЇ

ЧОМУ **АКТОРІВ ЗАМІНЮЮТЬ** ЦИФРОВІ ФЕЙКИ?

З розвитком цифрових технологій ми дедалі частіше помічаємо, що ходимо в кіно дивитися НЕ НА СПРАВЖНІ ЛЮДСЬКІ ОБЛИЧЧЯ УЛЮБЛЕНИХ АКТОРІВ, А НА ЇХНІ РОБЛЕНІ-ПЕРЕРОБЛЕНІ ФЕЙКИ. *Іноді це буває виправдано та якісно, але далеко не завжди*

текст **РОМАН ЩЕРБАКОВ**

Оригінал був опублікований **07.09.2023 В THE GAZE.**

У ретрострічці «Жити своїм життям» Жана-Люка Годара можна побачити одну з найбільш щемливих сцен в історії кіно. Героїня Нана *(Анна Каріна)* дивиться класичний німий фільм «Страсті Жанни Д'арк». На екрані великим планом обличчя Жанни, що, почувши свій вердикт, пускає сльозу. Далі великим планом обличчя Нани, яка настільки переймається, що також пускає сльозу. Глядач своєю чергою не може відірватися від охопленого емоціями обличчя Нани і теж змушений шукати хустку, щоб витерти мокрі очі. Сцена відбувається в тиші, без спецефектів, навіть плівка – і та не кольорова, а чорно-біла. Всю магію кіно створюють лише два живі обличчя великих акторок.

Так робили культове кіно 60 років тому. Останні ж років двадцять у режисерів посилюється не до кінця зрозуміле бажання щось додатково зробити з обличчями своїх акторів: чи то омолодити, чи то постарити, чи то взагалі замінити якимись іншими.

ЕЛІКСИР ЦИФРОВОЇ МОЛОДОСТІ

У кожному другому фільмі є якийсь флешбек чи флешфорвард. Якщо це в межах плюс-мінус 5–10 років, то проблему зміни вікової зовнішності акторів легко розв'язує грим. А що, як це стрибок у часі на 20, 30 чи навіть 50 років? Причому саме в молодість. Бо звичайним гримом і актора-підлітка цілком реально постарити до вигляду пенсіонера, а ось з актора-пенсіонера юнака в такий спосіб не зробиш. Варіантів лише два. Класичний і досі розповсюджений метод – найняти схожого, але молодого актора. Чи йти за модою на спецефекти та омолоджувати того, хто вже є.

Коли ця мода тільки починалася, було цікаво. Згадайте, як у 2008-му 45-річний Бред Пітт у фільмі «Загадкова історія Бенджаміна Баттона» поступово молодшав, аж поки не став, на думку багатьох, навіть красивішим, ніж у своїй реальній молодості. Але головне, що сама суть історії про людину, яка народилася старою та поступово молодшала, потребувала гри протягом усього фільму саме одного актора. Це було виправдано. До того ж режисеру Девіду Фінчеру вдалося знайти баланс між гримом і ненав'язливими цифровими технологіями.

Чого не скажеш, наприклад, про третю частину «Людей Ікс» *(2006)*, у якій Патрику Стюарту та Ієну Мак-Келлену *(обом було за шістдесят)* зробили «цифрову пересадку шкіри». Процедура мала омолодити їх для флешбеку на 20 років, але зробила схожими на гладких рептилоїдів. Їхній вигляд породжував щось на кшталт ефекту «моторошної долини» *(гіпотеза у сфері робототехніки, за якою людиноподібні об'єкти викликають у нас відразу, коли виглядом і поведінкою дуже схожі на людину)*.

Технології комп'ютерної графіки розвивалися, але залишалися далекими від ідеалу навіть через десятиліття. У 2016-му в стрічці «Перший месник: Протистояння» із Робертом Дауні – молодшим зробили те, для чого він, мабуть, обачно і взяв собі цю прикладку до прізвища. Всі оцінили роботу майстрів зі спецефектів, яким довелося обробити 4 тисячі кадрів із фільмів кінця 80-х, де актор грав іще молодим. Юний Тоні Старк активно рухався в кадрі *(що завжди підробити важче, ніж гру статичну)* і навіть мав мікроскопічні недоліки шкіри. Однак загальне враження – це було обличчя якогось хай і деталізованого, але біоробота зі скляними очима замість живої людини.

Через рік у чергових «Піратах Карибського моря» з омолодженням Джонні Деппа взагалі щось намудрили: шкіра Джека Горобця мала занадто ідеальний вигляд, наче в дівчинки-моделі, а міміка змахувала на ту, що буває у людей, які заграліся з ботоксом.

У 2019-му всі чекали на вау-ефект від бойовика «Геміні», у якому героя Вілла Сміта намагається вбити він же, але на 30 років молодший. Чекали, бо витратили на спецефекти вдвічі більше грошей, ніж на гонорар Сміту. А ще весь фільм для чогось зробили у форматі 120 кадрів на секунду замість двадцяти чотирьох. Та не допомогло ніщо: стрічка провалилась і принесла студії Paramount багатомільйонні збитки.

Того ж року «Ірландець» Мартіна Скорсезе вкотре довів, що цей режисер – король жанру фільмів про гангстерів, але омолоджений 76-річний Де Ніро залишив двоякі відчуття. З одного боку, актора не дарма знімали одночасно трьома камерами *(дві з яких були інфрачервоні)*, щоб створити 3D-модель, якій у постпродакшені прибрали зморшки й підтягнули шкіру. Обличчя Де Ніро справді якісно омолодилось. Але з іншого боку, лишилася моторика старої людини. Такий самий дивний дисонанс викликає і 80-річний Харрісон Форд, якого в останньому «Індіані Джонсі» майже на пів години екранного часу омолодили вдвічі. Як не крути, а цифро-

Буває, що технологія омолодження героїв виправдана самим сюжетом. Але чи завжди це необхідно?

DINA ANTIPINA WITH MIDJORNY. КАДРИ З ФІЛЬМІВ

Поки одних старіючих зірок кіно омолоджують за допомогою нових технологій, інші, як-от Клінт Іствуд або Том Генкс, чесно грають героїв свого віку – пенсіонерів

вий еліксир молодості магії кіно *(коли забуваєш, що дивишся ілюзію)* поки що не робить. Хто любить ностальгію, тому краще передивитися старі фільми з Де Ніро та Фордом, у яких вони лишилися молодими назавжди.

Так, гірко, коли улюблені актори старіють. Але ще гірше, коли вони намагаються повернути те, що повернути неможливо: половину прожитого життя. Тим паче що робити це взагалі необов'язково. Наприклад, Клінт Іствуд у свої дев'яносто з гаком грає якраз 90-річних дідів, але примудряється зробити їх найкрутішими дідуганами у світі, що дадуть фору багатьом молодим. Або Том Хенкс – торік голлівудський пенсіонер зіграв… пенсіонера у фільмі «Мій жахливий сусід». А у флешбеках його персонажа часів ранньої молодості втілив молодший син актора – Трумен Хенкс. І це набагато цікавіше, бо є інтерес глянути й на те, як постарів всесвітній улюбленець «Форрест Гамп», і чи схожий на нього син, і чи Хенкс-молодший такий самий гарний актор, як його батько.

ЦИФРОВЕ ВОСКРЕСІННЯ

Більш виправданим чаклування над цифровим обличчям актора видається тоді, коли він уже помер, а зняти його все одно треба. Наприклад, ще у 2000 році актор-алкоголік Олівер Рід, що грав у «Гладіаторі» Проксимо, не встиг знятися у двох сценах, бо в перерві між змінами випив у барі три пляшки рому, вісім пляшок пива і ще невідомо скільки склянок віскі, після чого позмагався в армреслінгу з місцевими матросами та зрештою помер від серцевого нападу. Той бар невдовзі перейменували в Ollie`s Last Pub. Ну а режисеру довелося ламати собі голову: перезнімати всі готові сцени з Рідом чи вигадати щось для тих, які зробити не встигли? Звичайно, щось вигадати було простіше й дешевше. Тому ці дві сцени відзняли зі схожим дублером, якому за допомогою комп'ютерної графіки домалювали обличчя Ріда.

Чи було це виправдано? Так. Як було виправданим і воскресіння в цифрі Пола Вокера у сьомому «Форсажі». Актор загинув в автокатастрофі, не встигши знятись у всіх запланованих сценах. Вокера «дограв» його кузен, якому на постпродакшені намалювали потрібне обличчя.

Але чи виправдано, коли воскресіння в цифрі якогось померлого актора є не способом гасіння раптової пожежі, а метою та самоціллю? Згадайте рекламу шоколаду Galaxy, у якій «зіграла» вже 20 років як померла Одрі Гепберн *(ще й у молодій іпостасі часів «Римських канікул» 1953-го)*. Для цього знадобилися дві дублерки. Одна була схожа на молоду Гепберн тілом, інша – обличчям. На постпродакшені їх зліпили до купи і для більшої схожості з оригіналом додатково підправили обличчя графікою. Реалістичність спецефектів станом на 2014 рік вражала. Але як ставитися до такого водночас захопливого й моторошного воскресіння давно померлої легенди, не знав ніхто. Чи це взагалі етично? І чи не краще підтримувати зміну поколінь та глядацьких кумирів, аніж вічно експлуатувати хай гарні та канонічні, але одні й ті самі кінообрази?

Люблять гратися в реконструкції померлих акторів і творці «Зоряних війн». Для чергової серії франшизи – «Вигнанець-один» *(2016)* – кінороби воскресили одразу двох померлих зірок: Пітера Кушинга, що в «Новій надії» 1977 року зіграв губернатора Таркіна, і Керрі Фішер, яка в тій самій «Новій надії» зіграла принцесу Лею. Кушинга й Фішер на знімальному майданчику зображали інші актори, яких на постпродакшені доопрацьовували для більшої схожості з оригіналами.

Все це викликає трохи шизофренічні відчуття. Тобто ти йдеш у кіно у 2016-му і дивишся ту саму франшизу, яку дивився ще наприкінці 70-х. Ба більше, вигляд в акторів такий, ніби й не було цих 30–40 років. Пригадується фільм «Ігри розуму», в якому Рассел Кроу грає математика-шизофреніка, що спілкується з вигаданими людьми, але розуміє це лише тоді, коли минає багато років, а всі ці його уявні друзі так і лишаються молодими. Бо галюцинації *(на відміну від живих людей)* не старіють. Що ж тоді можна сказати про сучасне кіно і його глядачів, які так полюбили застиглі в часі культові акторські образи, яким не дають ані постаріти, ані померти? Чи не роблять із нас своєрідних шизофреніків усі ці фільми з фейками замість живих людей?

БОРОТЬБА З ІЗГОЯМИ ТА НЕБАЖАНИМИ

Що, як фільм чи серіал повністю знято і вже після цього хтось з акторів стає небажаним? Причому дуже небажаним – настільки, що студії доведеться або сховати весь відзнятий матеріал в архів, або якось замінити обличчя *(та й голос)* цього ізгоя, обравши того, до кого ставляться прихильно? Ще не так давно піти другим шляхом було практично неможливо. Але після 2017-го, коли світ сколихнула епідемія по-

рнографічних дипфейків, ця нова й революційна технологія просочується і в кіно.

Її суть в антагоністичній грі двох нейромереж. Перша намагається створити якомога реалістичніші фейки, а друга – розпізнати та відбракувати їх, порівнюючи зі справжніми зображеннями. Так реалізується алгоритм машинного навчання без учителя. І це навчання прогресує, полегшуючи та прискорюючи процес автоматичного створення дипфейків, а також суттєво його здешевлюючи.

Наприклад, коли у 2017-му Кевін Спейсі після звинувачення в сексуальному харасменті став жертвою культури скасування, Рідлі Скотт не знав, як йому бути. Адже 22 сцени за участю актора-ізгоя у фільмі «Всі гроші світу» були вже відзняті. Випустити фільм як є означало б провалитися в прокаті та бути атакованим натовпами обурених активістів. Тому Скотт перезняв сцени зі Спейсі, замінивши його Крістофером Пламмером. На це довелося витрати 10 мільйонів доларів. Якби ж він просто скористався технологією дипфейк, то зекономив би майже всі ці гроші. Ще краще було не робити ні першого, ні другого, а просто трохи почекати. Адже цього літа суд виправдав Кевіна Спейсі за всіма пунктами звинувачення.

Дипфейки стали у пригоді й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Раніше російські актори час від часу знімалися в українських серіалах. І деякі з них були вже відзняті й готові до показу станом на 24 лютого 2022 року. Але випускати в ефір шоу за участю громадян країни-окупанта було б для будь-якого українського каналу самогубством. Наприклад, минулої весни в одному такому серіалі – «Останній лист коханого» – обличчя російського актора замінили обличчям українського. Але в ефір шоу так і не потрапило, бо одразу після анонсу громадянське суспільство підняло хвилю обурення, через що виробник серіалу – телеканал СТБ – попросив вибачення та скасував показ. У Росії також не гребують маскуванням облич акторів, які вже після закінчення знімального процесу проявили свою антипутінську позицію: їх замінюють обличчями тих, хто лояльний та безхребетний, або ж, навпаки, ідеологічний рашист.

МАЙБУТНЄ У СТИЛІ ФЕЙК

Технічний прогрес важко зупинити. Сучасні дипфейки дають змогу економити гроші та час на виробництві фільмів, а також створюють недоступні раніше можливості для творчості. Деякі актори радіють новомодним віянням. Адже колись можна буде продати студії цифрову копію свого зображення, та й поїхати собі на відпочинок, не працюючи над роллю, не знімаючись по 15 годин на день, не вислуховуючи криків деспотичного режисера тощо.

А втім, перша серія шостого сезону «Чорного дзеркала» у своєму фірмовому жанрі сумної чорної сатири прозоро натякає на те, чим це може закінчитись. Сальма Гаєк продала студії своє зображення, яке тепер експлуатуватимуть вічно – у багатьох історіях та сюжетах, без згоди самої акторки. Коли Гаєк це розуміє, виправити щось уже не можна. Тому деякі зірки сьогодні думають над тим, щоб вносити у свої контракти зі студіями пункти стосовно меж дозволеного і недозволеного використання свого образу *(навіть після фізичної смерті)*.

Проти дипфейків виступає, зокрема, Кіану Рівз. В інтерв'ю виданню Wired він розмірковує так: «Коли ви знімаєтесь у фільмі, то знаєте, що кадри редагуватимуть, але ви берете участь у цьому, вашу думку враховують. Коли ж ви потрапляєте у світ дипфейків, то там немає вашого погляду...» До цього можна додати, що в майбутньому актори ризикують узагалі залишитися без роботи: їх замінять повністю фейкові цифрові створіння, які ще й зроблять усю роботу краще.

Але це, мабуть, буде ще не завтра. А що буде вже завтра, так це новий фільм Роберта Земекіса під назвою «Тут». Він обіцяє стати дипфейк-сенсацією у світі великого кіно, адже над спецефектами працює компанія Metaphysic, що створила перспективну технологію, яку називають дзеркалом молодості. Головна її відмінність від аналогів у тому, що дипфейк генерується в режимі реального часу, тобто накладається поверх зображення актора, який просто зараз грає перед камерою. І потреба в постпродакшені зникає повністю. У цьому фільмі в такий спосіб омолодять Тома Генкса і Робін Райт. Прем'єра «Тут» запланована на 2024 рік. Чекаємо, затамувавши подих.

Хтозна, куди приведе революція дипфейків у кіно. Ми дивимося «Жити своїм життям» Годара через 60 років після прем'єри і досі співпереживаємо персонажам на екрані. Мине ще 60 років – і майбутні покоління глядачів також співпереживатимуть. Бо людині потрібна людина, а не її підробка. А от чи будуть люди через 60 років так само зацікавлено дивитися на штучні дипфейки, що їх з ентузіазмом масово продукують у наш час, – велике питання.

Повернення померлих акторок і акторів на великі екрани викликає суперечливі, далекі від ностальгії почуття

СЕКСУАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

ЯК ПОВЕРНУТИ СЕКС ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ ЧИ НАБУТТЯ ІНВАЛІДНОСТІ

текст **СВЯТОСЛАВА ФЕДОРЕЦЬ**

Сексологиня, психологиня, авторка курсу «Сексуальна реабілітація для військових, ветеранів та цивільних з інвалідністю»

ЩО ТАКЕ СЕКСУАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ? Це комплекс заходів, спрямованих на покращення статевого життя, усунення напруги та страждань навколо зміненого сексуального функціонування. За кордоном (в Ізраїлі, Америці тощо) цей напрям доволі розвинений. Ба більше, є цілі терапевтичні підходи, наприклад сурогатне сексуальне партнерство, яке допомагає поновити статеве життя після травм. У нас же сексуальна реабілітація більш-менш почала розвиватись лише у 2023 році.

ТОБТО ПОЧАЛИ РОЗВИВАТИ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ? На жаль, ні. На сьогодні в Україні на державному рівні напряму сексуальної реабілітації немає. Питання поновлення статевого життя бійців після поранення розглядають виключно завдяки громадській ініціативі.

КОЛИ ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ ТРЕБА ГОВОРИТИ ПРО СЕКС? Річ у тім, що єдино правильної відповіді немає. Комусь інформація потрібна одразу після наркозу: поранені можуть питати, чи вціліли їхні статеві органи, чи буде ерекція та можливість мати секс. Когось такі питання цікавлять лише через кілька місяців після поранення, коли тіло починає відновлюватись. Усе дуже індивідуально. І якщо з пораненими військовими ситуація така, то їхні партнерки можуть мати багато питань одразу. Дружини військових з важкими пораненнями розповідають, що під час візиту до реанімації непокояться: чи збереглися геніталії? Як допомогти чоловікові в інтимному плані? Яких змін у статевому житті варто очікувати і чи буде воно взагалі?

ХТО З ФАХІВЦІВ МАВ БИ ГОВОРИТИ ПРО СЕКС ІЗ ПОРАНЕНИМИ БІЙЦЯМИ? В ідеалі всі, хто взаємодіють із пораненими бійцями, мали б бути готовими відповісти на питання інтимного характеру. В реальності це не так. Не всі лікарі, психологи готові обговорювати тему сексуальності. Причина і в системі освіти, де сексуальність майже не вивчається, і в загальній табуйованості цієї теми.

Причому така ситуація не лише в нас. Аналогічні проблеми є й за кордоном. Насправді лікарю необов'язково бути фахівцем із сексу – інколи достатньо готовності зробити уточнення під час призначення ліків чи чергового огляду: «Якщо після вживання ліків ваше статеве життя погіршиться, ви можете повторно записатися на прийом», «Після подібних поранень у пацієнтів буває багато питань щодо статевого життя. Чи є щось, про що ви хотіли б дізнатись?».

А ЯКІ ПОРАНЕННЯ НАЙБІЛЬШЕ ВПЛИВАЮТЬ НА ІНТИМНЕ ЖИТТЯ? Важко дати коротку відповідь, адже на війні часто отримують політравми, невелика тілесна травма може супроводжуватись посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) чи депресією, які також позначаються на сексуальній сфері. Загалом на інтимне життя може вплинути будь-що: призначені ліки, хронічний біль, втрата звичного способу життя, конфлікти в парі тощо.

Якщо ж говорити саме про поранення, то травми спинного мозку можуть призводити до серйозних змін: втрати чутливості геніталій, погіршення ерекції, зменшення вагінального змащення, проблем з оргазмом і зачаттям. Характер змін залежатиме від того, скільки часу минуло з моменту травми. Так, на тілі поступово можуть утворитися нові ерогенні зони. Відновлення статевого життя потребуватиме часу, дослідження та наполегливості. Характер відновлення в інтимному питанні може залежати й від того, який статевий досвід людина мала до травми. Якщо інтимний досвід був різноманітний і яскравий, це може допомогти у відновленні. І навпаки, відсутність сексуального досвіду, тілесної пам'яті, пам'яті на відчуття може гальмувати відновлення.

Ампутація кінцівок зазвичай менше позначається на статевій сфері. Але якщо кінцівка втрачена через цукровий діабет, статева сфера, швидше за все, також постраждає. Крім того, втрата тілесної цілісності може стати психологічною перешкодою для відновлення інтимного життя. Так само як і будь-які зміни у зовнішньому вигляді (опіки, шрами, постійна колостома, травми обличчя), не стосуючись безпосередньо статевої сфери, можуть суттєво впливати на секс.

ЯКА ІНВАЛІДНІСТЬ МОЖЕ ПОВНІСТЮ ВИКЛЮЧИТИ МОЖЛИВІСТЬ МАТИ СТАТЕВЕ ЖИТТЯ? Жодна. Поки людина жива, в неї може бути секс. Так, можливо, він сильно зміниться, можливо, тепер щось доведеться робити по-іншому. Але будь-яка людина з будь-якою формою інвалідності може мати статеве життя. Немає правильного чи неправильного сексу – він дуже різний. Усе залежить від самої людини. Реабілітацію статевого життя можна порівняти з фізичною: не все виходить з першого разу, не все дається легко, але якщо займатися цим систематично, то результат обов'язково буде.

А ЯК ЖЕ ПОРАНЕННЯ, ЗА ЯКИХ ВТРАЧАЮТЬСЯ СТАТЕВІ ОРГАНИ? НЕВЖЕ ЦЕ НЕ ОЗНАЧАЄ ВТРАТИ МОЖЛИВОСТІ ЖИТИ СТАТЕВИМ ЖИТТЯМ? Не означає. Навіть за повної втрати зовнішніх статевих органів у чоловіка може зберігатися здатність мати оргазм. Інколи позитивний результат дає обережне дослідження рубцевої тканини після повного загоєння. Наприклад, відомо, що в Стародавньому Китаї деякі євнухи досягали оргазму в такий спосіб. Також на тілі лишаються інші ерогенні зони, розвиток яких дає змогу знову відчувати оргазм. Наше тіло має багато можливостей для відновлення, зокрема й в інтимному плані. Це нелегке завдання, про це непросто говорити, але шанс на відновлення є. Можливо, не всі пропозиції виявляться дієвими, але якщо є шанс поновити своє статеве життя, ним варто скористатись.

Парам рекомендують спробувати підібрати такі пози, у яких чоловік буде зверху і зможе стимулювати клітор партнерши своїм лобком чи тазовою кісткою. Можна скористатися страпоном чи фалоімітатором. Наше тіло спроможне адаптуватись багато до чого. Оргазму можна досягти шляхом психологічної стимуляції – такі оргазми називають психічними або ж психічною мастурбацією. Стимуляція інших ерогенних зон також сприяє розвитку навички отримувати оргазм в

ФОТО: НАДАНЕ АВТОРКОЮ

інший спосіб. Зараз це може звучати дивно чи абсурдно, але декому це справді допомагає.

ПРО СТАТЕВЕ ЖИТТЯ ПІСЛЯ ВТРАТИ ГЕНІТАЛІЙ ПРАКТИЧНО НІЧОГО НЕ ВІДОМО. ЧОМУ ЦЕ ПИТАННЯ ПОЧАЛО ПРИВЕРТАТИ УВАГУ ЛИШЕ ЗАРАЗ? Річ у тім, що в попередніх війнах, наприклад під час Першої чи Другої світової, травми статевих органів зазвичай супроводжувались й іншими серйозними ушкодженнями, через які воїн не виживав. Покращення медицини та бронежилетів призвело до того, що після подібних поранень бійцям зберігають життя. Варто сказати, що статеві органи можуть бути втрачені чи пошкоджені й за інших обставин, як-от ДТП, спортивні травми. Статеві органи можуть відкусити домашні тварини *(собаки, віслюки, коні)*. Інколи нещасні випадки трапляються в ранньому віці. Про такі травми не говорять, і їх ми не помітимо неозброєним оком.

ЯК ЧАСТО ТРАПЛЯЮТЬСЯ ТРАВМИ СТАТЕВИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ? Частота та важкість травм сечостатевої системи змінюються залежно від характеру бою. Наприклад, під час конфлікту між Хорватією та Боснією частота таких травм була вищою, ніж під час війни в Іраку. В більшості випадків такі поранення є наслідком мінно-вибухового ураження. Кількість таких травм зростає і за використання саморобних вибухових пристроїв.

НАСКІЛЬКИ СИЛЬНИМИ МОЖУТЬ БУТИ СЕКСУАЛЬНІ ЗМІНИ ПІСЛЯ НАБУТТЯ ІНВАЛІДНОСТІ І ЯК ПАРІ ДО НИХ ПІДГОТУВАТИСЬ? Наприклад, можуть виникнути труднощі зі спонтанним сексом. Так, носії колостоми чи люди, які користуються кріслом колісним, потребують часу на підготовку до статевої активності, через це спонтанність втрачається. Але водночас планований секс може бути не гіршим, а навіть кращим. Ми рекомендуємо планувати секс, якщо є хронічні болі, побічна дія ліків. Це допоможе займатися сексом в ті періоди, коли болів чи побічних ефектів буде найменше.

Може статися так, що людині більше не буде доступний проникний вагінальний секс. Але водночас зберігатиметься можливість отримувати задоволення в інший спосіб, орально чи через пестощі. Деякі зміни можуть бути тимчасовими, деякі залишаться назавжди. Відновлюючи сексуальність після поранень, ми допомагаємо прийняти тілесні зміни, інформуємо про способи повернення статевого життя тощо.

СКІЛЬКИ ЧАСУ ТРЕБА, ЩОБ ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ ПОВЕРНУТИСЯ ДО СТАТЕВОГО ЖИТТЯ? Насправді все дуже індивідуально, і навіть за подібних травм досвід інвалідності в кожної людини відрізнятиметься. Ми не можемо давати прогнози, оскільки на процес відновлення впливатимуть різні чинники: характер травми, стан здоров'я, риси характеру пораненого, стосунки в парі тощо.

І ми ніколи не знаємо, хто повернеться до статевого життя через два-три місяці, а хто лише через рік.

ЯК БУТИ ПАРІ, ЯКЩО ПОРАНЕНЬ НЕМАЄ, АЛЕ СЕКС ЗНИК? Почнемо з того, що проблеми з лібідо та ерекцією поширені серед ветеранів. Ці проблеми можуть бути пов'язані зі стресом, ПТСР, депресіями, прийманням ліків, наслідками контузій тощо. Розмова з фахівцем допоможе парі усвідомити причини таких змін, а ще прийняти думку, що на фоні тимчасового погіршення ерекції можна свідомо обирати непроникні види сексу. Обговорення цих делікатних питань допоможе парі уникнути зайвих непорозумінь, які трапляються за подібних змін. Наприклад, військові періодично звертаються до мене в соцмережах з питанням: «Я скоро маю приїхати додому. В мене зовсім немає бажання та ерекції. Як пояснити це дружині, щоб вона не образилась і не подумала, що я завів коханку?»

ЧОМУ ТАК ТРАПЛЯЄТЬСЯ, ЩО У ВІЙСЬКОВИХ ЗНИКАЄ ЛІБІДО ЧИ ВИНИКАЮТЬ ПРОБЛЕМИ З ЕРЕКЦІЄЮ? Це пов'язано з роботою нашої нервової системи. Симпатична нервова система *(СНС)* відповідає за реакції «бий, біжи або завмри». Вона активізується в умовах бойових дій. За активної СНС сексом займатись важко. Для сексу має активізуватися парасимпатична нервова система *(ПНС)*, яка відповідає за наш сон і розмноження. Коли військовий приходить додому на кілька днів, його організм не встигає адаптуватись і фактично ще може перебувати в стані активації СНС. Це варто враховувати, якщо виникають якісь труднощі з інтимом.

ЩО ЩЕ МОЖЕ ПОГІРШИТИ СТАТЕВЕ ЖИТТЯ ВІЙСЬКОВИХ І ВЕТЕРАНІВ? Наприклад, гіперпильність, через яку чоловік надмірно відволікається на сторонні звуки, шуми, світло і погано зосереджується на сексі. В цьому разі рекомендують прибрати зайве освітлення, зменшити кількість фонового шуму, вимкнути телевізор. Своєю чергою чоловікові рекомендують зміщувати фокус уваги на якусь частину тіла жінки. Наприклад, дивитися на її губи, коли вона говорить. Завдяки цьому він буде менше відволікатись, і секс може покращитися. Ну і не забувайте зважити на те, чи є в чоловіка ПТСР чи депресія, адже вони також можуть погіршувати інтим. Річ у тім, що серед військових із ПТСР та депресіями кількість сексуальних дисфункцій більша, ніж серед цивільних із такими самими розладами. Але наголошу: далеко не кожен військовий матиме ПТСР чи депресію.

ЯКІ ПОРАДИ МОЖНА ДАТИ ПАРАМ, У ЯКИХ ОДИН ІЗ ПАРТНЕРІВ НАБУВ ІНВАЛІДНОСТІ?

1. Хваліть себе за кожну спробу поновити статеве життя. Кожна спроба важлива, незалежно від того, була вона успішною чи ні.
2. Подбайте про те, щоб розмежувати зони догляду, опіки та інтиму. Якщо біля ліжка багато ліків, у ньому роблять перев'язки чи інші маніпуляції, поруч є медична апаратура, то за можливості

варто обрати інше місце для занять сексом. Нехай це буде інша кімната, інше ліжко чи диван. Важливо, щоб місце, у якому пара займається сексом, не асоціювалось із хворобою чи інвалідністю.
3. Формуйте різні сценарії сексу. Сексуальні проблеми в парі можуть виникати через відсутність сексуальних сценаріїв, які допомагали б узгоджувати сексуальні потреби, бажання та фізичні здібності людини з інвалідністю. Можливо, сценарії, які раніше вважались нормативними, більше не будуть доступні і парі (людині) доведеться порушувати власні сексуальні «норми». Це може призводити до появи захисної реакції, наприклад у вигляді відмови від інтиму.
4. Секс – це передусім зв'язок і потяг одне до одного, і кожна людина, кожна пара може визначати свої форми сексуальної активності, приємні обом учасникам. Немає правильних чи неправильних способів займатися сексом. Секс може бути дуже різним, і лише ми самі вирішуємо, що нам годиться, а що ні. В нашому суспільстві є люди, які не їдять м'яса, хтось не вживає молочних продуктів, хтось не їсть цукру. Так само можна підійти й до вибору форм сексуальної активності. Можливо, в пари не буде генітального сексу, але будуть інші способи дарувати й отримувати задоволення.
5. Важка травматизація чи поранення можуть виявитися сильним стресом для романтичних стосунків. Змінюється звичний спосіб життя, наслідки травми потребують тривалої адаптації. Часто догляд стає пріоритетним, однак не треба забувати про сексуальність як частину партнерських стосунків. Перебуваючи в лікарні чи одразу після повернення додому знаходьте у своєму графіку час для інтимного спілкування, флірту чи інших доступних способів підтримувати чуттєвий зв'язок, як-от обійми, доторки, поцілунки тощо. Після травми планування й організація такого процесу можуть бути важкими, але поступово це увійде у звичку.

ЧИ Є ЯКІСЬ ПОРАДИ ЩОДО ПОЗ ПІСЛЯ ПОРАНЕННЯ?

Так, є певні рекомендації. Наприклад, якщо людина змушена користуватись постійним катетером чи має травми стегон, їй краще займатися сексом на боку. Якщо чоловікові важко бути зверху та виконувати більшу частину рухів, рекомендують лягти на бік обличчям одне до одного. Тоді обидва партнери зможуть рухати стегнами, і це допоможе компенсувати брак руху в інших позиціях. Цю ж позу варто обрати, якщо м'язи ніг чи стегон спазмовані. Інший партнер водночас може лягти перпендикулярно, охопивши першого партнера ногами за талію.

За хронічних болей у спині рекомендують підкладати додаткові подушки під коліна, поперек чи стегна. Варто поекспериментувати з положенням, підібравши оптимальний варіант. Якщо нижче талії сили тіла недостатньо, варто тренувати верхню частину: сила в руках допоможе рухливості в ліжку. Таку рекомендацію дають і за втрати нижніх кінцівок. Коли людина обирає активний, рухливий спосіб життя, це допомагає поновленню статевого досвіду.

Пози в кріслі колісному доречні, якщо в кріслі знімаються ручки і партнерша має невелику вагу та може сісти чоловікові на коліна, обличчям до нього, охопивши його ногами з обох боків. Якщо ж ручки в крісла не знімаються, тоді найзручнішою буде поза сидячи на колінах спиною до партнера.

Чоловікові із травмою спинного мозку найлегше здійснювати статевий акт у положенні, коли він сидить і підтримується спинкою стільця. Тож крісло колісне може бути зручним місцем для сексуальної активності. Жінкам із травмою спинного мозку важче здійснювати вагінальний статевий акт у кріслі, але воно зручне для поцілунків, дотиків, обійм, оральної чи ручної стимуляції партнера, використання секс-допоміжних засобів тощо.

У ЧОМУ РІЗНИЦЯ МІЖ СЕКС-ДОПОМІЖНИМИ ЗАСОБАМИ ТА СЕКС-ІГРАШКАМИ?

Секс-допоміжні засоби – це спеціальні пристрої, які були розроблені для людей з інвалідністю. Деякі із цих пристроїв можуть нагадувати секс-іграшки, але їхні функції дещо інші. Наприклад, IntimateRider виробляє обладнання, яке допомагає позиціонуватися під час сексу людям із травмою спинного мозку. Для чоловіків із травмами спинного мозку є спеціальні потужні вібратори, які допомагають досягти оргазму. The Bump'n Joystick призначений для осіб з порушенням рухливості, функцій кистей тощо. В пристрій можна помістити вагіну-мастурбатор або вібратор, завдяки чому ним зможе користуватись як чоловік, так і жінка. Виробник Humpus пропонує пристрої для повністю знерухомлених осіб. У цьому разі знадобиться допомога сторонньої особи: треба розмістити пристрій, увімкнути, здійснити огляд і гігієну статевих органів та самого пристрою. Також чимало товарів із секс-шопів можуть бути помічними під час відновлення статевого життя.

НА ЩО ВАРТО ЗВЕРТАТИ УВАГУ ЛЮДИНІ З ІНВАЛІДНІСТЮ, КУПУЮЧИ ТОВАРИ В СЕКС-ШОПІ?

Передусім треба визначитись, для чого людина хоче придбати секс-іграшку: щоб мати змогу задовільнити себе самостійно, дослідити себе чи щоб зробити приємно партнеру? Це перший крок, який допоможе обрати потрібний сегмент товарів. Потім варто звернути увагу на кнопки, живлення – чи зможе людина сама вмикати іграшку, заряджати її, особливо якщо є ушкодження верхніх кінцівок. За травм кистей, рук є сенс звернути увагу на рукоятку іграшки, її вагу, зрозуміти, чи зручно буде тримати її під час використання.

Купуючи подібні товари, важко передбачити, що згодиться, а що ні. Тому варто заздалегідь подумати, як ще можна буде використовувати придбану іграшку. Доцільно вибирати ті моделі, які мають широкий діапазон застосування. Наприклад, ними можна стимулювати різні ерогенні зони чи користуватись обом партерам.

Ці поради допоможуть підійти до вибору іграшки більш раціонально. Ну і не варто забувати: щось із купленого може не сподобатись чи не спрацювати – це трапляється з усіма. Тож не слід покладати на секс-іграшку надто багато сподівань.

А ЩО МОЖНА ПОРАДИТИ ВІЙСЬКОВИМ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ЯКІ ЗАРАЗ НЕ МАЮТЬ ПАРТНЕРІВ? КОЛИ ТА ЯК ПОЧИНАТИ НОВІ СТОСУНКИ?

Єдиного рецепту для всіх немає. Але можна дати загальні рекомендації. Перш ніж перейти до побудови нових стосунків, варто збільшити впевненість в інших сферах. Для чоловіків особливо важливо стати впевненішими у маскулінних сферах, для жінок – у фемінних. Якщо можливо, слід попрацювати над своїм розвитком у сфері роботи, спорту чи побутової незалежності. Відновивши впевненість у різних сферах свого життя, можна рухатися в бік романтичних стосунків. Почати з побачень – віртуально чи наживо. Когось можуть влаштувати стосунки для сексу. Комусь більше сподобається варіант купівлі секс-допоміжного засобу. Водночас продовжувати працювати над власною соціалізацією, підвищувати загальну впевненість. Хоч би як важко було, пам'ятайте: стосунки не з'являться, якщо сидіти вдома.

ЄДНАННЯ

ЖІНКА ЯК ПРОДОВЖЕННЯ ПРИРОДИ *зливається з пейзажем, який перетікає в лінії-вени на її тілі. Ця зйомка відбувалась у прямому розумінні на краю світу, в Португалії. З океану дув дуже сильний вітер. Але нову амбасадорку нашого журналу* АЛІНУ КВІТКУ *це аж ніяк не налякало, і вона зробила дуже багато яскравих світлин*

фото: **ALINA KVITKA** *@kvitka.photo*
моделі: **ANASTASIIA AKTASH,**
KARYNA K.,
KARINA GASANOVA
makeup & bodypaint: **YULIYA OCHKAN**
assistant: **VALENTINA HONCHARUK**

НОВЕ СУЗІР'Я **ЧОРНОЇ ІКРИ**

Згадуючи про такий вишуканий делікатес, як чорна ікра, більшість людей одразу створює такий асоціативний ланцюжок: Каспій, Іран, Росія, браконьєри. Щодо перших трьох асоціацій, то ситуація на ринку ікри змінилась, і ми вам зараз про це розповімо. А от браконьєрство справді призвело до різкого скорочення популяцій осетрових по всьому світу. Тому, ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВИЖИВАННЯ Й ВІДНОВЛЕННЯ ПОПУЛЯЦІЙ ОСЕТРОВИХ, *в 1998-му всі види цих древніх риб були занесені до спеціальної угоди – Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори (CITES)*

текст **ЄВГЕН КОВАЛЬЧУК**

Оригінал був опублікований **14.12.2023 В THE GAZE.**

Хвала сучасним акватехнологіям, які хай і не швидко, але створюють нову реальність на ринку чорної ікри, обсяг якого, за словами експертів, до кінця 2025-го сягне 540 млн доларів. Про країни, які змінили та продовжують змінювати гастрономічні стереотипи, ставши провідними виробниками й експортерами чорної ікри, ми й поговоримо.

ІЗРАЇЛЬ

Появою особливої галузі рибного господарства, якот розведення осетрів й отримання з них ікри, Ізраїль зобов'язаний вихідцям із Румунії. У 90-х роках минулого століття в історичному регіоні Галілея на півночі країни, а саме в кібуці Дан, що біля кордону з Ліваном, переселенці вирішили вирощувати осетрові породи. До цього тут іще з 1939-го розводили форель, а потім тилапію, вугра, коропа, але саме осетрові вивели компанію на міжнародний рівень, зробивши Ізраїль одним із найбільших у світі постачальників якісної чорної ікри. На честь легендарної місцевості її так і назвали: Caviar haGalil, тобто «галилейська ікра».

Осетрова ферма розташована поруч із притокою річки Йордан, струмком Дан з ідеально чистою талою водою зі вкритої снігом гори Хермон. Місцевість навколо теж вільна від будь-яких видів екологічного забруднення, що є додатковим козирем виробника.

КИТАЙ

Хоча КНР і стала лідером з експорту чорної ікри, в усьому світі гурмани з пересторогою ставляться до китайського делікатесу. Ця країна відома непоодинокими міжнародними інцидентами, пов'язаними з небезпечною фальсифікацією харчових продуктів. Осетрові ферми в КНР теж не є винятком: вони сумнівні з погляду екології, неконтрольовано використовують гормони росту, дешеве м'ясокісткове борошно, генномодифіковані корми і навіть борошно з… пір'я.

Незважаючи на це, основним постачальником чорної ікри в Україну став саме Китай: до епідемії COVID-19 він забезпечував 6,2 тонни на рік, або майже 85 % усього обсягу чорної ікри, поставленої на український ринок. Це сталося не лише через невисоку порівняно з іншими виробниками ціну, але й тому, що китайську чорну ікру фасують і продають під європейськими брендами. Або видають за контрабанду з РФ та Ірану, в такий спосіб уводячи в оману неуважних і жадібних споживачів.

Щоб не купитися на цей трюк, треба знати, що якість чорної ікри, хоч би де її виробляли, мають засвідчувати документи CITES, а контейнери з нею повинні мати спеціальні захисні стрічки та код.

УКРАЇНА

Ще зовсім недавно ринок нелегальної чорної ікри в Україні сягав майже стовідсоткової позначки. А тепер основну частину осетрової ікри місцеві виробники, найвідомішими з яких є Ukrainian Caviar Berry, Kind Fish, Stellar Caviar, Osetr, Royal Caviar і Bester, експортують до Франції, Данії, Сполучених Штатів, Ізраїлю, Австралії, Японії, Ісландії та навіть до Саудівської Аравії.

Розведення осетрових задля чорної ікри – це надто повільний бізнес. Щоб виростити, наприклад, статевозрілу стерлядь в умовах, наближених до природних, необхідно щонайменше 6 років, осетра – 10–12 років, а білуга дасть ікру майже через два десятки років дбайливої опіки. Не всі бізнесмени готові так довго працювати на результат, але ті, хто ризикнув зараз, отримають позитивну динаміку.

Світлана Заболотна, яка разом із чоловіком Юрієм і командою Kind Fish спеціалізується на осетрових уже понад 20 років, вважає: певна нішевість цього бізнесу дає змогу розвиватися навіть тоді, коли в рідній країні триває війна.

«Справді, власне виробництво чорної ікри в Україні зростає навіть в умовах повномасштабної російської агресії. Це пов'язано з тим, що осетроводи почали вирощувати поголів'я задовго до війни, деякі навіть із початку 2000-х років, – розповіла Світлана в коментарі для The Gaze. – На жаль, велика війна завітала в Україну, але ж і риба в людей уже підросла, дозріла, тому виробництво ікри ніхто не кидає. Замовляють навіть у прифронтові міста. Люди в Україні сформували культуру споживання чорної ікри, і принаймні кілька разів на рік вона стоїть на святкових столах багатьох українських родин».

В'ЄТНАМ

Стрімкий розвиток акватехнологій і міжнародної торгівлі дав В'єтнаму змогу розводити й вирощувати цінні породи осетрових. А також стати світовим лідером з експорту чорної ікри, у 2019-му посівши почесне друге місце.

Офіційний Ханой зараховує галузь власного виробництва ікри до топової десятки найперспективніших і планує виробляти третину світового «врожаю» цього надзвичайного продукту.

Завдяки гігантським гідроелектростанціям і холодній воді з місцевих гір осетрові, зокрема й такі цінні та рідкісні, як білуга, зростають у природному для себе середовищі.

Ікра з В'єтнаму доволі якісна, смачна й зручна для транспортування на ринки Азії та Австралії. Професійні дегустатори радять скуштувати в'єтнамську чорну ікру типу malossol, вирощену на високогір'ї.

ІТАЛІЯ

Дані статистики за 2022 рік, нещодавно оприлюднені Італійською асоціацією рибоводів, демонструють цікавий факт: виробництво ікри осетрових у цій країні становить майже 10 % світової пропозиції в 600 тонн. Приблизно 90 % італійської чорної ікри відправляють на експорт, що дало їй змогу посісти друге за продажами місце у світі.

Локальні виробники, переважна більшість яких розташована в басейні річки По регіонів Ломбардія та Венето, суворо дотримуються як власних, так і урядових правил, які гарантують споживачам якісну продукцію.

Завдяки постійним технологічним нововведенням, вдалому розташуванню ферм і по-італійському пристрасній праці місцева ікра надзвичайно якісна та смачна, хоч і не може похвалитися низькими цінами, про які так мріє кожен покупець цього гастрономічного шедевру.

DINA ANTIPINA WITH MIDJOURNEY

ЛЮДИ МАЙБУТНЬОГО

Мільярди доларів інвестують ледь не щодня у вивчення питань здоров'я, а особливо – довголіття. Протягом усієї своєї історії людство покірно погоджувалось із думкою, ЩО СТАРІННЯ ТА СМЕРТЬ НЕМИНУЧІ. *Але сучасні вчені ставлять у кінці цього речення знак питання*

Провідні лабораторії світу експериментують на мишах, продовжують їм життя, повертають молодість та бадьорість старим гризунам і обіцяють, що вже за пару років продемонструють перші результати на добровольцях нашого виду. Професор біології зі Стенфорда Девід Сінклер, відомий своїми дослідженнями в епігенетиці та світовим бестселером Lifespan, стверджує, що спосіб життя може значно вплинути на його тривалість. Власне, епігенетика – це розумне слово для визначення зовнішніх чинників, які зумовлюють, як саме поводитимуться гени.

Але не лише чарівні пігулки здатні подарувати надію якщо не на безсмертя, то принаймні на те, щоб мати гарне здоров'я після вісімдесяти. Дедалі більше досліджень доводять, що правильна фізична активність має такий потенціал.

Й одразу домовимось: якщо ви щодня проходите 5 кілометрів, не треба вважати себе фізично активною людиною, ок? Насправді це просто інші сучасні товариші ліниві поза межею розумного. І рекомендація робити мінімум 10 тисяч кроків – це просто щоб не померти в п'ятдесят. Але якщо ви хочете мати і тривалість, і якість життя та, можливо, навіть дочекатися моменту, коли Девід Сінклер або його колеги запропонують ринкові ефективні ліки від старіння, то краще забудьте про лінь і зону комфорту просто зараз.

Американська велнес-спільнота, до якої належать біохакери, атлети та науковці, активно обговорює нещодавнє дослідження. З'ясувалось, що фізично активні курці мають кращий прогноз довголіття, ніж ті, хто обрав сидячий спосіб життя. Також жінки з ожирінням, але фізично активні виявилися здоровішими за тих, хто має нормальну масу тіла й водночас мало рухається.

«Sitting is new smoking!» – кричать таблоїди.

Добре, ми зрозуміли: здоров'я поки що не купити. Тож доведеться все-таки рухатись. Але які тренування найкращі? Як зрозуміти, що обрати?

ОЛЕНА ПУЗАНОВА

Психологиня, сертифікована тренерка програми Precision Nutrition, авторка популярного марафону та книжки «Щастя є», інфлуенсерка у сфері здорового способу життя

ДО РОЗУМНИХ ЧИ ДО КРАСИВИХ?

Якщо відкрити інстаграм, одразу стане очевидним, що найкращих тренувань є 700 видів. І якщо робити все, то не залишиться часу заробляти гроші й відпочивати.

Тож здійснимо свій невеличкий аналіз і виберемо те, що дає максимальні результати за мінімальних зусиль.

VO2 max – це показник того, скільки кисню організм може споживати, переносити та використовувати за хвилину під час інтенсивних вправ. Але що означає цей нудний набір слів? VO2 max – це показник здоров'я серцево-судинної системи. Уявіть, що 70-літній кволий дід поспішає за автобусом. Правда ж, виникає бажання схопитися за серце: здається, що дідові забракне дихання і він помре на місці? Ви інтуїтивно відчуваєте, що він, імовірно, має низький VO2 max. Цей показник знижується з віком і залежно від способу життя, але його можна доволі швидко підвищити.

Якщо довіряти вченим, то різниця між низьким і високим VO2 max може коштувати в середньому 9 років життя від загального прогнозу його тривалості. Але це ще не вся сенсація. Далеко не в кожного є бажання дотягнути до вісімдесяти, враховуючи обмеження для людей похилого віку. Вік 80+ називається жахливим терміном дожиття і в багатьох асоціюється з візком, Альцгеймером і неспокоєм нащадків.

Але підвищувати VO2 max слід не з метою довгої старості. Більш високий VO2 max корелює з набагато кращою якістю життя вже в молодому віці. Ось переваги для здоров'я, які можна отримати шляхом підвищення VO2 max:

- краща якість сну;
- зменшення ваги;
- підвищення чутливості до інсуліну;
- покращення ментального здоров'я;
- зниження хронічного стресу.

І це насправді далеко не повний перелік реальних результатів, але довгі списки обіцянок уже нікого не надихають, тож просто продовжимо тему.

Підвищити VO2 max – це доволі швидко і неважко. Мій особистий приклад – плюс 6 пунктів, із 32,9 (добре) до 39,1 (відмінно), за чотири місяці. Я вирішила поекспериментувати на собі, коли вперше ознайомилась із результатами цих досліджень. Я почала бігати в повільному темпі по 30 хвилин щодня. Окрім того що мій VO2 max нині становить 39, що є відмінним показником навіть для жінки 20–30 років, а мені сорок один, я також відчула значне покращення загального самопочуття, в мене стало більше енергії, і також мені дуже часто кажуть, що я маю молодший вигляд. Також за кілька місяців у мене з'явилося бажання бігати швидше, тож я додала спринти – більш інтенсивні інтервали. У мене покращився сон, і мій фітнес-трекер Oura майже після кожної ночі ставить мені оцінку понад 90 балів. Наступного тижня я беру участь у благодійному пробігу, а ще пів року тому не могла бігти й 10 хвилин, хоча регулярно ходила в тренажерний зал і загалом мала доволі непогане здоров'я.

Підвищення VO2 max – це щось неймовірне. Зараз я почуваюся краще, ніж будь-коли.

ФОТО: НАДАНЕ АВТОРКОЮ

Оскільки VO2 max – це показник, пов'язаний із киснем, а кисень необхідний кожній клітині нашого організму, недивно, що виникають усі ці дивовижні ефекти. Причому перші зміни на краще ви відчуєте лише за пару тижнів регулярних активних тренувань. Але звичайна ходьба цього не дає. Важливо, щоб підвищувався пульс, з'являлося легке почервоніння, задишка, треба пітніти. Ну тобто вводити організм у такий стан роботи, в якому він не буває зазвичай.

Окремо хочеться підкреслити, що кисень дуже важливий для мозку, тож підвищення VO2 max також позитивно позначається на ментальному здоров'ї, якості пам'яті та уваги.

Якщо дуже просто і без зайвих подробиць, то високий VO2 max – це про швидке підвищення якості життя на всіх рівнях.

Які тренування сприяють цьому якнайкраще? Швидка ходьба вгору (це мінімум для початку), біг різної інтенсивності, велосипед, еліпсоїд, гребний тренажер. Одразу скажу, що йдеться саме про інтенсивні тренування. Якщо ви щодня нагулюєте 5 кілометрів по офісу, це краще, ніж нічого, але не підвищить VO2 max.

Оскільки я маю успішний курс покращення ментального й фізичного здоров'я та написала книгу на цю тему, то незнайомі люди за першої зустрічі часто починають розповідати мені, що вони їдять і як дбають про своє здоров'я, хоча я не питала. Чесно кажучи, я й так бачу звички людини по її зовнішності. Можу сказати, що дуже часто люди вважають себе активними та здоровими, якщо разочок на тиждень грають у теніс, а взимку катаються на лижах. Є ще категорія жінок, які сто років ходять у фітнес-клуб на танці та йогу і теж переконані, що в них все гаразд. Це, звичайно, краще, ніж у більшості, але далеко не все. ККД тут дуже низький. Почніть тренуватись активніше, збільшіть навантаження – і отримаєте справжні зміни на краще. Якщо ви й так щоранку ходите на доріжці годину, почніть повільно бігати 30 хвилин, щоб витрачати час ефективніше. Якщо маєте проблеми з колінами, то спін-класи – для вас.

Визначити свій поточний VO2 max можна в спеціальних установах: цей тест традиційно пропонують за наявності проблем із серцем. Також доволі криве й необ'єктивне уявлення дають фітнес-трекери. Але для непрофесійних атлетів знати точний показник не дуже й важливо. Що насправді важливо, так це почати рухатись активніше, примусити своє тіло працювати. Сучасні вчені кажуть, що навіть для літніх людей краще почати тренуватись і поступово збільшувати навантаження, ніж ніколи цього не робити. Рух – це життя. А лінь – це те, що не лише сковує тіло, але й паралізує дух.

СИЛЬНА СТАТЬ

Часто можна почути думку, що найкращі тренування – силові, а кардіо – то для дівчат.

Силові дуже важливі для всіх. Саркопенія – втрата м'язової маси – пов'язана з віком. Раніше ці два поняття – старіння та саркопенія – завжди були в тандемі, причому першопричиною вважався саме вік. Тепер бачення дещо змінилось. Виявляється, зниження активності з віком пришвидшує процеси саркопенії, а вона тягне за собою старість. Дедалі частіше говорять про те, що якби люди не переставали з віком бути фізично активними, то і тривалість та якість життя були б кращими. Цю гіпотезу частково підтверджують довгожителі з так званих блакитних зон: ті, кому вдається відсвяткувати сотий ювілей, демонструють високий рівень фізичної активності та бадьорості.

Знову-таки, можна довго теоретизувати, чому це так, але врешті-решт м'язи – важливий елемент ендокринної системи,

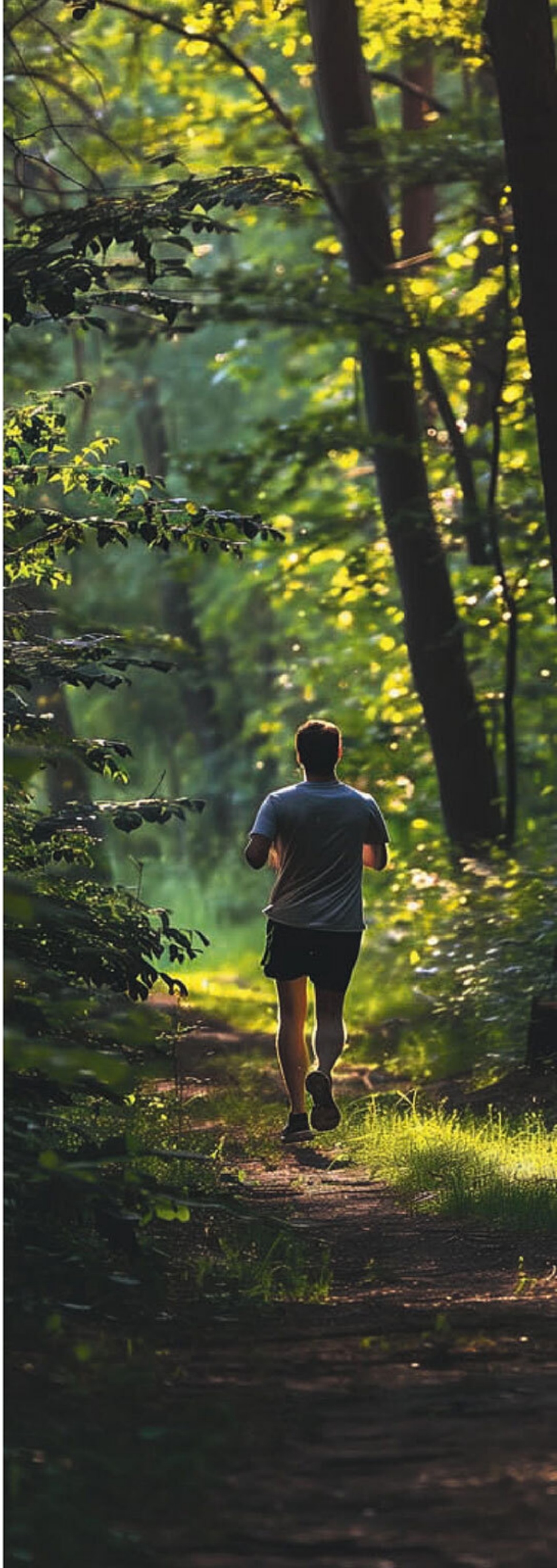

тому від їхнього стану залежить, як працюють гормони, а від гормонів залежить майже все: це немов універсальна інструкція для всіх органів і систем, кому що робити. Дуже цікаво розмірковувати над тим, яким могло б бути життя людини за сімдесят, якби вона мала фізичне здоров'я та вдосталь енергії, великий досвід і розвинений мозок, дорослих дітей та онуків, багато вільного часу на дружбу й подорожі та солідний капітал, накопичений за довге життя. Думки про таку старість надихають.

Ось що кажуть дослідження про те, як треба тренуватись, щоб розвинути мускулатуру в будь-якому віці:

- силові тренування з додатковою вагою потрібні нам двічі-тричі на тиждень;
- харчування дуже важливе. Треба вживати 3 г протеїну на 1 кг ідеальної ваги, тобто для чоловіків це 210–270 г;
- найкраща добавка, що допомагає нарощувати м'язи, має багато позитивних ефектів для організму й водночас рідко викликає небажані реакції, – креатин;
- щоб наростити мускулатуру, важливі не лише тренування та харчування, але й сон.

І НАВІТЬ ЦЕ ЩЕ НЕ ВСЕ

Виявляється, що бігати й тягати залізо недостатньо: ми все одно не пристосовані до тривалого сидіння.

Цікаві дані про шкідливість сидіння були отримані в США з депо муніципального транспорту. Страховики помітили, що водії автобусів брали більше лікарняних та обходилися дорожче з погляду медичного обслуговування, ніж кондуктори. Водночас вони мали однакові робочі години й харчувались у спільній для всього персоналу їдальні. Але водії мали більше проблем зі здоров'ям, включно з ожирінням, діабетом другого типу та навіть онкологічними захворюваннями.

Я не стверджую, що лише фізична активність впливає на здоров'я та якість життя. Насправді приблизно половина успіху – це правильне харчування, тож читайте мою попередню статтю. Але важливо підкреслити, що жоден норвезький лосось дикого вилову, жодна новозеландська ягнятина або омлет із яєць фенікса не замінить активності. Гарна фізична форма – це показник статусу в сучасному світі кволих та желейних. Найуспішніші люди, наприклад Марк Цукерберг і Річард Бренсон, пишаються своїми тренуваннями, і лише в нас і досі вважається, що великий живіт – ознака добробуту, а інтерес до спорту ледве не синонім тупості.

Не вдаватимуся в подробиці, але фізично здорове атлетичне тіло – це також домівка для більш здорового мозку, кращої пам'яті. Силові тренування активують BDNR – brain-derived nootropic factor – народження нових нейронів у дорослому віці *(нейрони – це такі штучки в голові, які гинуть, якщо багато пити)*. І ще фізично розвинені чоловіки сексуально привабливіші для жінок, бо асоціюються з безпекою та викликають захоплення.

Отже, навіть щоденних тренувань недостатньо для того, щоб повністю нівелювати негативні ефекти від тривалого сидіння.

НАЙКРАЩИЙ ПЕРЕКУС

Що б такого з'їсти, щоб схуднути? Безглютенове ПП-печиво з кіноа… Це клікбейтні хештеги для інстаграму. Якщо я хочу збільшити перегляди, то публікую щось таке, але мені це неприємно. Хочете знати, який перекус найкращий? Десять поверхів сходами вгору. І це не жарт.

Річ у тім, що бажання перекусити виникає тоді, коли накопичується допамін. Цей нейромедіатор краще витрачати на активність, а не на їжу. Занудьгували над документами? Пройдіться. Мозку насправді все одно, для чого використовувати мотивацію, а от тілу – ні.

До того ж гедонізм насправді не підвищує ступінь задоволення, а навпаки. Від надлишку насолоди можливість отримувати приємні відчуття знижується, виникає звикання, і тому доводиться збільшувати дозу наркотику. От чому люди спиваються, починають зловживати наркотичними речовинами чи набирають зайву вагу. Ми просто не здатні постійно кайфувати: це неможливо з погляду еволюції. Але це тема для іншої статті. Зараз хочу сказати от що: замість перекусів рухайтесь – і ви насправді почнете отримувати більше задоволення від життя.

Активні розминки протягом 2–3 хвилин щогодини – життєво важливий засіб протидії негативним наслідкам тривалого сидіння. Перебуваючи в полоні м'якого, комфортного крісла, не можна оцінити важливість внесення руху до щоденного розпорядку. Активні розминки є самостійною відповіддю на жорсткість, дискомфорт і довгострокові ризики для здоров'я, пов'язані із сидячим способом життя. Активні розминки збільшують частоту серцевих скорочень, прискорюють кровотік і підвищують температуру м'язів у тих, хто бореться з наслідками тривалого сидіння.

Якщо у вас мало енергії, це вказує не на потребу збільшити пасивність. Насправді це говорить про поганий стан мітохондрій – енергетичних центрів клітин, а отже, мільярдів крихітних частинок, з яких побудоване тіло. Без здорового способу життя все тіло починає немов «сипатись» після п'ятдесяти, але так не має бути.

Побутує хибне уявлення, що з віком треба рухатися менше. Але це лише якщо є бажання постаріти якомога швидше. Все розвалюється не через вік, а через відсутність руху і через те, що мітохондрії погано працюють. Єдиний спосіб виправити це – почати рухатися набагато більше.

Людське тіло створене для руху. Ігноруючи цю основну потребу, ми запрошуємо цілу низку проблем зі здоров'ям, від мускуло-скелетних розладів до серцево-судинних захворювань.

Ось приклади вправ для «перекусів» розминками:

- 50 відтискань;
- 50 присідань;
- 100 скручувань на прес;
- 100 «суперменів»;
- 3 хвилини бігання сходами;
- 3 хвилини стояння в планці;
- 200 джампінг-джеків;
- 20 бурпі.

ЗАСИДІЛИСЬ?

Нам потрібні регулярні інтенсивні тренування серцево-судинної системи, силові тренування з додатковою вагою та ще на додачу до цього регулярні активні розминки протягом дня. Загалом активного руху має бути не менше години. Невдовзі ви почуватиметеся краще: побільшає енергії, знизиться стрес і підвищиться самооцінка. А якщо ви думаєте, що здоровий спосіб життя вимагатиме від вас відмовитися від усіх радостей, це не так. Ви все одно зможете інколи дозволити собі те, що любите, але більше цінуватимете своє здоров'я та бадьорість. Слабке, нездорове тіло завдає набагато більше страждань, ніж інтенсивні тренування.

КВЕСТ

ЗНАЙДИ, ЯКЩО ЗМОЖЕШ

Анонімний проєкт, що ПЕРЕПЛІТАЄ РЕАЛЬНІСТЬ І ВІРТУАЛЬНУ ІГРОВУ СТИЛІСТИКУ, *– MAIN MAIN CHARACTER. Головний Герой створює контент у соціальних мережах, генеруючи футуристичні образи українських міст та спілкуючись із випадковими перехожими від першої особи. Зацікавились?*

Смілива концепція, чи не так? Чи діє Головний Герой самотужки або ж має за собою команду? Хто відповідає за сюжет гри та чи можуть гравці впливати на розвиток подій? Чи є у грі фінальне «Місію виконано»?

І нарешті, MAIN CHARACTER. Що робить його головним квестом країни?

Перші публікації в соцмережах з'явилися в лютому 2024 року. Основний контент Головного Героя – це відео й фото, зняті на вулицях міста, адаптовані до віртуальної реальності, а також кадри з перехожими, які мають вигляд NPC *(Non player Character)*. Ми сприймаємо перехожих як неігрових персонажів, бо їхня непередбачувана реакція нагадує героїв комп'ютерної гри, контрольованих машиною. Вони можуть виконувати різні ролі, допомагають розгортати сюжет. В ігровому світі Головний Герой є центральною фігурою в сюжеті, і гравець може впливати на хід подій з його допомогою, що і намагаються зробити спостерігачі в коментарях під відео.

Глядачі захоплено спостерігають за поєднанням різних, іноді протилежних контекстів в одній реальності. Естетика комп'ютерних ігор та урбаністика українських міст неочікувано поєднуються в проєктах Головного Героя: неоновий ігровий інтерфейс на тлі історичних пам'яток, футуристична модель машини на львівській бруківці.

Як на мене, концепція проєкту частково відсилає до науково-фантастичного фільму «Матриця», у якому описано складну ідею віртуальної реальності та ілюзій контролю. У матричному світі більшість людей живе відчуттям реальності, яка насправді є симуляцією. Їхніми вчинками маніпулюють машини, а головний герой відкриває для себе правдивий світ. Можливо, саме це і намагається зробити The Main Character.

У березні Головний Герой вирішив не залишати спостерігачів поза грою, а натомість запросив їх взяти участь у захопливому квесті. Під час триденного змагання у Львові учасники мали змогу знайти 12 картин, залишених автором у різних районах міста. Кожне полотно мало кодове слово. Для того, хто збере всі 12 картин, відкривався доступ до криптогаманця з 1000 доларів. Тож, щоб отримати виграш, ГГ спонукав учасників об'єднатися.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

Мистецтво як феномен завжди захоплювало й інтригувало людей. З давніх-давен воно було не лише джерелом краси та естетичного задоволення, але й символом статусу, індивідуальності та експресії. Містяни швидко підхопили ідею ГГ й поринули в гру, об'єднавшись у групи, або ж шукали роботи самостійно. Дехто пропонував перекупити вже знайдені роботи.

Живописні роботи з квесту – це великоформатні абстрактні полотна з обмеженою палітрою. Складні колірні поєднання контрастують із простим і ясним текстом: «Картина». Багатошарові фактури, які схожі на сплетіння мережевих дротів або павутиння, знову відсилають до складного механізму віртуальної реальності, в якій перебуває Головний Герой.

Проєкт «Картина» містить трохи іронії: простота цього напису може здатися дивною глядачам, звиклим до більш виразних сюжетів. Зрозумілий напис, який передає саму суть об'єкта, – зрозумілі правила гри. Учасники квесту почувалися частиною чогось більшого, впевнено розгадуючи загадку. І що може бути приємнішим для гравця, ніж мати перевагу ще на стартовій лінії?

Нещодавно Головний Герой анонсував новий проєкт, прецедентний у світі мистецтва. Він запропонував глядачам стати співвласниками однієї картини. Розділивши роботу на сегменти, художник продає кожен квадратний сантиметр за ціною 20 грн. Загалом робота містить 50 тисяч см^2. Як зазначає автор, окрім інвестування в мистецтво, у покупця є можливість стати частиною нової історії.

Продовжуйте стежити за Головним Героєм і брати участь у його проєктах, не забуваючи: все, що у вас є, – це сьогоднішня катка. Грайте.

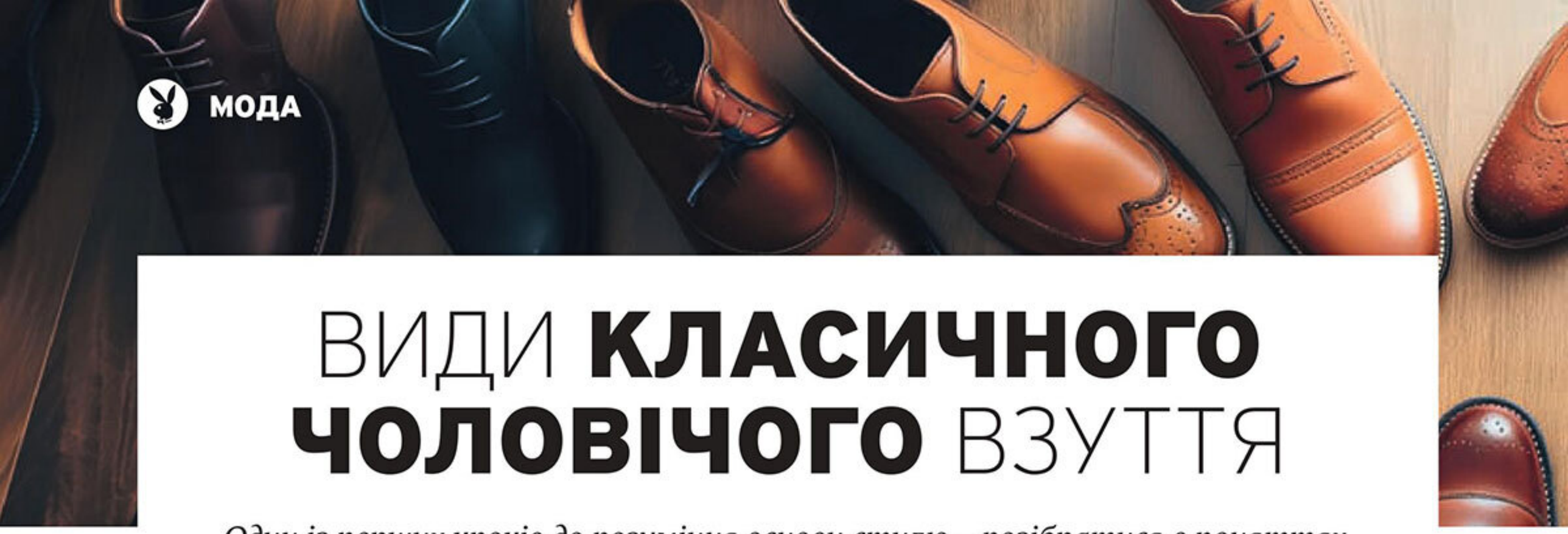

ВИДИ **КЛАСИЧНОГО ЧОЛОВІЧОГО** ВЗУТТЯ

Один із перших кроків до розуміння основи стилю – розібратися в поняттях. Сьогодні ділимося з вами базою: ЯК ВІДРІЗНИТИ ОДИН ВИД ВЗУТТЯ ВІД ІНШОГО ТА З ЧИМ ЙОГО ПОЄДНУВАТИ, *коли йдеться про класику. Пояснює наш фешен-редактор Валерій Мартиненко*

ОКСФОРДИ

Почнемо з оксфордів як із найбільш строгих. Для них характерне закрите шнурування із зімкнутими берцами *(частини черевика з отворами для шнурків),* яке закриває язичок.

Свою назву оксфорди отримали на честь міста, а точніше, університета Оксфорд, студенти якого часто носили таке взуття.

Ця лаконічна модель гармонійно поєднується з діловим костюмом, а ось до джинсів краще пасують інші варіанти з нашого списку, наприклад дербі.

ДЕРБІ

Модель більш демократична і прийшла до нас теж із Британії. В містечку під назвою Дербі проводили кінні перегони, а взуття жокеїв нагадувало сучасну модель, яку ви бачите на фото.

Для неї характерне відкрите шнурування, коли берци пришиті поверх союзки, яка переходить у язичок. Ще однією перевагою цього взуття є можливість збільшити простір усередині, ослабивши натяг шнурків. Оцініть цю опцію в розпал важкого дня.

Поєднуйте як із класикою, так і з однотонними джинсами без потертостей.

МОНКИ

Наступною в нашому списку є доволі рідкісна модель – монки, – яка отримала назву від слова monk (монах). Ще в Середньовіччі монахи носили взуття на ременях замість шнурків, а сучасна версія має вигляд як на фото.

Це взуття точно привертає увагу й добре комбінується зі злегка вкороченими штанами (краще навіть, щоб вони були з манжетами). Його важкувато застібати, але з часом звикнете.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

ЛОФЕРИ

А для тих, хто не хоче возитися з ремінцями та шнурками, є класична модель взагалі без них: лофери. В перекладі це слово означає «лінивець», тобто той, кому не хочеться робити зайві рухи.

Ця модель є максимально демократичною та пасує майже до всього, від п'ятничного костюму до шортів класичного крою *(не «Адідас»)*.

ЧЕЛСІ

Челсі теж родом із Британії та були призначені для верхової їзди. Їхня відмітна ознака – еластичні вставки по боках.

Це взуття для більш прохолодної пори року. Чудово комбінується з водонепроникними плащами або з пальто із вовни.

ЧУКА-БУТС

І на завершення – модель чука-бутс, або дезерт-бутс. Зручне взуття на щодень. Воно виникло в часи колонізації Африканського континенту. Desert – пустеля, і таке взуття захищало своїх власників від укусу змії. В сучасних умовах ця функція вам не знадобиться, а ось м'якість і комфорт ви точно оціните.

Поєднуйте з улюбленими джинсами, чіносами та штанами в стилі мілітарі.

В наступних випусках поговоримо про те, що таке броги та чому їх не було в цьому списку.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

АРОМАТИ ТРАВНЯ

Наші друзі з Parfum Büro (parfumburo.ua) ПІДІБРАЛИ ЯСКРАВІ НОВИНКИ, *які стануть незабутнім доповненням до вашого образу*

1. J.U.S. SPRITZLOVE
2. LES BAINS GUERBOIS. 2018 ROXO TONIC
3. PANAMA 1924. SOSPESO...
4. ANTHOLOGIE BY LUCIEN FERRERO MAITRE PARFUMEUR. HARMONIE PASTORALE
5. AL HARAMAIN PERFUMES. AMBER OUD CARBON EDITION
6. PARFUM BÜRO | M – COLLECTIONS. TRUE STEEL

parfumburo.ua

ФОТО: РИА БИА

НАЙКРАЩИЙ ВИБІР

Презентуємо ДВА АКТУАЛЬНІ ВЕСНЯНІ
БРЕНДИ: **ELEMIS** *і* **Grown Alchemist**

1. РОЗСЛАБЛЮЮЧИЙ ДУЕТ ДЛЯ ВАННИ ТА ДУШУ «ДИКА ПРИРОДА БРИТАНІЇ»
2. GROWN ALCHEMIST HAND & BODY CLEANSER KIT –
ОЧИЩУВАЛЬНИЙ НАБІР ДЛЯ РУК І ТІЛА

stefania-beauty.com.ua

РОЗКРИЙ ПОТЕНЦІАЛ СВОГО ВОЛОССЯ:

ДОГЛЯД ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ, У ЯКОМУ ІННОВАЦІЯ ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ З ТРАДИЦІЄЮ

KEVIN.MURPHY, культовий австралійський бренд, що славиться передовими рішеннями у сфері догляду за волоссям, представляє ПРОДУКТИ, РОЗРОБЛЕНІ З УРАХУВАННЯМ УСІХ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО ЧОЛОВІКА. *Перевірені продукти, що зарекомендували себе як високоякісні й ефективні, протягом багатьох років підтримують здоров'я та стиль волосся чоловіків по всьому світу*

Продукти KEVIN.MURPHY, створені на основі тієї ж філософії, що й догляд за шкірою, забезпечують невагому ефективність, міцність і довговічність. KEVIN.MURPHY шукає по всьому світу високоякісні натуральні, екологічні інгредієнти, які забезпечують найкращі результати для вашого волосся та навколишнього середовища. Пропонуючи орієнтований на моду асортимент професійних засобів для догляду за волоссям, створених у світі сесійного стайлінгу, компанія бачить свою місію в тому, щоб ділитися передовим стилем за допомогою сучасних технологій: просто зі світових подіумів у салони, від майстра до споживача.

EASY.RIDER – культовий засіб для легкої укладки та контролю. Універсальна паста додає волоссю чіткості, залишаючи його гладким і слухняним без жодного жирного сліду. Ідеальний для створення бездоганних текстур і невагомого фінішу, гарантує волоссю гладеньку укладку з гнучкою фіксацією.

ROUGH.RIDER, створений для справжніх шукачів пригод, пропонує максимальну текстуру та фіксацію. Його маслянista зерниста текстура допоможе вам забезпечити гладкий, матовий вигляд, який триматиметься довго. ROUGH.RIDER також зміцнює та допомагає запечатати посічені кінчики.

NIGHT.RIDER – ідеальна паста для елегантних вечірніх образів. Цей засіб із надсильною фіксацією дає змогу створювати гладкі, матові образи. Натуральний бджолиний віск у складі допомагає утримувати вологу, запобігаючи ламкості волосся, а також надає волоссю здорового, сповненого блиску вигляду.

FREE.HOLD надає природного блиску, забезпечує еластичну фіксацію завдяки антиоксидантам та ефірним оліям, залишаючи волосся живленим і кондиціонованим. Ідеальний для щоденного стайлінгу. Також важливо мати якісні шампуні, які забезпечують ефективне очищення волосся від забруднень.

MAXI.WASH. Ключ до здорового волосся – правильне очищення. MAXI.WASH – це шампунь, який глибоко очищує та зволожує волосся і шкіру голови, забезпечуючи відчуття свіжості й легкості. Ніжно, але ефективно видаляє забруднення та накопичення мінералів від водопроводної води й стайлінгу.

BALANCING.WASH – це ідеальний шампунь на щодень, спеціально створений для м'якого, але ефективного очищення волосся та шкіри голови. Поживна суміш амінокислот і багатих на антиоксиданти олій ефективно відновлює вологу, зміцнює волосся та захищає його від вицвітання.

ФОТО: НАДАНІ АВТОРОМ

SHOP THE
RABBIT
PLAYBOY
PLAYBOY
One-of-a-kind products.
The official site for Playboy clothing,
exclusive collections, accessories, and more.
VISIT PLAYBOYSHOP.COM

ЗАПИСКИ З АЛЬКАТРАСУ

РОЗДІЛ ДРУГИЙ:

ШЛЯХ ЧАРЛІ

Клайд Біссетт, якому в Шотландії належали маєток та графство, обожнював свого сина Чарлі. Змалечку хлопчик ріс у світі, де кожен день був наповнений урочистістю та аристократичними звичаями.

У шість років він вправно носив костюми кольору перлів, які його мати, Елінор, леді Біссетт, вважала єдиним доречним одягом для юних дворян. Світлий, майже прозорий тон костюма символізував чистоту й невинність дитячих років, а стриманість та елегантність були втіленням ідеалів, які Чарлі мав наслідувати все життя.

Елінор – жінка сувора, але ніжна – ретельно обирала кожну деталь вбрання свого сина, щоб бути впевненою: він завжди матиме бездоганний вигляд, незалежно від обставин.

Батько – лорд Клайд Вільгельм Біссетт – був справжнім шотландським патріархом. Він дбав про землі та людей свого графства з великою відданістю і з дитячих років учив Чарлі поважати родове майно та землю, яка їх годувала. Лорд Біссетт часто брав малого із собою, коли обходив володіння, показуючи йому, як керувати фермами та всім родовим капіталом, а також взрощував у серці хлопця любов до рідної землі.

Ранні роки Чарлі, він же Чарльз Ентоні Біссетт, проводив, бігаючи зеленими пагорбами. Він дихав чистим повітрям високогір'я та насолоджувався чудовим кліматом своїх країв. Чарлі бачив, як ранкові тумани огортали долини і як сонце м'яко пробивалося крізь густе віття старезних дубів, що охороняли вхід до родового замку. Дитинство, сповнене природної краси й аристократичних обов'язків, сформувало в Чарльза глибоке почуття гордості та відповідальності, яке він зберіг на все життя, попри долю, що його спіткала.

Ще тоді, витончений у манерах і розмовах, він зачаровував гостей своєї матері розумом і ввічливістю, увібравши в себе відлуння давніх легенд і багатств.

Того вечора, коли замок Біссеттів приймав почесних гостей, повітря було просякнуте ароматом свіжих троянд і звуками мелодій, що лунали з відкритих вікон великої зали.

Серед гостей були дипломати, митці й троюрідні родичі, які приїхали здалеку.

В атмосфері відчувалось очікування чогось особливого, адже юний Чарлі мав декламувати вірші лорда Байрона, великого поета, дуже популярного серед аристократії.

Чарлі в костюмі кольору перлів підійшов до місця біля каміна, де вже стояла мала кафедра зі старовинним свічником. Хлопчик уважно перегорнув сторінки зібрання творів Байрона і вибрав текст, що, на його думку, найкраще передавав романтичний дух і глибину почуттів, властиві творчості поета. Чарлі розпочав читання з «Чайльд Гарольда», а потім перейшов до більш інтимних і меланхолійних «Віршів кохання».

Його голос, чистий і виразний, заповнював простір зали, змушуючи гостей забути про все на світі та прислухатися до кожного слова. Вірші Байрона з Чарльзових вуст звучали по-новому. Здатність хлопчика передавати емоції та романтичну напругу творів змушувала серця слухачів тремтіти від захоплення.

Мати Чарльза, Елінор, спостерігала за сином із сумішшю гордості та ніжності. Вона бачила, як її маленький хлопчик перетворюється на тонкого інтелектуала, який за мить зумів зачарувати весь зал. Цей вечір став однією з найкрасивіших подій у сімейній історії Біссеттів, яку згодом із теплотою згадували всі, хто мав щастя бути присутнім.

Коли Чарлі закінчив читати, на мить запала тиша, настільки глибока, що можна було почути, як у каміні тріскає дерево. Але ця тиша швидко змінилась гучними оплесками, які Чарльз чув ще багато разів протягом життя.

Він здобував освіту в одному з найпрестижніших університетів Шотландії, де його розум і жага до знань швидко привернули увагу професорів. Чарльз не обмежувався класичними дисциплінами, як-от література чи історія, а з глибокою зацікавленістю вивчав фізику, астрономію та особливо математику. Він просиджував години в університетській бібліотеці, занурений у старовинні рукописи та математичні трактати, забувши про час.

Його найбільшою мрією було знайти «вічне рівняння» – математичне обґрунтування ідеї нескінченності, яку він вважав основою всього сущого. Чарльз розробив кілька теоретичних моделей, які, як він вірив, могли б довести його концепцію. Він влаштовував довгі дискусії з професорами, намагаючись переконати їх у правильності своїх ідей. І хоча викладачі часто скептично ставилися до його теорій, ентузіазм і наполегливість хлопця завжди знаходили повагу.

Поряд із науковими дослідженнями Чарльз продовжував плекати любов до мистецтва. Він часто відвідував театри, галереї, а також організовував літературні вечори, на яких читав власні вірші й твори сучасних письменників. Ця гармонійне поєднання науки та мистецтва робило його особистість ще більш унікальною та привабливою для оточення.

Чарльзова пристрасть до математики й поезії стала містком між двома світами: точними науками та мистецтвом, що дало йому змогу формувати глибокі, філософські роздуми про природу світу й людського буття. Його бачення, збагачене обома дисциплінами, зміцнило його переконання в тому, що всі форми існування взаємопов'язані через природні закони та людське сприйняття. Чарльз розмірковував над тим, як математичні принципи можуть виявити закони краси в мистецтві, а поетичні образи – у наукових концепціях.

ФОТО: СТВОРЕНЕ ШІ

Одного разу на науковій конференції, де Чарльз представляв свою концепцію «вічного рівняння», він зацікавив відомого математика – професора Джеймса Галловея. Професор був вражений не лише оригінальністю Чарльзової гіпотези, але й глибиною його підходу, який об'єднував різні галузі знань. Галловей запропонував Чарльзу співпрацю, щоб разом зробити докладніше дослідження і, можливо, навіть підтвердити теорію.

Співпраця з Галловеєм відкрила Чарльзу нові горизонти математичних досліджень. Разом із професором вони проводили численні експерименти й обговорювали тонкощі математичних моделей під час вечірніх бесід, які іноді тривали до ранку. Чарльз був захоплений можливістю не просто мріяти про теорію, а реально працювати над її доведенням.

Цей період у його житті був наповнений інтелектуальним натхненням та науковими досягненнями. Водночас він не забував і про свій творчий потенціал. Чарльз продовжував писати вірші, в яких відображав свої наукові пошуки та філософські роздуми, перетворюючи їх на метафоричні образи, що вражали глибиною та новизною.

Можна сказати, що життя Чарльза стало прикладом того, як наукове дослідження може гармонійно поєднуватися з мистецтвом і як людина, наділена розумом і творчим талантом, може знаходити нові шляхи до пізнання світу, збагачуючи і науку, і мистецтво.

Чарльз, молодий та обдарований нащадок аристократичного роду, мав особливий шарм, який не лишався непоміченим серед жінок його кола. Хлопець добре засвоїв традиції галантності та уваги до дам, що було частиною його аристократичного виховання. Чарльзові подобалися літературні зображення героїчного кохання, що, поза сумнівом, вплинуло на його власні романтичні уявлення.

Його перші близькі стосунки розвивались на мальовничому тлі родового маєтку. Марі, дочка кухарки, була першим об'єктом його щирої прихильності. Вона була досвідченою та старшою за нього, що додавало їхнім таємним зустрічам присмаку забороненого плоду. Їхні стосунки були сповнені невимовної пристрасті та відкриттів, які залишили в серці слід на довгі роки. Чарльз цінував у Марі її безпосередність та здатність жити сьогоденням, які контрастували зі стриманістю його виховання.

З віком Чарльз став більш розбірливим у стосунках із жінками. Він шукав інтелектуальної сумісності та емоційної глибини, які могли б збагатити його досвід. Віддавав перевагу жінкам, які поділяли його інтерес до мистецтва та наук, вважаючи, що спільність поглядів може бути основою для глибшого спілкування.

Чарльз був надзвичайно чутливий до жіночої краси та мав слабкість до жінок, які вміли виразно й витончено підкреслити свою індивідуальність. Він високо цінував інтелект і незалежність, які були для нього не менш привабливими, ніж фізична врода.

Ця здатність оцінювати різні якості давала йому змогу формувати тривалі й значущі взаємини.

Так, в особистому житті Чарльз шукав не лише романтики, але й глибокої духовної близькості, яка могла б витримати випробування часом і труднощами, з якими він стикався у житті.

Одного вечора, коли Чарльз відвідував заміський клуб, місце зустрічі еліт, він побачив Марго. Вона була втіленням жіночої грації та інтелекту, тож одразу привернула його увагу. Марго з її витонченою статурою, розумними очима і легкою, але впевненою ходою здавалася йому втіленням того, що він шукав у жінці. Вона стала його другим «вічним рівнянням», особистою загадкою, яку хотілось розгадати.

Марго була художницею, чиї роботи вже здобули певне визнання в мистецьких колах. Вона мала унікальну здатність виражати свої думки й почуття на полотні, що свідчило про глибоку чутливість і тонке сприйняття світу. Її картини були сповнені емоційної сили й енергії, що змушували глядачів замислитися.

Під час першої розмови з Марго Чарльз відчув, що в їхньому діалозі переплітаються реальність і абстракція, математична логіка і художнє сприйняття. Вони обговорювали все, від класичної поезії до сучасних наукових теорій, знаходячи спільні точки дотику й натхнення одне в одному. Чарльз був зачарований її інтелектом і тим, як вона ставила під сумнів усталені поняття, завжди шукаючи глибшого змісту в усьому.

Їхні зустрічі частішали, і кожна з них відкривала нові грані їхніх особистостей. Марго стала не лише Чарльзовою музою, але й інтелектуальним партнером, здатним змагатися з ним у баталіях розуму і серця. З часом їхні стосунки перетворилися на глибокий емоційний зв'язок, який був сповнений взаєморозуміння і спільних прагнень.

Чарльз і Марго вирішили одружитися після року стосунків, сповнених пристрасті й творчості. Весілля відбулося в маєтку Біссеттів, де Чарльз провів свої дитячі роки, серед широких зелених ланів і старовинних мурів, які були свідками його перших кроків у житті. Церемонія вирізнялась особливою витонченістю й зібрала родину та близьких друзів, які приїхали відсвяткувати цю важливу подію в житті молодят.

Після весілля Чарльз і Марго оселилися в маєтку, перетворивши його на осередок спільної творчості та любові. Чарльз заходився реставрувати замок, намагаючися зберегти його історичний вигляд, але додаючи сучасних вигод, які могли б зробити їхнє життя комфортнішим. Марго облаштувала в одній зі світлих зал маєтку художню студію, у якій малювала картини, натхненні красою шотландської природи та власними переживаннями.

Життя в маєтку дало Чарльзу змогу знову відчути зв'язок із землею та історією свого роду, а Марго –

натхнення від мальовничих пейзажів і культурної спадщини. Подружжя часто приймало гостей, організовуючи літературні вечори й художні виставки, що стали популярними серед інтелектуальної еліти регіону.

З часом маєток Біссеттів перетворився не лише на затишний дім для Чарльза та Марго, але й на місце зустрічі мислителів, художників і науковців, які шукали нових ідей та вражень. Тут, у старовинних стінах, лунали розмови про мистецтво, науку й філософію, відкриваючи нові горизонти та перспективи для всіх, хто відвідував це чарівне місце.

Події, що відбулися в маєтку Біссеттів, поставили Чарльза та Марго перед непростим випробуванням. Слава про їхню колекцію творів мистецтва й антикваріату швидко поширилася серед шанувальників прекрасного і привернула увагу злодіїв. Одного вечора, коли Чарльз і Марго вирушили в коротку подорож до міста, група злодюжок вирішила скористатися відсутністю господарів і проникнути до маєтку.

Спланувавши пограбування, злодії вдерлися до будинку, маючи на меті забрати якомога більше цінностей. Вони швидко заповнили мішки картинами, скульптурами, а також рідкісними книгами з бібліотеки Чарльза. Проте їхній план зазнав краху, коли один із сусідів помітив підозрілу активність і викликав поліцію.

Коли правоохоронці прибули на місце, злодії вже встигли втекти, кинувши спаковані речі та молодого хлопця на ім'я Біллі, який, як виявилося, страждав на біполярний розлад. Біллі був збентежений і не усвідомлював серйозності ситуації. Він пояснив, що приєднався до злочинної групи під тиском старших друзів і не розумів до кінця, що відбувається.

Чарльз і Марго, повернувшись додому та дізнавшись, що трапилося, були вражені та засмучені тим, що їхній дім і колекція стали мішенню для злочинців.

Оскільки Біллі був єдиним затриманим, Марго, жінка з великим серцем, вирішила втрутитись. Розуміючи, що хлопець страждає на біполярний розлад, вона звернулася до правоохоронців із проханням про милосердя й лікування. Марго наголосила на важливості розуміння й підтримки для Біллі, додавши, що правосуддя має врахувати його особливий стан і вік. Але, попри її старання, хлопця таки надовго запроторили до в'язниці.

Ця новина дуже засмутила Марго. Вона зрозуміла, що її зусилля допомогти Біллі виявилися марними, а думка про те, що молода людина може провести роки у в'язниці без належної підтримки та лікування, загострила почуття відповідальності та безсилля. Ця ситуація стала джерелом тривоги для обох. І це при тому, що подружжя навіть ніколи не бачило невдаху Біллі.

Одного вечора, коли вони обговорювали, як допомоги Біллі, напруга між ними сягнула кульмінаційної точки. Чарльз, знервований і виснажений останніми подіями, не стримав роздратування. Розмова раптом переросла у суперечку, під час якої Чарльз, зробивши різкий жест, ненароком штовхнув Марго. Вона втратила рівновагу та вдарилася головою об кут каміна. На жаль, удар виявився смертельним. Жінка від отриманої травми померла на місці.

Переляканий Чарльз викликав швидку і спробував надати дружині допомогу, але було вже пізно. Коли на місце прибули правоохоронці, вони виявили Марго без ознак життя й згорьованого Чарльза. Той намагався пояснити ситуацію як нещасний випадок, але обставини та докази свідчили не на його користь. Розгубленого чоловіка звинуватили в умисному вбивстві.

Судовий процес був швидким. Чарльз зіткнувся із жорсткими звинуваченнями. Через відсутність свідків, які могли б підтвердити його версію подій, чоловіка визнали винним і засудили до тривалого ув'язнення у фортеці Алькатрас.

В'язниця стала для Чарльза черговим випробуванням, під час якого він мусив зустрітися з власними демонами. А ще його мучили думки про те, як одна мить нестриманості змінила все його життя. Перебування в ізоляції від світу, який він знав, змусило Чарльза відмовитися від багатьох переконань і цінностей. Ці особисті зміни посилило відчуття втрати Марго, відчаю через несправедливе засудження і, що найгірше, поступове забуття подробиць колишнього життя.

А головне, він не тямив себе й забув, хто він такий і звідки. У стінах камери було поховане не лише його тіло, але й розум. Чарльз втратив зв'язок зі своїм минулим, забувши миті, що сформували його як особистість: своє захоплення математикою, любов до мистецтва, стосунки з Марго, які колись наповнювали його життя сенсом і пристрастю. Ці спогади розвіялись, лишивши тільки тіні й уламки від колишнього його.

З часом Чарльз зустрів у фортеці інших людей, які поділилися своїми історіями та досвідом боротьби за життя. Це допомогло йому знайти новий сенс існування – навіть у межах в'язниці. Дехто з нових друзів назавжди змінив самого Чарльза, якого у стінах Алькатрасу прозвали сером Чарльзом.

Далі буде...

Текст створено директоркою агенції MetaPR Agency ЮЛІЄЮ ЛАЗНЮК *за підтримки штучного інтелекту.*

PLAYBOY

Спецвипуск
№4 ТРАВЕНЬ 2024 (185)

ВИДАЄТЬСЯ ТОВ «ДЖЕНТЛЬМЕНС ГРУП»

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ ТА ВИДАВЦЯ 01037, Київ, вул. Пирогова, 2,
офіс 37, *www.playboy.ua*

ВИДАВЦІ Олександр Шевченко *(a.shevchenko@playboy.ua)*,
Влад Іваненко *(v.ivanenko@playboy.ua)*,
Макс Фрай *(max@playboy.ua)*

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР Влад Іваненко
ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА Макс Щербаков
АРТДИРЕКТОР Діна Антіпіна
ФОТОРЕДАКТОР Валерія Діденко
ПЕРЕКЛАДАЧ Тетяна Мачинська

ДИРЕКТОР Анастасія Баженова *(a.bazhenova@playboy.ua)*

ДИРЕКТОР ІЗ ПРОДАЖУ РЕКЛАМИ Олександр Ігнатенко, (096) 192-08-59
(a.ignatenko@playboy.ua)

ВІДДІЛ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ (096) 192-08-59 *(a.ignatenko@playboy.ua)*

PLAYBOY INTERNATIONAL GROUP
Reena Patel, PhD. President, International, Operations & Strategy

Hazel Thomson, Senior Director, International Licensing

INTERNATIONAL ADVERTISING SALES:
ITALY **MARIOLINA SICLARI** +39 02 91 32 34 66, *mariolina.siclari@burda-vsg.it*
GERMANY **VANESSA VON MINCKWITZ** +49 89 92 50 35 32, *vanessa.vonminckwitz@burda.com*
MICHAEL NEUWIRTH +49 89 92 50 36 29, *michael.neuwirth@burda.com*
AUSTRIA/SWITZERLAND **GORAN VUKOTA** +41 44 81 02 146, *goran.vukota@burda.com*
FRANCE/LUXEMBOURG **MARION BADOLLE-FEICK** +33 1 72 71 25 24, *marion.badolle-feick@burda.com*
UK/IRELAND **JEANNINE SOELDNER** +44 20 34 40 58 32, *jeannine.soeldner@burda.com*
USA/CANADA/MEXICO **SALVATORE ZAMMUTO** +1 212 884 48 24, *salvatore.zammuto@burda.com*

Торгова марка та торгове імя PLAYBOY є виключною власністю PLAYBOY Enterprises International, Inc.
Свідоцтво про реєстрацію в Міністерстві юстиції України КВ №25031-14971ПР від 01.12.2021.

Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних матеріалів. Думка редакторів може не збігатися з думкою авторів. Усі права належать видавцеві ТОВ «Джентльменс груп». Передрук і будь-яке використання матеріалів можливі лише з письмового дозволу редакції. Матеріали, позначені Х, РЕВЮ, ТЕХНО РЕВ Ю, публікуються на правах реклами. Листування з читачами здійснюється лише на сторінках журналу. Пересилаючи тексти, фотографії та інші графічні зображення, відправник гарантує, що є власником авторських прав на тексти, фотографії та графічні зображення, тим самим дає свою згоду, а також підтверджує згоду зображених на фотографіях осіб на публічний показ, відображення та розповсюдження надісланих текстів, фотографій та інших графічних зображень у виданнях ТОВ «Джентльменс груп». Відправник також дає ТОВ «Джентльменс груп» право на будь-яке перероблювання фотозображень і редагування текстів без подальшого узгодження з ним кінцевого результату. Надіслані тексти, фотографії та інші графічні зображення не повертаються.

КВІНТЕСЕНЦІЯ СМАКУ

WOODFORD RESERVE®

OLD FASHION

Woodford reserve є зареєстрованою торговою маркою. ©2023 Brown-Forman. Усі права захищено.

НАДМІРНЕ СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ШКІДЛИВЕ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

whitebit

Швидкі перекази* у будь-яку точку світу

WhiteBIT — більше ніж криптобіржа

whitebit.com

*криптоперекази